

‘Wat zou er volgens recreatieve ruiters in de paardentopsport in het kader van dierenwelzijn, moeten veranderen ter verbetering van de opinie op de paardensport?’

Naam: Silke Lohuis

Opleiding: Diergezondheid en Management aan de Aeres Hogeschool te Dronten

Datum: 14 augustus 2023

Plaats: Raalte

Afstudeerdocent: Bart Bijsterveld

Welzijn in de paardentopsport

Afstudeerwerkstuk HBO Bachelor Diergezondheid en Management

Gegevens student

Sille Lohuis
3027594
3027594@aeres.nl

Begeleidend docent

B. Bijsterveld

Opleiding

Diergezondheid & Management (Landelijk: Dier- en Veehouderij)

Aanbieder opleiding

Aeres Hogeschool Dronten

DISCLAIMER

Dit rapport is gemaakt door een student van Aeres Hogeschool als onderdeel van zijn/haar opleiding. Het is géén officiële publicatie van Aeres Hogeschool. Dit rapport geeft niet de visie of mening van Aeres Hogeschool weer. Aeres Hogeschool aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor enige schade voortvloeiend uit het gebruik van de inhoud van dit rapport.

Voorwoord

Voor u vindt u de scriptie “Wat zou er volgens recreatieve ruiters in de paardentopsport in het kader van dierenwelzijn, moeten veranderen ter verbetering van de opinie op de paardensport?”. De scriptie is geschreven om te voldoen aan de afstudeereisen van de opleiding Diergezondheid en management aan de Aeres Hogeschool te Dronten. Gedurende de periode van juni 2022 tot en met augustus 2023 ben ik bezig geweest met het onderwerp.

Gedurende mijn afstudeerperiode merkte ik dat ik moeite had met het vinden van een onderwerp waar ik energie van kreeg. De zoektocht naar een onderwerp heeft dan ook enkele maanden geduurd. Tijdens de zoektocht naar een probleemstelling ben ik erg goed begeleid door mijn afstudeerbegeleider. Ik wil Bart Bijsterveld enorm bedanken voor de begeleiding en het geduld dat hij tijdens het begeleiden van mij heeft gehad.

Ik hoop dat u plezier mag ervaren tijdens het lezen van mijn scriptie.

Sille Lohuis

Raalte, 14 augustus 2023

* Na beoordeling van het vooronderzoek zijn enkele kleine aanpassingen in de materiaal en methode en enquête doorgevoerd.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting.....	5
Summary	6
1. Inleiding	7
1.1 Wedstrijdsport en recreatie	7
1.2 Belangengroepen en standpunten	8
1.3 Misstanden in de paardensport	10
1.4 Ethiek in de paardensport	10
1.5 Dierenwelzijn	11
1.6 Publieke opinie	15
1.7 Probleembeschrijving	17
1.8 Knowledge gap	18
2. Materiaal en methode.....	19
2.1 Onderzoeksmethode	19
2.2 Materiaal	19
2.3 Dataverzameling.....	20
3. Resultaten.....	22
Discussie	31
Conclusie	36
Aanbevelingen.....	38
Bronnenlijst	39
Bijlagen	44
Bijlage I – Dier & Recht	44
Bijlage II – Equine Ethics and Wellbeing Commission	46
Bijlage III – Samenwerkende partijen Sectorraad Paarden	50
Bijlage IV – Welzijnsregelingen Sectorraad Paarden.....	51
Bijlage V – FEI-reglementen dressuur, springen en eventing	53
Bijlage VI- FEI code of conduct for the welfare of the horse	55
Bijlage VII – Enquête.....	57
Bijlage VIII – Resultaten enquête	61
Bijlage IX – Resultaten JASP	82
Bijlage X – Antwoorden open vraag	84
Checklist schriftelijk rapporteren	88

Samenvatting

Partijen uiten kritiek op het welzijn in de paarden(top)sport. Misstanden, waarbij het paardenwelzijn in het geding komt, komen in het nieuws waardoor de publieke opinie op de paardentopsport negatief beïnvloed kan worden. Officials durven, volgens betrokkenen bij de paardensport, niet in te grijpen als het dierenwelzijn in het geding komt (KNHS, KWPN, FNRS & LTO Nederland, 2022). Hiernaast is er een probleem met de inhoud van de regelgeving in de paardentopsport. Kritiek kan niet worden ontkracht door een gebrek aan (wetenschappelijke) onderbouwing. Onder druk van de publieke opinie kunnen politiek zware regels komen, in het ergste geval dreigt afschaffing van de paardentopsport.

Uit onderzoek van de Sectorraad Paarden is gebleken dat recreatieve ruiters en menbers verandering willen zien in de paardensector (KNHS, KWPN, FNRS en LTO Nederland, 2022). Uit onderzoek, kijkend naar andere sectoren, is gebleken dat de focus van kritiek, ondanks dat deze nu op de topsport ligt, kan verschuiven naar andere aspecten van de paardensector, zoals de recreatieve paardensport (Douglas et al., 2022). De hoofdvraag van het onderzoek luidt: *‘Wat zou er volgens recreatieve ruiters in de paardentopsport in het kader van dierenwelzijn, moeten veranderen ter verbetering van de opinie op de paardensport?’*.

De deelvragen die bij de hoofdvraag aansluiten duiden als volgt:

- In hoeverre is de recreatieve ruiters betrokken bij het dierenwelzijn in de paardentopsport?
- In hoeverre is de recreatieve ruiters het eens met de standpunten van de tegenstanders van de paardentopsport?
- In hoeverre is de recreatieve ruiters tevreden over de maatregelen die er zijn genomen naar aanleiding van de kritiek door de paardensportfederaties?
- In welke aspecten van de paardentopsport ziet de recreatieve ruiters kansen ter verbetering van het dierenwelzijn?

Kritiekpunten op de paardensport zijn omgezet in stellingen, waarbij de recreatieve ruiters aan konden geven, in een vijf-punts Likertschaal, in welke mate ze het eens zijn met de stellingen. De enquête is uitgezet in verschillende Facebookgroepen. De enquête is hierna verwerkt in Excel en geanalyseerd met behulp van JASP.

Om het welzijn, en het imago, in de paardentopsport te verbeteren zijn 7 aanbevelingen afgeleid uit het onderzoek. Deze aanbevelingen betreffen zaken rond de wetgeving, huisvesting, hulpmiddelen, minimumleeftijden voor belasting, documentatie en harnachement. Hiernaast zijn er door enkele respondenten aanvullende aanbevelingen gedaan. Deze aanbevelingen betreffen kwesties met betrekking tot handhaving, jurering, educatie en de wedstrijdreglementen.

Het onderzoek dient als vooronderzoek gezien te worden. Bij onderzoek op grotere schaal kunnen de resultaten afwijken.

Summary

Several parties have shown criticism on the wellbeing of horses in competitive sports. Wrongdoings, in which the wellbeing of horses is in danger, are shared in the media which could result in a negative effect on the public opinion. Those involved in the equine industry believe that officials at events, are not willing to intervene when the wellbeing of horses is in danger (KNHS, KWPN, FNRS & LTO Nederland, 2022). Next to that, there seems to be a problem in the rules of the international sports. Criticism can't be invalidated due to a lack of (scientific) evidence. Under the pressure of the public opinion, politically drastic rules can be imposed. Worst case scenario leads to abolition of the top equestrian sports.

Former research has shown that equestrians whom focus on leisure would like to see change. Looking at other industries, the focus of the criticism could shift to other aspects of the equine industries. So even though the criticism is mainly focussed on the international competitions, the focus could shift, possibly towards leisure (Douglas et al., 2022). The main question of this paper is: *'What should change, according to leisure riders, in the top equestrian sport in the context of animal welfare, in order to improve the opinion on equestrian sport.'*

The sub-questions asked are:

- To what extent is the leisure rider involved in the wellbeing within top equestrian sports?
- To what extent does the leisure rider agree with the views of opponents of the top equestrian sports?
- To what extent is the leisure rider satisfied by measures taken as a result of the criticism?
- In which aspects of the top equestrian sport does the leisure rider see opportunities to improve animal welfare?

Critical views on the equestrian sports are rephrased as statements. The leisure rider had to indicate to which extent they agreed with the statement. The survey has been shared in several Facebook-groups. Afterwards, the survey has been processed in Microsoft Excel and analysed in JASP.

To ensure the wellbeing, in the top equestrian sports, seven recommendations have been derived from the research. These recommendations include topics about legislation, accommodation, minimum ages, documentation, and tack. Some respondents left additional recommendations. These recommendations include topics like enforcement, regulations, judging and education.

The research should be seen as a preliminary study. There might be different outcomes if the study is executed on a wider scale.

1. Inleiding

De toekomst van de paardensport is onduidelijk door groeiende kritiek van dierenrechtenorganisaties, politieke partijen en het Nederlandse publiek op de paardensport. Het imago van de hippische sector verslechterd door kritiek op de paardensport. De afgelopen jaren is de maatschappelijke bezorgdheid over het gebruik van paarden in de wedstrijd sport gegroeid (Campbell, 2021). Wedstrijdsport is belangrijk voor de samenleving, in de vorm van kijkplezier, voor de mentale en fysieke gezondheid en economische impact. Echter stelt de wedstrijd sport dieren bloot aan mogelijke fysieke en psychologische schade waardoor het dierenwelzijn niet te waarborgen is (Campbell, 2016).

De Partij voor de Dieren wil regels die het paardenwelzijn verbeteren vastleggen in een wettelijk Paardenbesluit. Alle paardenhouders zullen geraakt worden door deze wet- en regelgeving. De Partij voor de Dieren wil hiernaast de extreme wedstrijd sport beëindigen (Partij voor de Dieren, z.d.). De hippische sector dient op deze dreigingen te anticiperen voordat afschaffing van de sport werkelijkheid wordt.

1.1 Wedstrijdsport en recreatie

Met 450.000 paarden en 400.000 actieve paardensporters in Nederland komt iedereen wel eens in contact met de paardensport. Nederland kent 1,2 miljoen paardensportgeïnteresseerden. Er zijn verschillende disciplines binnen de paardensport te onderscheiden. De zeven door de Fédération Équestre Internationale (FEI) erkende disciplines zijn springen, dressuur, para dressuur, voltige, eventing, endurance en mennen (FEI, z.d.-a). De Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie, ofwel de KNHS, is het overkoepelende orgaan van de Nederlandse paardensport. De KNHS telt ongeveer 140 duizend leden (KNHS, 2021b). Niet elke paardensporter hoeft lid te worden van de KNHS, dit is een vrije keus. Enkel bij het rijden van wedstrijden is er geen ontkomen aan een lidmaatschap bij de sportfederatie. De KNHS erkent, naast de door de FEI-erkende disciplines, de disciplines TREC (het testen van de bekwaamheid tijdens trektochten (KNHS, z.d.-e)), recreatie en aangespannen sport. In deze disciplines, behalve recreatie, is het mogelijk om wedstrijden te rijden (KNHS, z.d.-a).

In Nederland bevinden zich 10.000 paardenbedrijven en 3000 ruitersportcentra en verenigingen. Deze verenigingen kunnen activiteiten, zoals wedstrijden, organiseren. Onder de actieve paardensporters, waarvan 80 procent vrouw is, bevinden zich 50.000 wedstrijdruiters. Jaarlijks organiseert de KNHS 7.500 wedstrijden. Deze wedstrijden resulteren in 765.000 wedstrijdstarts per jaar met niveaus verschillend van de B tot Grand Prix. Op internationaal gebied vinden jaarlijks 3.825 internationale wedstrijden plaats, verdeeld over 79 landen (KNHS, 2016).

De wedstrijd sport is niet meer weg te denken uit de paardenwereld. De KNHS ziet topsport als een wervend referentiekader voor de breedtesport. Volgens de KNHS identificeren ruiters zich met de passie, ambitie, discipline en resultaten van de topsporter. Ruiters zien in de topsporter een rolmodel (KNHS, 2020). Per jaar gaat er circa 2 miljard euro om in de complete paardensector. Hiervan is in 2019 zeven miljoen euro aan wedstrijdheffingen voor organisaties en ruiters binnengehaald binnen Nederland (KNHS, 2019). In de wedstrijd disciplines rijden ruiters op verschillende niveaus, voor de dressuur en springsport zullen deze niveaus beschreven worden. De instroom bij de dressuur begint op B-niveau, hierna volgt de L1 en L2, dan de M1 en M2 en hierna de Z1, Z2 en ZZ-licht. Deze niveaus vallen onder de breedtesport en bij elk niveau zijn nieuwe oefeningen toegevoegd waardoor de moeilijkheidsgraad verhoogt. De subtop bestaat uit de niveaus ZZ-zwaar, lichte tour en zware tour. De topsport bestaat uit internationale (FEI)-wedstrijden (KNHS, z.d.-b). In het springen bestaat de breedtesport uit wedstrijden vanaf 30 centimeter oplopend tot 1 meter 50. Hierna volgen nationale

en internationale wedstrijden en de topsport bestaat uit internationale FEI-wedstrijden (KNHS, z.d.-d).

Het merendeel, ongeveer 80 procent, van de actieve paardensporters in Nederland rijdt daarentegen recreatief. De KNHS stelt dat recreatief gereden paarden (en pony's) buiten de groep manegepaarden en de paarden die met een startpas aan wedstrijden deelnemen vallen. In een interview van de KNHS met manegehouder Renée Bottelier en dierenartsen Tijn Spoormakers en Ellen Roelfsema zijn twee definities van recreatieve ruiters gegeven: 'Een ruiter die voor de hobby rijdt en zijn inkomsten niet uit de paardensport haalt.' en 'Een recreatief gereden paard is een paard dat als gezelschap gehouden wordt, waar mensen een paar keer in de week voor de lol mee rijden op recreatief niveau'. In het interview wordt besproken dat recreatie is wijd begrip is: een beginnend sportpaard in de klasse B of L zou er ook onder kunnen vallen (KNHS, 2020b). De recreatieve ruiter kan in het bezit zijn van een eigen paard(en) maar kan ook op een manege rijden.

1.2 Belangengroepen en standpunten

Topsport vanwege liefde voor paarden, plichtsbef en/of geld: in de huidige maatschappij worden er vraagtekens geplaatst bij de motieven van topruiters. Meerdere partijen voeren actie tegen de paardensport. Paragraaf 1.2.1 beschrijft de tegenstanders van de paardensport en 1.2.2 geeft de voorstanders van de paardensport weer.

Tegenstanders van de paardensport

Dier & Recht is een organisatie die actievoert tegen de paardensport. Volgens Dier & Recht is paardentopsport dierenleed. Dier & recht stelt dat winnen belangrijker is dan welzijn, vanwege menselijke motieven zoals geld. Hiernaast stelt de organisatie dat er gebruik wordt gemaakt van pijn- en dwangmiddelen zoals sporen, zweepen en bidden, de paarden te veel in een stal 'opgesloten' zijn, er sprake is van stress bij topsportevenementen door het reizen, ziektes op evenementen een gevaar zijn voor de paarden en bovenal stelt Dier & Recht dat paardentopsport niet natuurlijk is (Dier & Recht, 2022-a). Bijlage I geeft weer wat de missie en visie van Dier & Recht is, wat de werkwijze van de organisatie is en wat de organisatie heeft bereikt.

Naast Dier & Recht zijn er meerdere partijen die kritiek op de paardensport uiten. Zo is er in april 2022 kritiek van Arjen Lubach op de paardensport uitgebracht in 'De Avondshow'. Lubach stelt dat sport met dieren niet van deze tijd is. Lubach focust in het tv-programma op incidenten die in de paardentopsport plaats vinden, zoals het ongeluk van Jet Set op de Olympische Spelen in Tokyo tijdens het onderdeel eventing. Het paard moest na het ongeluk ingeslapen worden vanwege de ernst van de verwondingen. Ook vestigt Lubach de aandacht op het incident met de Duitse Annika Schleu op de moderne vijfkamp in Tokyo 2020. Het paard Saint Boy weigerde bij het onderdeel paardrijden mee te werken. Huilend gaf Schlue het paard meerdere zweepslagen terwijl haar coach Kim Raisner haar aanmoedigde en het paard zelf met de vuist sloeg. Naast deze incidenten stelt Lubach dat een paard geen sportattribuut is, geen vrije wil heeft en onder dwang topsport verricht (De Avondshow met Arjen Lubach | VPRO, 2022).

Binnen de politiek is de paardensport een terugkerend thema. De Partij voor de Dieren pleit voor een wettelijk Paardenbesluit. Voor de Partij voor de Dieren staat het welzijn van de paarden ten alle tijden voorop. Het natuurlijke gedrag van paarden is voor de partij leidend, zo moet groepshuisvesting de norm worden. De regels die in het wettelijk Paardenbesluit vastgelegd worden zijn het stoppen met het gebruik van dwangmiddelen die pijn en stress veroorzaken en een minimumleeftijd waarop pony's en paarden belast mogen worden. Ook wil de Partij voor de Dieren dat er een einde komt aan de extreme paardensport, zoals de military en springwedstrijden met steeds hogere hindernissen (Partij voor de Dieren, z.d.).

Ook groeperingen vanuit het Nederlandse publiek laten regelmatig van zich horen tijdens evenementen. De Vegan Strike Group is een groep dierenactivisten die in 2019 het Europees Kampioenschap springen in Rotterdam stil hebben gelegd. Terwijl Marc Houtzager bezig was met zijn springparcours liepen twee demonstranten de baan in met borden en teksten op hun lijf. 'Stop horse slavery' en 'EK abuse' waren duidelijk leesbaar voor de omstanders (Omroep Brabant, 2019). In oktober 2022 is een vergelijkbare actie door de Vegan Strike Group uitgevoerd, ditmaal bij Indoor Friesland. Ditmaal hebben drie activisten de baan betreden, met borden en teksten op hun lichaam geschreven. Tijdens het rondje van Erik van der Vleuten haalden de activisten de balken van de hindernissen af (Hilbrands, 2022).

Voorstanders van de paardensport

De KNHS staat tegenover deze groeperingen, maar is realistisch. De algemeen directeur van de KNHS, Theo Fledderus, heeft in april 2022 reactie gegeven op De Avondshow van Arjen Lubach. Fledderus stelt dat de paardensport er bekaaid afkomt bij Lubach, maar dat Lubach gelijk heeft bij alles wat hij laat zien. Fledderus (2022) stelt de bijzondere band die paardenliefhebbers met het paard hebben voorop: "We vinden het fantastisch om met paarden te werken en willen ook dat zij baat hebben bij de omgang met ons." Fledderus geeft aan dat de kritiek elke paardensporter aangaat. Hij roept op om het plezier met paarden meer te laten zien en elkaar aan te spreken op mogelijke fouten. Fledderus (2022): *'Het is nu tijd om niet alleen over mensen te praten die niet goed voor hun paarden zijn, maar om ze ook daadwerkelijk aan te spreken. De KNHS kan dit doen op de wedstrijden. Daarbuiten ligt er voor iedere paardenliefhebber een taak.'*

Internationaal is er eveneens kritiek op de paardensport. Naar aanleiding van de misstanden tijdens de Olympische spelen in Tokyo 2020 zijn er veranderingen opgenomen in de olympische reglementen. De FEI is als internationale paardensportfederatie ook op de hoogte van de kritiek op de paardensport. De FEI heeft daarom een commissie opgericht die vanaf juni 2022 anderhalf jaar de tijd krijgt om een uitvoerbaar kader te presenteren waarbij de FEI kan inspelen op de vraagstukken met betrekking tot het welzijn van de paarden binnen de sport: De Equine Ethics and Wellbeing Commission (2023). Uit deze commissie zijn 24 aanbevelingen voortgekomen in april 2023. Deze 24 aanbevelingen zijn opgedeeld in vijf groepen: leiding nemen, vertrouwen wekken, transparant zijn, proactief zijn en externe controle toestaan. Een onderwerp, dat vaak benoemd wordt in deze aanbevelingen, betreft het wetenschappelijk kunnen onderbouwen van de effecten op welzijn van de paarden. De Equine Ethics and Wellbeing Commission beveelt de FEI aan om de regelgeving in de topsport op bewijs te baseren. Hiernaast dienen, volgens de commissie, alleen zaken rondom de hippische sport gedeeld te worden als bewezen is dat het dierenwelzijn hierbij is gewaarborgd. De aanbevelingen zijn in bijlage II weergegeven (Equine Ethics and Wellbeing Commission, 2023).

De Sectorraad Paarden (SRP) is een stichting die bestaat uit een samenwerking van verschillende belanghebbende partijen bij de paardensport. Het overzicht van alle betrokken partijen is in bijlage III bijgevoegd (Sectorraad Paarden, z.d.-a). De Sectorraad Paarden fungeert als aanspreekpunt en spreekbuis voor de paardensector richting de overheid. Hiernaast behartigt de SRP de belangen van de paardensector in Nederland vanuit een samenwerking tussen de sport, de fokkerij en de ondernemers (Sectorraad Paarden, z.d.-b). De SRP is ook op de hoogte van de kritiek op de paardensport. Eind januari 2023 heeft de Sectorraad Paarden een petitie gestart genaamd: 'een eerlijk debat over omgang met paarden'. De petitie roept op tot een open dialoog. Volgens de SRP wordt informatie in een onjuiste context aan de samenleving gepresenteerd. De SRP geeft aan dat incidenten als de norm gepresenteerd worden. Per mei 2023 is de petitie 17 duizend keer ondertekend (Sectorraad Paarden, 2023).

1.3 Misstanden in de paardensport

Terugkerende onderwerpen in de standpunten van de groeperingen zijn misstanden en welzijn. De paardensport is in de periode van 2020 tot en met 2022 meerdere keren negatief in het nieuws gekomen. Zo is in juni 2022 een paard gewond geraakt tijdens een concours op De Peelbergen, tijdens een lijn tussen twee hindernissen. De amazone voelde dat er iets mis was en sprong van haar paard waarna het dier heftig begon te trillen en zweten. Hierna duurde het een half uur totdat haar paard verdoofd was doordat de FEI-veterinair en andere FEI-officials niet goed op de hoogte waren van het reglement. Het dier heeft hierdoor onnodig geleden (Dufour, 2022).

Bovenal komt de paardensport negatief in het nieuws bij verongelukte paarden zoals Jet Set tijdens het onderdeel Cross Country op de Olympische Spelen in Tokyo 2020 (NOS Sport, 2021) en het paard Allstar B tijdens een springronde op CHIO Aken in 2022 (RTL-nieuws, 2022).

De paardensport is eveneens negatief in het nieuws gekomen toen paarden mogelijk oververhit zijn geraakt bij het NK springen en cross tijdens een hittegolf in 2020 in Limburg. Sarah Pesie (2020) van Dier & Recht geeft aan dat tijdens deze wedstrijd de temperaturen zijn opgelopen tot 37 °C, waar in het hitteprotocol van de Sectorraad Paarden beschreven staat dat wedstrijden bij een temperatuur boven de 35 °C afgelast dienen te worden.

Ook zijn er meerdere ruiters aangeklaagd voor dierenmishandeling, waaronder Adelinde Cornelissen vanwege het in de rollkur rijden van haar paard (AnimalsToday, 2016), eveneens is Edward Gal tot twee keer toe door de dierenrechtenorganisatie PETA aangeklaagd vanwege het in de rollkur rijden van zijn paarden (KNHS, 2021). Het rijden van paarden in de rollkur, ook wel extreme hyperflexie, is sinds 2010 verboden vanuit de FEI. Uit onderzoek van Hamilton, Lancaster en Hall (2022) blijkt daarentegen dat paarden die met hun hoofd achter de loodlijn lopen nog steeds een grotere kans hebben op betere juryscores. Hyperflexie wordt hierdoor nog steeds gestimuleerd in de dressuur.

Daarnaast is ook topruiter Martin Fuchs aangeklaagd door Stichting TIR, Tier im Recht Oostenrijk en de Oostenrijkse Dierenbescherming vanwege het slaan van zijn paard met een zweep (Boogman, 2022).

RTL Duitsland heeft in januari 2022 een uitzending toegewijd aan de trainingsmethoden van Ludger Beerbaum. Beerbaum is ook wel de meest succesvolle springruiter van Duitsland. De uitzending bevatte beelden waarbij de paarden op Stal Beerbaum werden gebarreerd. Dit houdt in dat de voorbenen van het paard geraakt worden boven de sprong met een balk. Hierdoor springt het paard hoger of wordt het paard voorzichtiger boven de sprong. Naast het barreren zijn op het terrein ook palen met stekels gevonden (RTL, z.d.). De Duitse zender heeft hiernaast in december 2021 ook een driedelige serie over Totilas uitgebracht in samenwerking met dierenrechtenorganisatie PETA waarin de wereld van de topsport en de mensen die hun geld hiermee verdienen werd belicht. De serie toont ook de duistere kant van Totilas zijn leven (RTL, z.d.).

In april 2023 is de Grand National ontregeld voor dierenactivisten. Hierbij zijn 118 mensen gearresteerd. De Grand National is de grootste paardenrace van de wereld, maar ook de meest omstreden. Sinds 2000 zijn 61 paarden tijdens dit evenement om het leven gekomen. De meeste activisten hebben geweldloos bij de ingang geprotesteerd maar dit mocht niet baten, de races hebben ook dit jaar het leven van drie deelnemende paarden geëist. De winstpremie van de race betrof 600.000 euro (NOS Sport, 2023).

1.4 Ethiek in de paardensport

Dierethicus Willem Vermaat ziet de paardensport als een onverantwoorde hobby. Vermaat vergelijkt de paardensport met dieren in het circus. In 2015 heeft de overheid het gebruik van wilde

zoogdieren in circussen verboden, omdat deze dieren ernstig beperkt zijn in hun mogelijkheden tot het vertonen van natuurlijk gedrag. De overheid heeft hierbij aangegeven dat het vermaak van het publiek niet opweegt tegen de nadelen voor de dieren. Vermaat geeft aan dat als deze argumentatie door wordt getrokken, onder meer de paardensport en dolfinaria ook verboden moeten worden. Volgens Vermaat hebben paarden niets te kiezen en is het lot van de dieren al voor hun geboorte besloten (Vermaat, 2020).

Vermaat geeft aan dat de wedstrijdsport met paarden een fundamenteel ethisch probleem heeft. Vermaat: 'Mensen brengen paarden in leven met de sport als doeleinde. Ze creëren daarbij bewust een situatie waarin kwetsbare dieren afhankelijk van ons zijn.' Zo beslissen mensen volgens Vermaat wanneer de paarden eten, wat ze eten en met welke soortgenoten de paarden wel of geen contact mogen hebben. Vermaat: 'Het is een grove misvatting te denken dat dit moreel onproblematisch is. We creëren een situatie waar dieren per definitie ondergeschikt zijn aan mensen.' Vermaat geeft aan dat voor gedomesticeerde paarden geen vrije keuze geldt. Mensen hebben belang bij de paardensport. Vermaat vraagt zich daarentegen af wat het belang voor het paard is tijdens wedstrijden (Vermaat, 2020).

Onder diergeneeskundigen bestaan ook groeiende zorgen over de ethische dimensie van veterinaire sportgeneeskunde. Er is een duidelijke behoefte aan een ethische code voor het gebruik van dieren in de sport. Echter zijn pogingen om ethische problemen bespreekbaar te maken in de hippische sport tot dusver onsamenvattend of specifiek voor een discipline geweest. Er is geen interdisciplinaire bepaling geweest om een algemene ethische code te creëren die in alle takken van de paardensport gebruikt kan worden ter verbetering van de paardensport (Campbell, 2021).

1.5 Dierenwelzijn

Deze misstanden hebben allen te maken met een mogelijke schending van het dierenwelzijn.

“Welzijn is een mentale toestand van welbevinden, die ontstaat als het dier in voldoende mate in zijn natuurlijke behoefte kan voorzien en waarbij het dier vrij is van pijn en andere ongemakken.”

(Sectorraad Paarden, 2011).

Welzijnsanalyse

Er zijn verschillende wijzen waarop welzijn te analyseren is. Paragraaf 1.5.1.1 focust een van deze methoden: de vijf vrijheden van Brambell en paragraaf 1.5.1.2 focust op het Five Domains Model inclusief menselijke interacties van Mellor.

De vijf vrijheden van Brambell

Welzijn is te pijlen aan de, in 1965 door de Brambell-commissie opgestelde, vijf vrijheden. Brambell heeft de basis gelegd voor de vijf vrijheden, maar deze zijn door de FAWC (Farm Animal Welfare Committee) doorontwikkeld. Deze vijf vrijheden betreffen dat de dieren:

- vrijgewaard zijn van honger, dorst of onjuiste voeding;
- vrijgewaard zijn van angst en chronische stress;
- vrijgewaard zijn van thermaal en fysiek ongerief;
- vrijgewaard zijn van pijn, verwonding of ziekten;
- vrij zijn om natuurlijk gedrag te vertonen.

De vijf vrijheden van Brambell biedt handvatten waaraan het dierenwelzijn in de paardensport geanalyseerd kan worden. De vijf vrijheden zijn op welzijnsproblemen gefocust, maar streven naar welzijnsidealen (McCulloch, 2012).

In 2016 heeft Campbell de paardensport geanalyseerd aan de hand van de vijf vrijheden. Volgens Campbell zijn de vrijheden te verdelen in drie groepen: vrijheden die makkelijk te waarborgen zijn, vrijheden die gewaarborgd kunnen worden maar dit onder omstandigheden mogelijk niet zijn en vrijheden die onmogelijk lijken te waarborgen. De vrijheid van honger en dorst is een vrijheid die makkelijk te waarborgen moet zijn. De vrijheid om natuurlijk gedrag te vertonen is daarentegen moeilijker te waarborgen maar in principe wel mogelijk. Het individueel huisvesten van paarden, op wedstrijden, heeft een negatief effect op het natuurlijke gedrag, omdat de dieren minder sociale interactie hebben. Ook het vervoeren van paarden kan onnodige stress met zich meebrengen. Het lijkt onmogelijk dat paarden in de wedstrijd sport een leven vrij van pijn, blessures of ongemak kunnen leiden. In de internationale paardensport is het ongemak door langdurig vervoer bij paarden ook enkel te voorkomen door de paarden niet te vervoeren (Campbell, M. 2016).

Five Domains model

Mellor ziet de vijf vrijheden als misinterpretatie en gelooft dat het als ‘zo vrij mogelijk van’ gezien moet worden in plaats van ‘vrij van’. Het Five Domains Model is in 1994 door Mellor opgericht vanuit de vijf vrijheden en wordt regelmatig aangepast om recente ontwikkelingen in de dierensector door te voeren. Het principe van de vijf domeinen is dat de lichamelijke domeinen invloed hebben op de mentale staat van het dier. Zo beïnvloeden de domeinen voeding, omgeving, gezondheid en gedrag de mentale staat van het dier. Voor elk van deze bepalende domeinen zijn richtlijnen uitgezet die aangeven welke veranderingen het welbevinden van het dier verbeteren en wat de gevolgen van deze veranderingen zijn op de mentale staat van het dier (Mellor, Beausoleil, Littlewood, McLean, McGreevy, Jones & Wilkins, 2020).

Vastgestelde welzijnsproblemen door stakeholders

Zowel buitenstaanders als de mensen betrokken bij de hippische sector bekritiseren het welzijn in de paardentop sport. Om deze reden hebben Furtado, Preshaw, Hockenhull, Wathan, Douglas, Horseman, Smith, Pollard, Pinchbeck, Rogers en Hall in 2021 onderzoek gedaan om de grootste problemen in de paardensport te identificeren. In het onderzoek is geconcludeerd, dat het moeilijk haalbaar is om te voldoen aan de eisen van wedstrijden in combinatie met de behoeften van het paard. De psychologische behoeften, zoals het contact met soortgenoten, zijn moeilijk te waarborgen op wedstrijd. In het onderzoek komt een gebrek aan gevalideerde gedragsmetingen voor de emotionele toestand naar voren (Furtado et al., 2021).

Welzijnscontrole in de paardensport

De paardensport kent verschillende regelingen met betrekking tot het dierenwelzijn. Tabel 1 geeft deze welzijnsregelingen en de hiervoor verantwoordelijke partijen weer. ‘

Tabel 1: Welzijnsregelingen in de hippische sport

Verantwoordelijke partijen	Welzijnsregeling
Sectorraad Paarden (Samenwerkende partijen, zie bijlage III)	Online paardenwelzijnscheck Keurmerk Paard en Welzijn Extreme temperaturen Gids voor goede praktijken
KNHS	Welzijnscode Wedstrijdreglementen Nederland
FEI	Wedstrijdreglementen internationaal Code of conduct for the welfare of the horse
Overheid	Wet Dieren Besluit houders van dieren

Er zijn veel welzijnsregelingen aanwezig in Nederland en op internationaal niveau. Deze paragraaf behandelt deze verschillende welzijnsregelingen.

Sectorraad Paarden

De Sectorraad Paarden (z.d.-c) is duidelijk met welzijn bezig. Zo heeft de SRP het plan van aanpak voor welzijn, de gids voor goede praktijken en een protocol voor extreme temperaturen geïntroduceerd, een online paardenwelzijnscheck ontwikkeld en het Keurmerk Paard en Welzijn overgenomen. Een toelichting op deze welzijnsregelingen is in bijlage IV weergegeven, evenals de toekomstplannen van de SRP. Deze paragraaf biedt verdieping op het Keurmerk Paard en Welzijn.

In 2017 heeft de Sectorraad paarden het Keurmerk Paard en Welzijn (KPW) overgenomen. Het keurmerk is opgezet met als doel het verbeteren van het paardenwelzijn door bedrijven in de sector van informatie en advies te voorzien. Het KPW Welzijn is gebaseerd op de vijf vrijheden van Brambell en op het Welfare Quality systeem. Dit houdt in dat het welzijn aan de hand van goede voeding, goede huisvesting, goede gezondheid en gepast gedrag wordt geëvalueerd (KPW, z.d.-a). Anno 2021 zijn er 23 keurmerkhouders van het Keurmerk Paard en Welzijn (KPW, z.d.-b), onder de 10 duizend paarden(sport)bedrijven in Nederland (KNHS, 2016). Het eerste Keurmerk Paard en Welzijn bleek lastig haalbaar door bijvoorbeeld afmetingen van stallen. Bij nieuwbouw kan er rekening gehouden worden met de gewenste afmetingen, bij bestaande stallen is dit moeilijk aan te passen. Door feedback vanuit de hippische sector is een vernieuwd keurmerk ontstaan, Keurmerk Paard en Welzijn 2.0 genoemd. Het behalen van 50 nieuwe keurmerkhouders in 2023 is het streven (LTO Nederland, z.d.).

KNHS

In de welzijnscode van de KNHS zijn verschillende regels opgenomen, voor het gereden paard in het algemeen en voor wedstrijden. Deze regels dragen bij aan het creëren van het paard als 'happy athlete'. De welzijnscode is de norm voor alles wat te maken heeft met recreatief paardrijden, menen, aangespannen rijden, voltigeren, de training van paarden en het rijden van wedstrijden met paarden. De welzijnscode is gebaseerd op de vijf vrijheden van Brambell (KNHS, z.d.-f).

De welzijnscode voor het gereden paard, dus ook op wedstrijd, benoemt dat paarden getraind en belast dienen te worden op het niveau dat aansluit bij hun fysieke mogelijkheden en leeftijd (KNHS, z.d.-f).

De welzijnscode bevat regels over het harnachement. Voor hulpmiddelen, die volgens externe partijen zoals Dier & Recht verboden zouden moeten worden, geldt dat deze een positieve invloed moeten hebben op de beweging en de houding van het paard. De welzijnscode geeft aan dat het gebruik van hulpmiddelen het welzijn niet mag schaden en dat correct gebruik het welzijn van het paard niet schaadt. Misbruik van hulpmiddelen, zoals zweepen, sporen of bandages, wordt niet getolereerd. Zweep- en sporengebruik is toegestaan om voor het paard de hulpen duidelijker te maken, maar niet om te straffen (KNHS, z.d.-f).

De welzijnscode bevat ook regels over het vervoer van paarden. Zo dienen paarden passend beschermd te worden tegen verwondingen en gezondheidsrisico's. Voertuigen moeten veilig, goed geventileerd, onderhouden en gedesinfecteerd zijn en bestuurd worden door een bekwame bestuurder. Paarden dienen op wedstrijdterrein niet langdurig in de trailer achter te blijven. Bij reizen langer dan 4 uur dienen paarden regelmatige rusttijden te krijgen, met voedsel en water. Bij extreme warmte of kou is het niet toegestaan te reizen (KNHS, z.d.-f).

De welzijnscode voor op wedstrijd bevat criteria die de geschiktheid om aan een wedstrijd deel te nemen evalueren. Zo moeten paard en ruiter beiden "fit to compete" zijn. Een paard mag niet

deelnemen bij ziekteverschijnselen, kreupelheid of andere opvallende kwalen of veterinaire vastgestelde afwijkingen (KNHS, z.d.-f).

Wedstijdterreinen dienen geschikt en veilig te zijn, de hindernissen dienen hierbij ontworpen te zijn met de veiligheid van het paard als prioriteit. De wedstrijdlocatie dient voorzien te zijn van een veiligheidscertificaat indien het een permanente hippische indooraccommodatie is. Wedstrijden mogen niet plaatsvinden onder extreme weersomstandigheden. Er moeten voorzieningen zijn om de paarden af te koelen na de competitie. De KNHS volgt hierin het protocol extreme weersomstandigheden van de Sectorraad Paarden (zie bijlage IV) (KNHS, z.d.-f).

Goed voedsel, schone ligplaatsen, vers drinkwater en voldoende waswater moeten voorhanden zijn. Paarden moeten zicht hebben op andere paarden, onderling contact met vreemde paarden dient vermeden te worden bij sportevenementen (KNHS, z.d.-f).

Tijdens een wedstrijd moet er een dierenarts oproepbaar zijn. Bij twijfel over de fysieke gesteldheid van een paard wordt advies ingeroepen van een dierenarts. Als een paard gewond of uitgeput is geraakt tijdens een wedstrijd moet de deelnemer afzien van verdere deelname aan de wedstrijd. Voordat een paard op transport mag moet veterinaire advies ingewonnen worden. De officials zullen altijd het paardenwelzijn vooropstellen. Gewonde paarden of paarden met metabole problemen moeten eerst ondersteunende behandelingen krijgen voordat ze mogen worden vervoerd (KNHS, z.d.-f).

FEI

Waar de KNHS de landelijke wedstrijdreglementen reguleert, ontwikkeld de FEI de wedstrijdreglementen voor de internationale paardensport. Per discipline zijn de reglementen gescheiden. Deze reglementen betreffen het gebruik van tuig, hulpmiddelen en de minimale leeftijd van het paard. De belangrijkste punten uit de reglementen, voor de meest bekende disciplines: springen, dressuur en eventing, zijn in bijlage V weergegeven (FEI, 2023bcd). Naast de wedstrijdreglementen kent de FEI een code of conduct voor het welzijn van het paard. Deze code is overeenkomstig met de welzijnscode van de KNHS. De code of conduct van de FEI is weergegeven in bijlage VI (FEI, 2023a).

Overheid

De Wet Dieren en Besluit houders van Dieren zijn de wetgevingen ter bescherming van dieren in Nederland. Paragraaf 1.5.3.4 focust op enkele bij de paardentopsport aansluitende artikelen uit deze twee wetgevingen.

Artikel 1.3 van de Wet Dieren focust op de intrinsieke waarde van de dieren. Zo dient de intrinsieke waarde van het dier te worden erkend. Voor de toepassing geldt dat de dieren zijn vrijgewaard van dorst, honger en onjuiste voeding; fysiek en fysiologisch ongerief; pijn, verwonding en ziektes; angst en chronische stress en tot slot beperking van hun natuurlijke gedrag. Als kanttekening staat in artikel 1.3 lid 3 benoemd dat de dieren vrij moeten zijn voor zover redelijkerwijs kan worden verlangd (Wet dieren, 2022, artikel 1.3, lid 2 en 3).

Artikel 2.1 van de Wet Dieren geeft aan dat het 'verboden is om zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen.'. Ter betrekking tot de paardensport betekent dit dat het doel van de paardensport een mogelijk benadeelde gezondheid of welzijn van paarden moet kunnen verantwoorden (Wet dieren, 2022, Artikel 2.1, lid 1).

Artikel 2.15 van de Wet Dieren benoemt de regels over wedstrijden met dieren. Zo kan er een verbod worden ingesteld op het doel van de wedstrijd en een verbod voor bepaalde personen bij het organiseren van wedstrijden met dieren. Ook kunnen er aanvullende regels komen op de leeftijd, de gezondheidstoestand en de afkomst van dieren die aan wedstrijden deelnemen en de frequentie waarmee dieren aan wedstrijden deelnemen. Hiernaast kunnen er op de aanwezigheid van een dierenarts, de baan- en hindernisbouw, de organisatie van wedstrijden en inrichting van wedstrijdterreinen en hygiëne aanvullende regels komen. Lid 3 focust op het verbod van stoffen bij dieren die het prestatievermogen van dieren in wedstrijden kunnen beïnvloeden. Hiernaast is het verboden om deel te nemen met dieren waarbij een verboden lichamelijke ingreep is verricht (Wet dieren, 2022, Artikel 2.15, lid 2).

Artikel 1.6 van de Wet houders van dieren bepaald huisvestingseisen. Zo mag de bewegingsvrijheid van een dier niet op dusdanige wijze beperkt worden waardoor het dier onnodig lijden of letsel wordt toegebracht. Ook moet een dier voldoende ruimte gelaten worden voor zijn fysiologische en ethologische behoeften (Overheid, 2022). De vraag is of dit bij paarden die op stal gehouden worden het geval is. Zo kunnen paarden op stal vaak geen contact maken met soortgenoten wat beperkend is in het natuurlijke gedrag (Wet houders van dieren, 2022, Artikel 1.6).

Schending van de wetgeving is strafbaar. Echter is de wetgeving niet concreet door termen als 'redelijkerwijs' vrij van ongemakken. De Wet Dieren is hierdoor vrij te interpreteren. De Wet houders van dieren is duidelijker geformuleerd, maar eveneens niet concreet. Zo dient een dier voldoende ruimte te hebben voor zijn fysiologische en ethologische behoeften, maar hoeveel ruimte een dier heeft om hieraan te voldoen is niet vastgesteld.

Er zijn veel regels in de paardensport maar waaraan voldoen moet worden is onduidelijk. De wetgeving kan moeilijk gehandhaafd worden door de vrije interpretatie. De reglementen en welzijnscode van de FEI bepalen uiteindelijk de regels in de internationale paardensport. De KNHS bepaald de regels binnen Nederland. De door de FEI of KNHS aangestelde officials zijn verantwoordelijk voor de handhaving van deze regels.

1.6 Publieke opinie

Misstanden waarin het dierenwelzijn mogelijk aangetast is kunnen de publieke opinie over de paardensport beïnvloeden. Publiek betekent in de term het volk of de massa, het grote publiek (Publiek, z.d.). Opinie betekent mening (Opinie, z.d.). De betekenis van publieke opinie is te verwoorden als: 'De mening van een grote groep mensen over een onderwerp'.

Er zijn twee onderzoeken naar de publieke opinie op de paardensport. In 2019 heeft Trendpanel Paard in samenwerking met Stichting Hippische Innovatieve Projecten (HIP) een onderzoek uitgevoerd naar de publieke opinie over de paardensport. Dit onderzoek heeft een respons van 2.500 volledig ingevulde vragenlijsten door een representatieve groep voor de Nederlandse bevolking. In 2022 heeft de KNHS met KWPN, FNRS en LTO Nederland een onderzoek uitgezet naar de publieke opinie op de paardensport. Dit onderzoek is door 3.000 respondenten ingevuld, met een connectie tot de paardensector.

Trendpanel Paard en Stichting HIP

Het onderzoek van Trendpanel paard en Stichting HIP (2019) is gefocust op de paardensport en de kennis over de paardensport. Hierbij is aan een voor het Nederlandse Publiek representatieve steekproef gevraagd in hoeverre er draagvlak is voor de paardensport. In het onderzoek is onderzocht of het Nederlandse publiek vindt dat de politiek het gebruik van paarden in de sport in

Nederland mag verbieden. Op de vraag 'Mag de politiek het gebruik van paarden in de sport in Nederland verbieden?' is 17 procent voorstander (Trendpanel paard & Stichting HIP, 2019).

Hiernaast is in het onderzoek gevraagd naar het gebruik van hulpmiddelen, zoals een zweep en sporen. Dier & Recht en de Partij voor de Dieren voeren namelijk actie tegen het gebruik van deze, zoals door hun benoemde, 'dwangmiddelen'. 51 Procent van de respondenten is tegen het gebruik van hulpmiddelen bij het trainen van paarden en negen procent is voorstander. Het overgrote merendeel is dus tegenstander (Trendpanel Paard & Stichting HIP, 2019). Dus de paardensport mag volgens het Nederlandse publiek (83% is voorstander of neutraal), maar hulpmiddelen zijn niet gewenst. Dit verklaart de druk op de regelgeving en handhaving.

Sectorraad Paarden

Het onderzoek van de KNHS, KWPN, FNRS en LTO Nederland (2022) is door 3.000 respondenten, die een connectie hebben met de paardensport, ingevuld. Het grootste deel van de respondenten is paardeneigenaar of verzorger (74,8 procent), gevolgd door hobbymatige mannen of ruiters (61,1 procent). 19,9 Procent van de respondenten is ondernemer. Van deze ondernemers is de grootste groep pensionstalhouder (35,5 procent) of fokker (35,0 procent) en 25,7 procent vertegenwoordigt de (top)sport.

Uit de enquête blijkt, dat 77 procent van de respondenten vindt, dat er meer aandacht in de Nederlandse paardensector moet komen voor paardenwelzijn. Volgens de respondenten staat het paardenwelzijn in de handel, topsport en maneges het meest onder druk. Tussen de 55 en 60 procent van de respondenten vindt, dat het welzijn onder druk staat in de topsport. Tussen de 20 en 25 procent vindt dat het welzijn in de lichte sport en recreatie onder druk staat. Dit percentage is aanzienlijk lager (KNHS, KWPN, FNRS & LTO Nederland, 2022).

De paardensport blijkt een vrij negatief zelfbeeld te hebben. Bij de vraag of mensen buiten de sector een goed beeld heeft van paardenwelzijn denkt bijna 70 procent namelijk van niet. Volgens de respondenten komt daarbij, dat dierenbeschermingsorganisaties hun doel voorbijschieten. Volgens de respondenten streven dierenrechtenorganisaties vaak naar het verbieden van activiteiten met paarden waar ze op het verbeteren van het dierenwelzijn zouden moeten focussen (KNHS, KWPN, FNRS & LTO Nederland, 2022).

Hiernaast blijkt dat er volgens de respondenten in de handhaving van het dierenwelzijn op wedstrijden veel te winnen is. 39,8 procent van de respondenten vinden, dat de officials niet goed durven in te grijpen als het dierenwelzijn in het geding komt (KNHS, KWPN, FNRS & LTO Nederland, 2022) De FEI en KNHS zijn verantwoordelijk voor de handhaving van de welzijnscode en wedstrijdreglementen. Bijna 40 procent van de betrokkenen geeft daarentegen aan, dat er niet wordt ingegrepen als deze regels overtreden worden. In de handhaving van de regelgeving zit een fundamenteel probleem.

Internationaal

Internationaal gezien is er door World Horse Welfare in Engeland onderzoek gedaan naar de 'Social License to Operate', ofwel de maatschappelijke acceptatie, onder mensen die geen connectie hebben met de paardensport. Uit dit onderzoek is gebleken dat 20% van het publiek onder geen enkele omstandigheid het gebruik van paarden in de sport zou steunen. 40 Procent van het publiek zou de sport steunen, maar alleen als het paardenwelzijn verbeterd. 1 Op de 6 respondenten gaf aan, dat het vertrouwen in de paardensport in de afgelopen 2 tot 3 jaar is afgenomen door kritiek in de media (World Horse Welfare, 2022).

Uit onderzoek van Heleski (2023) blijkt dat de kritiek op de paardensport, voortkomend uit het maatschappelijke draagvlak, niet zomaar zal verdwijnen. De paardensport is gebaat bij een proactieve houding waarbij alle betrokkenen bij de paardensport actief bijdragen aan het prioriteren van welzijn in de paarden(top)sport.

Onderzoek van Wolframm, Douglas en Pearson (2023) concludeert ook dat de toekomst van de paarden(top)sport baat heeft bij een verandering in het gedrag van betrokkenen. De focus in de paardensport moet volgens het onderzoek naar het ontwikkelen en implementeren van paardenwelzijnsstrategieën.

Janet Douglas, Roly Owers en Madeleine Campbell (2022) hebben onderzoek gedaan naar wat de hippische sector kan leren van andere sectoren op het gebied van de Social License to Operate. Hieruit is geconcludeerd dat het niet voldoende is om alleen te kijken naar de takken van de paardensector die op dit moment de focus van kritiek en publieke aandacht zijn. De ervaring leert dat kritiek en focus op een bepaald aspect van de paardensport effecten kan hebben op andere. Dit betekent, dat hoewel de kritiek op de paardensport momenteel gericht is op bepaalde aspecten, de brede paardensport kennis moet hebben van de publieke opinie, in de wetenschap dat de focus elk moment kan verschuiven. Dit houdt in dat de focus van de paardentopsport kan verschuiven naar de recreatieve paardensport.

1.7 Probleembeschrijving

Uit onderzoek van de Sectorraad Paarden blijkt dat de paardentopsport een probleem heeft met de handhaving van de regels. Officials durven, volgens betrokkenen in de paardensport, niet in te grijpen als het dierenwelzijn in het geding komt (KNHS, KWPN, FNRS & LTO Nederland, 2022). Hiernaast is er ook een probleem met de inhoud van de regelgeving in de paardentopsport. Zo kan kritiek op de regelgeving in de paardentopsport niet worden ontkracht door een gebrek aan (wetenschappelijke) onderbouwing en door een gebrek aan kennis over de invloed van de regelgeving op het welzijn van de paarden. Onder druk van de publieke opinie (17% is tegen de paardensport) kunnen politiek zware regels komen, in het ergste geval dreigt afschaffing van de paardentopsport. De Partij voor de Dieren wil de extreme paardensporten, zoals het springen en de military verbieden. De KNHS vreest voor de toekomst van de paardensport en wil actie ondernemen (KNHS, 2023).

Tachtig procent van de actieve ruiters in Nederland zijn recreatieve ruiters. Uit het onderzoek van de KNHS, KWPN, FNRS en LTO Nederland (2022) is gebleken dat 77% van de betrokkenen uit de paardensport, waarvan het merendeel (61%) recreatieve ruiter of menner is, vinden dat er meer aandacht voor het welzijn moet komen in de paardensector. Hieruit blijkt dat recreatieve ruiters en menners vinden dat er iets moet veranderen in de paardensector (KNHS, KWPN, FNRS en LTO Nederland, 2022). De kritiek op de paardensector is voornamelijk gericht op de paardentopsport. Uit het onderzoek van Douglas et al. (2022), kijkend naar andere sectoren, is gebleken dat de focus, ondanks dat deze nu op de topsport ligt, kan verschuiven naar andere aspecten van de paardensector. Uit dit onderzoek is gebleken, dat hoewel de publieke aandacht nu vooral op de topsport is gefocust, de brede hippische sector betrokken dient te zijn bij de publieke opinie. De kritiek kan namelijk, volgens het onderzoek, ieder moment verschuiven naar andere aspecten binnen de hippische sector, zoals het recreatieve gebruik van paarden. Bij afschaffing van de paardentopsport, welke nu het focuspunt is voor de kritiek, is de kans nog groter dat de focus verschuift naar andere takken van de sport, zoals recreatie. De recreatieve ruiter heeft op deze manier belang bij het bestaan van de topsport, maar ook bij een strikte handhaving. De paardentopsport is het focuspunt van de kritiek, dus dit moet aangepakt worden. Proactief handelen kan grip op de situatie bieden en de dreiging verminderen.

1.8 Knowledge gap

De opinie van het Nederlandse publiek op de paardensport is bekend, evenals de opinie van betrokkenen bij de paardensport. Uit het onderzoek van de KNHS, KWPN, FNRS en LTO Nederland (2022) blijkt dat de recreatieve ruiter en menner vindt dat er meer aandacht moet komen voor het dierenwelzijn. Hieruit blijkt dat recreatieve ruiters vinden dat er iets moet gebeuren. Wat er, volgens de recreatieve ruiter, gedaan moet worden ter verbetering van het welzijn in de paardentopsport is niet bekend.

Het onderzoek onder de recreatieve ruiters onderbouwt het belang van ontwikkeling in de paardensport. Het onderzoek leidt tot aanbevelingen die, indien geïmplementeerd door de KNHS en/of FEI, kunnen leiden tot welzijnsverbetering en een verbeterde publieke opinie. Dit leidt tot de volgende hoofdvraag van dit afstudeeronderzoek:

‘Wat zou er volgens recreatieve ruiters in de paardentopsport in het kader van dierenwelzijn, moeten veranderen ter verbetering van de opinie op de paardensport?’

De deelvragen die bij de hoofdvraag aansluiten duiden als volgt:

- In hoeverre is de recreatieve ruiter betrokken bij het dierenwelzijn in de paardentopsport?
- In hoeverre is de recreatieve ruiter het eens met de standpunten van de tegenstanders van de paardentopsport?
- In hoeverre is de recreatieve ruiter tevreden over de maatregelen die er zijn genomen naar aanleiding van de kritiek door de paardensportfederaties?
- In welke aspecten van de paardentopsport ziet de recreatieve ruiter kansen ter verbetering van het dierenwelzijn?

Het doel van het onderzoek is het in kaart brengen van de aanbevelingen van recreatieve ruiters, ter verbetering van het dierenwelzijn en hierdoor het imago van de paardentopsport. Om de aanbevelingen van de recreatieve ruiters in kaart te brengen dient allereerst achterhaald te worden in hoeverre recreatieve ruiters betrokken zijn bij de topsport. Hierna is het van belang om de mening van de recreatieve ruiter op de kritiek op de paardentopsport in kaart te brengen. Vinden recreatieve ruiters de standpunten van de tegenstanders van de paardentopsport terecht? En zo ja, met welke standpunten is de recreatieve ruiter het eens? Vervolgens dient er naar de maatregelen vanuit de voorstanders van de paardensport gekeken te worden. Is de recreatieve ruiter tevreden over de maatregelen die er zijn genomen naar aanleiding van de kritiek? Als laatste dient in kaart te worden gebracht in welke aspecten van de topsport de recreatieve ruiter kansen ziet ter verbetering van het dierenwelzijn. Hieruit zullen de aanbevelingen ter verbetering van de publieke opinie op de paardentopsport volgen.

De uitkomst leidt tot een adviesrapport met concrete aanbevelingen die zelfregulatie aantonen, om mogelijke zware regelgeving voor de recreatieve ruiter, voortvloeiend uit de paardentopsport, te voorkomen of beperken. Het adviesrapport is gericht aan de hippische sportfederaties: de KNHS en FEI. De door de recreatieve ruiters benoemde aanbevelingen zullen systematisch weergegeven en gekoppeld worden aan de wedstrijdreglementen of welzijnsregelingen om een duidelijk beeld te bieden van waar de recreatieve ruiter waarde aan hecht en kansen in ziet.

2. Materiaal en methode

Dit hoofdstuk focust op de opzet van het onderzoek. De onderzoeksmethode, materiaal en wijze van dataverzameling is toegelicht.

2.1 Onderzoeksmethode

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden is een enquête uitgezet. Het betreft een enquête die verspreid is worden onder recreatieve ruiters. Het doel van de enquête is het verkrijgen van een volledig beeld om antwoord te geven op de deelvragen. De antwoorden op de deelvragen leiden tot een antwoord op de hoofdvraag van het onderzoek. De enquête heeft gedurende een periode van vijf weken gelopen.

De enquête betreft kwantitatief onderzoek. De vragenlijst is via Google Forms uitgezet. Het onderzoek betreft een beschrijvend of descriptief onderzoek. Dit type onderzoek is niet statistisch te toetsen. Wel kan het gemiddelde en de standaarddeviatie bepaald worden. De resultaten van de stellingen zijn in het statistische programma JASP geanalyseerd. De resultaten van de enquête zijn in de vorm van aanbevelingen, voor de hippische sector, weergegeven.

2.2 Materiaal

De enquête is uitgezet in veertien verschillende facebookgroepen. De enquête is verspreid via Facebook vanwege het grote bereik en de filterwerking die Facebook biedt. Facebook biedt groepen gerelateerd aan paarden een groot publiek lid van is. De facebookgroepen waarin de enquête verspreid is betreffen:

1. IJslandse paarden, 5400 leden
2. Friesche paarden, 3800 leden
3. Arabische Volbloed voor de hobby, 1300 leden
4. Trekpaardengroep, 3300 leden
5. Haflingers, 3700 leden
6. Gele Monstertjes Forum (fjorden), 1900 leden
7. Tinker liefhebbers, 9000 leden
8. Shetlanders, 6000 leden
9. Welsh Cob, 1300 leden
10. PRE (Andalusiër) en PSL (Lusitano) forum, 5400 leden

Er is gekozen voor verschillende rassengroepen. Deze rassengroepen betreffen niet alle paardenrassen, maar bieden wel representatie voor warmbloeden ten opzichte van koudbloeden en pony's ten opzichte van paarden. Zo vallen de IJslandse paarden, trekpaarden, haflingers, fjorden, tinkers en shetlanders onder de koudbloeden. Friezen, Andalusiërs en Lusitanos vallen onder de warbloeden. Arabieren vallen buiten deze twee categorieën en behoren tot de volbloeden. In elke groep zal een deel sportruiter zitten, een deel inactieve paardenliefhebber en een deel recreatieve ruiter. De enquête bevat vragen ter filtering van de doelgroep. Hierdoor blijven alleen de recreatiever ruiters over. Door verschillende rassengroepen te kiezen is er een variatie aan achtergronden van de respondenten. Warmbloedeigenaren kunnen bijvoorbeeld in het bezit zijn van een sportpaard en hierdoor ervaring en inlevingsvermogen hebben met het houden van een sportpaard, terwijl ze zelf recreatief rijden. De IJslandse paardeneigenaren kunnen ervaringen hebben opgedaan in de IJslandse tak van sport, dat tot nieuwe inzichten kan leiden voor de door de KNHS erkende disciplines. Ditzelfde geldt voor de koudbloeden bij koudbloedwedstrijden. Arabieren worden veel gezien in de endurance, recreatieve ruiters betrokken bij Arabische paarden zijn mogelijk bekender met deze discipline dan andere recreatieve ruiters. Elk ras biedt een andere

beleving waardoor de ervaringen van de eigenaren met de topsport kunnen verschillen. In het onderzoek zijn de door de FEI-erkende disciplines aangehouden. De draf- en rensport is ondanks vele kritieken niet in het onderzoek meegenomen vanwege het gokken dat in deze tak van de sport plaatsvindt. Deze discipline kent hierdoor grotere financiële belangen dan de door de FEI aangewezen disciplines.

Betrouwbaarheid en validiteit

Het onderzoek is uitgevoerd onder recreatieve ruiters die geen wedstrijden rijden en geen inkomsten uit de paardensport houden. Nederland kent 400.000 actieve paardensporters, waarvan 50.000 wedstrijdruiters (KNHS, 2016). Er zijn 279 reacties op de enquête verzameld. Een deel van deze respondenten is tijdens de doelgroep bepaling uitgeselecteerd. Er zijn 244 bruikbare reacties verzameld. Met een foutmarge van 5% onder de 350.000 recreatieve ruiters in Nederland die de populatie vormen betekent dit dat het onderzoek voor 88 procent betrouwbaar is.

2.3 Dataverzameling

Allereerst is er in de enquête een selectie van de doelgroep recreatieve ruiters gemaakt. Dit houdt in dat de ruiters geen persoonlijk belang hebben bij de paardentopsport. Ruiters die inkomsten halen uit de paardensport en ruiters die wedstrijden rijden zijn niet meegenomen in het onderzoek. Vraag 1 tot en met vier, van de in bijlage VII getoonde enquête dient ter filtering van de doelgroep en voor de verzameling van demografische gegevens, zoals leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en woonplaats.

1. In hoeverre is de recreatieve ruiters betrokken bij het dierenwelzijn in de paardentopsport?

Deze deelvraag is doormiddel van de kwantitatieve enquête, uitgezet onder de recreatieve ruiters, beantwoord. Beantwoording van deze deelvraag zorgt voor een duidelijk beeld over de associaties en betrokkenheid van recreatieve ruiters met het welzijn in de topsport. Vragen die ter beantwoording van deelvraag 1 gesteld zullen worden betreffen vraag 5 tot en met 9 van de in bijlage VII getoonde enquête.

2. Wat vindt de recreatieve ruiters van de kritiek op de paardentopsport?

Deze deelvraag is eveneens doormiddel van de kwantitatieve enquête, uitgezet onder de recreatieve ruiters, beantwoord. Bij deelvraag 1 is de betrokkenheid van de recreatieve ruiters in kaart gebracht. Deelvraag 2 focust op de kritiek op de paardentopsport. Zijn de recreatieve ruiters op de hoogte van de kritiek op de paardensport? Met welke kritiek zijn de recreatieve ruiters in aanraking gekomen? Vinden de recreatieve ruiters de standpunten van tegenstanders van de paardentopsport terecht? Op deze vragen biedt deelvraag 2 het antwoord. Vraag 10 tot en met 20 dienen ter beantwoording van deelvraag 2.

3. In hoeverre vindt de recreatieve ruiters dat er effectieve maatregelen zijn genomen naar aanleiding van de kritiek op de paardentopsport?

Ook deze deelvraag is doormiddel van de kwantitatieve enquête, uitgezet onder de recreatieve ruiters, beantwoord. Na het behandelen van de tegenstanders van de paardensport zullen de voorstanders van de paardensport aan bod komen. Hierbij gaat het om de KNHS, Sectorraad Paarden en FEI. Vindt de recreatieve ruiters dat deze organisaties voldoende doen ter verbetering van het welzijn en/of het imago in de paardentopsport? Vraag 21 tot en met 30 focussen op beantwoording van deelvraag 3.

4. Waarin ziet de recreatieve ruiters kansen ter verbetering van het dierenwelzijn in de paardentopsport?

Deze deelvraag is eveneens doormiddel van de kwantitatieve enquête, uitgezet onder de recreatieve ruiters, beantwoord. De meest concrete aanbevelingen, ter verbetering van het dierenwelzijn, die door de Equine Ethics and Wellbeing Commission zijn gedaan zullen ter beantwoording van deze deelvraag gebruikt worden. In hoeverre is de recreatieve ruiter het eens met deze aanbevelingen? Als laatste is er ruimte voor eigen inbreng of aanbevelingen voor de sector ter verbetering van het welzijn en/of het imago van de topsport. Vraag 31 tot en met 35 focussen op de beantwoording van deelvraag 4.

3. Resultaten

Hoofdstuk 3 toont de resultaten van het onderzoek. De resultaten zijn ter beantwoording van de deelvragen weergegeven. Niet van elke vraag zijn de resultaten weergegeven. Niet elke vraag heeft geleid tot een bruikbaar resultaat. De vragen worden geanalyseerd met behulp van beschrijvende statistiek.

Het merendeel van de vragen betreffen stellingen die zijn beantwoord met behulp van een 5-puntslikertschaal (helemaal mee oneens tot helemaal eens). Bij de 5 punts Likertschaal wordt de mening van de recreatieve ruiter beoordeeld (score 1 t/m 5), de recreatieve ruiter is het eens met de stelling als de score 4 of 5 wordt gegeven, neutraal is de score 3 en bij een score van 1 of 2 is de respondent het oneens met de stelling. De gemiddelden van de resultaten zijn in JASP berekend, evenals de standaarddeviatie. Een overzicht van deze gegevens is in bijlage IX weergegeven. De volgende betekenissen worden verbonden aan de gemiddelden: bij gemiddelde scores van 2,4 of lager is de recreatieve ruiter het oneens met de stelling. De score wordt als “neutraal” gezien als de score tussen de 2,5 en 3,4 ligt. Bij een gemiddelde score hoger dan 3,4 is de recreatieve het eens met de stelling. Hiernaast is de standaarddeviatie weergegeven bij de resultaten. Een spreiding van boven de 1,0 wordt als hoog beschouwd. Dit houdt in dat er een verdeeldheid is tussen de gegeven antwoorden.

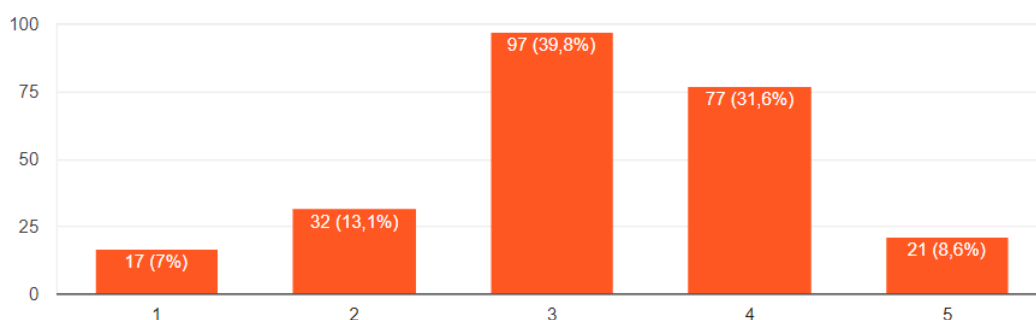
De resultaten van de vragen met de optie ‘*anders, namelijk:*’ zijn onderverdeeld in categorieën. Deze categorieën zijn, indien relevant, bij de betreffende deelvraag benoemd.

Deelvraag 1: In hoeverre is de recreatieve ruiter betrokken bij de paardentopsport?

- *Vraag 5: In hoeverre bent u bekend met de paardentopsport?*

Bovenstaande vraag is beantwoord met een gemiddelde van een 3,22. Dit houdt in dat de respondenten niet bekend maar ook niet onbekend zijn met de paardentopsport. Er is sprake van een hoge spreiding van 1,0. De groep respondenten die zichzelf als bekend met de paardentopsport ziet is met 40,2% groter dan de groep die zich ten opzichte van de paardentopsport als onbekend ziet (20,1%).

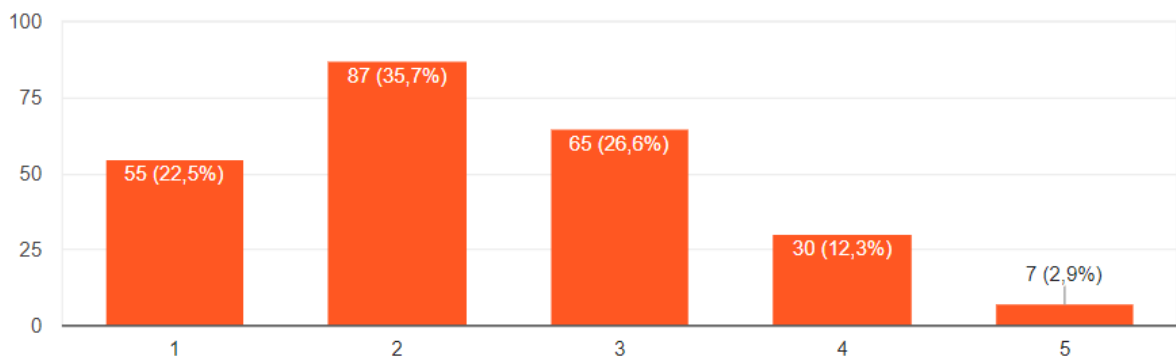
Figuur 1: Antwoorden vraag “In hoeverre bent u bekend met de paardentopsport?”.

- *Vraag 7: In hoeverre bent u tevreden over het welzijn in de paardentopsport?*

Bovenstaande vraag is beantwoord met een gemiddelde van een 2,37. Hieruit valt te concluderen dat de respondenten niet tevreden zijn over het welzijn in de paardentopsport. Er is sprake van een hoge spreiding van 1,1. De respondenten zijn duidelijk niet unaniem in deze mening. Het merendeel (58,2%) van de respondenten geeft aan ontevreden te zijn over het dierenwelzijn in de paardentopsport.

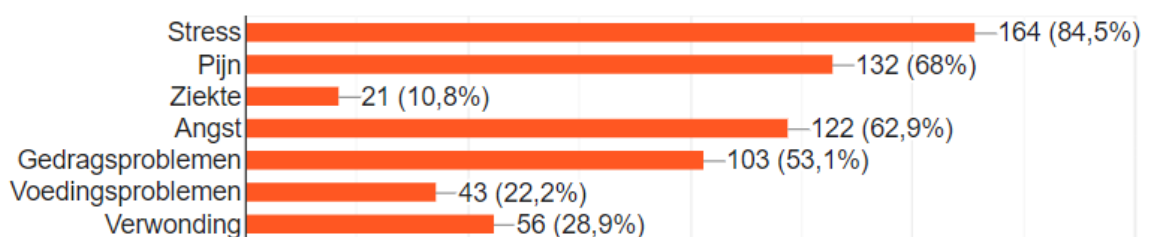
Figuur 2: Antwoorden vraag “In hoeverre bent u tevreden over het welzijn in de paardentopsport?”.

- **Vraag 8+9:** Bent u wel eens in aanraking gekomen met welzijnsproblemen in de paardentopsport? Zo ja, met welke?

31,1% van de respondenten geeft aan niet in aanraking te zijn gekomen met welzijnsproblemen in de topsport. Het merendeel (68,9%) geeft daarentegen aan wel in aanraking te zijn gekomen met welzijnsproblemen. Voor de respondenten die met welzijnsproblemen in aanraking zijn gekomen volgde een vervolgvraag ter bepaling van welke soort problemen de recreatieve ruiters tegen zijn gekomen.

Figuur 3: Antwoorden vraag “Met welke welzijnsproblemen bent u eerder in aanraking gekomen in de paardentopsport?”.

Stress is duidelijk het welzijnsprobleem dat het meest is gezien door de respondenten, gevolgd door pijn en angst. Ziekte, voedingsproblemen en verwondingen worden minder gezien door de respondenten. In de antwoordmogelijkheid ‘anders, namelijk:’ zijn mogelijke oorzaken van welzijnsproblemen benoemd. Dit biedt geen verdieping op de vraag en hierdoor zijn deze resultaten buiten wege gelaten.

Deelvraag 2: Wat vindt de recreatieve ruiter van de kritiek op de paardentopsport?

- **Vraag 10:** Bent u wel eens in aanraking gekomen met kritiek op de paardentopsport?

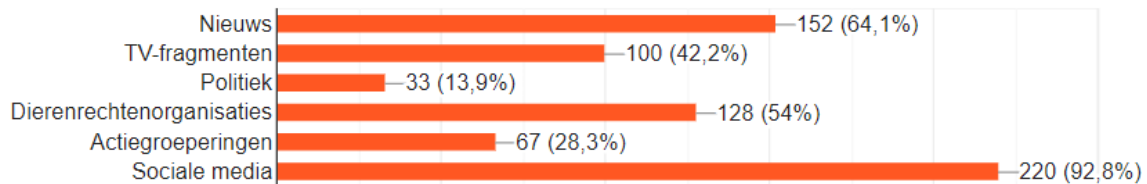
Bij deze vraag betroffen “ja” en “nee” de antwoordmogelijkheden. Van de respondenten in 95,9% in aanraking gekomen met kritiek op de paardentopsport. 4,1% van de respondenten geeft aan niet in aanraking te zijn gekomen met kritiek.

- **Vraag 11:** Zo ja, via welke kanalen bent u in aanraking gekomen met kritiek op de paardentopsport?

De bron van de kritiek, waar de respondenten mee in aanraking zijn gekomen, betreft voornamelijk sociale media (92,8%), gevolgd door het nieuws (64,1%). Ook dierenrechtenorganisaties bereiken de

recreatiever ruiters op grote schaal (54% van de respondenten). De antwoordoptie 'Anders, namelijk:' toont dat de respondenten ook via kennissen en mensen in hun directe omgeving kritiek ervaren. Dit antwoord is 12 keer benoemd door de respondenten.

Figuur 4: Antwoorden vraag "Via welke kanalen bent u in aanraking gekomen met kritiek op de paardentopsport?"

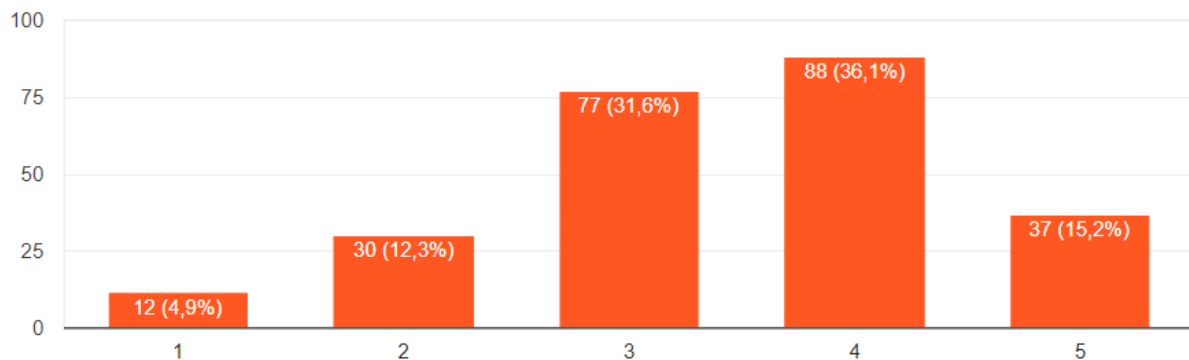
- **Vraag 12:** Vond u de kritiek op de paardentopsport terecht?

Het merendeel van de respondenten (73,3%) geeft aan de kritiek op de paardentopsport terecht te vinden. 26,7% van de respondenten geeft aan de kritiek onterecht te vinden.

- **Vraag 13:** In hoeverre denkt u dat kritiek op de paardentopsport effect heeft op de recreatieve ruitersport?

Het gemiddelde resultaat van deze vraag betreft een 3,44. Er is een hoge spreiding van 1,0. Van de respondenten geeft 51,3% aan te denken dat de kritiek op de topsport veel effect heeft op de recreatieve sport. Daarentegen denkt 17,2% dat deze kritiek weinig tot geen effect heeft op de recreatieve paardensport.

Figuur 5: Antwoorden vraag "In hoeverre denkt u dat kritiek op de paardentopsport effect heeft op de recreatieve ruitersport?"

- **Vraag 14:** Is uw mening over het dierenwelzijn in de paardentopsport op negatieve wijze beïnvloed door kritiek vanuit lobbyisten en/of de media?

Van de respondenten geeft 38,9% aan dat hun eigen mening over het dierenwelzijn in de paardentopsport op negatieve wijze is beïnvloed door kritiek vanuit lobbyisten en/of de media. De overige 61,1% geeft aan dat hun mening niet op negatieve wijze is beïnvloed.

- **Vraag 15:** Bent u recentelijk in contact gekomen met bronnen waardoor uw mening over het dierenwelzijn in de paardentopsport op een positieve manier is beïnvloed?

Van de respondenten geeft 23,4% aan in contact te zijn gekomen met bronnen waardoor hun mening over het dierenwelzijn op een positieve manier is beïnvloed. Deze groep respondenten geeft

aan dat hun mening positief is beïnvloed door ruiters die in hun ogen het juiste voorbeeld geven, zoals ruiters die hun paard rijden zonder hulpteugels en ruiters die hun paarden blootvoets houden. De respondenten zoeken online platforms en social media-accounts op van ruiters waar zij een positief gevoel bij krijgen. De volledige antwoorden zijn in bijlage VIII weergegeven.

- *Stelling 16bcd*: Het gebruik van sporen/zwepen/bitten zou verboden moeten zijn.

De eerste stellingen voortkomend uit de standpunten van de Partij voor de Dieren betreffen stellingen over de hulpmiddelen zwepen, sporen en bitten. Uit de resultaten van de stellingen: 'Het gebruik van zwepen zou verboden moeten zijn.' en 'Het gebruik van sporen zou verboden moeten zijn.' blijkt dat de recreatieve ruiter neutraal staat ten opzichte van het gebruik van sporen en zwepen. Deze stellingen hadden een hoge spreiding van 1,4 en 1,5. Over het gebruik van bitten is de recreatieve ruiter positiever. Het gemiddelde van de stelling betreft een score van 1,98. De recreatieve ruiter is het oneens met de stelling: 'Het gebruik van bitten zou verboden moeten zijn.'. Wel is er ook bij deze stelling sprake van een hoge spreiding van 1,2.

- *Stelling 16e*: Paarden in de topsport staan te veel op stal.

Het gemiddelde van deze stelling betreft een score van 4,04. De respondenten zijn het eens met de stelling. Wel is er eveneens bij deze stelling een hoge spreiding van 1,2.

- *Stelling 16f*: Paarden in de topsport ervaren te veel stress door het reizen.

Het gemiddelde van deze stelling betreft een 3,50. De respondenten zijn het eens met de stelling. De standaarddeviatie bij deze vraag is wederom hoog, met een 1,2.

- *Stelling 16g*: Paardentopsport is niet natuurlijk.

De gemiddelde score van deze stelling betreft een 3,52. Hier valt uit af te leiden dat de respondenten het eens zijn met deze stelling. De standaarddeviatie betreft 1,3.

- *Stelling 17a*: Sport met dieren is niet van deze tijd.

Het gemiddelde van deze stelling betreft een 2,13. Hier valt uit af te leiden dat de respondenten het niet eens zijn met deze stelling. De standaarddeviatie is hoog, met een 1,2.

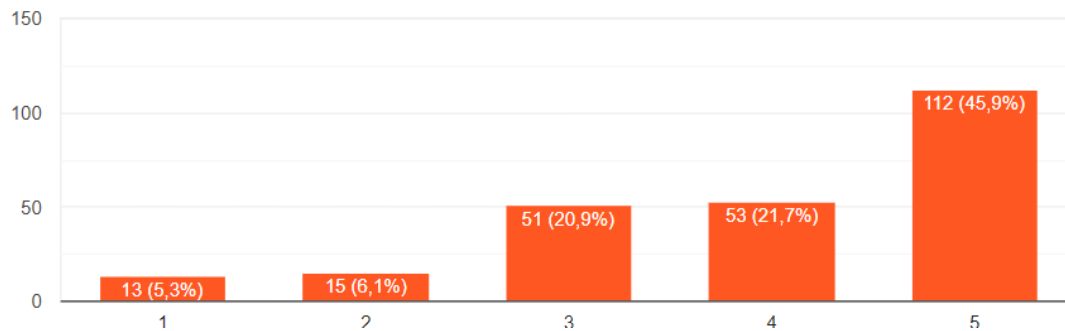
- *Stelling 17b*: Een paard is geen sportattribuut.

De gemiddelde score van deze stelling betreft een 3,48. Uit deze score valt af te leiden dat de respondenten het over het algemeen eens zijn met de stelling. De standaarddeviatie is echter hoog, met een 1,5.

- *Stelling 18a*: Het welzijn van paarden moet vastgelegd worden in de wet.

Het gemiddelde van deze stelling betreft een 3,97. Hier valt uit af te leiden dat de respondenten het eens zijn met de stelling. De standaarddeviatie betreft 1,2. Figuur 6 toont de verdeeldheid onder de respondenten.

Figuur 6: Antwoorden stelling "Het welzijn van paarden moet vastgelegd worden in de wet.".

- *Stelling 18b:* Groepshuisvesting voor paarden moet de norm worden.

De gemiddelde score van deze stelling betreft een 3,78. Hier valt uit af te leiden dat de respondenten het eens zijn met de stelling. De standaarddeviatie betreft 1,3.

- *Stelling 18c:* Hulpmiddelen die pijn en stress veroorzaken moeten verboden worden.

De gemiddelde score van deze stelling betreft een 4,24. Hier valt uit af te leiden dat de respondenten het eens zijn met de stelling. De standaarddeviatie betreft 1,0.

- *Stelling 18d:* Er moet een minimumleeftijd waarop paarden en pony's belast mogen worden ingesteld worden.

Het gemiddelde van deze stelling betreft een 4,53. Hier valt uit af te leiden dat de respondenten het eens zijn met de stelling. De spreiding is relatief laag, met een 0,9.

- *Stelling 18e:* Er moet een einde komen aan de extreme paardensport, zoals de military.

Het gemiddelde van deze stelling betreft een 3,58. Hier valt uit af te leiden dat de respondenten het eens zijn met de stelling. De spreiding is hoog, met een 1,3.

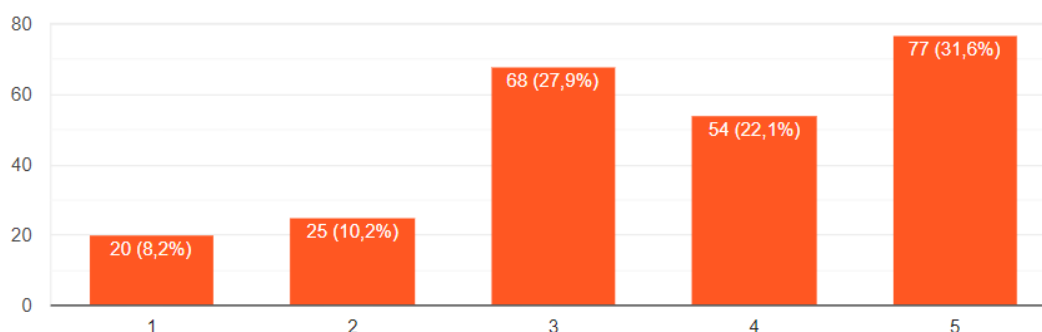
- *Stelling 18f:* Er moet een einde komen aan springwedstrijden met steeds hogere hindernissen.

Het gemiddelde van deze stelling betreft een 3,59. Hier valt uit af te leiden dat de respondenten het eens zijn met de stelling. De spreiding is hoog, met een 1,3.'

- *Vraag 20:* In hoeverre denkt u dat afschaffing van de paardentopsport effect zal hebben op de recreatieve ruitersport?

De gemiddelde score van deze vraag betreft een 3,59. Hier valt uit af te leiden dat de respondenten verwachten dat afschaffing van de topsport effect gaat hebben op de recreatieve ruitersport. De standaarddeviatie betreft 1,3. Figuur 7 toont de verdeeldheid onder de respondenten.

Figuur 7: Antwoorden vraag "In hoeverre denkt u dat afschaffing van de paardentopsport effect zal hebben op de recreatieve ruitersport?".

Deelvraag 3: In hoeverre vindt de recreatieve ruiter dat er effectieve maatregelen zijn genomen naar aanleiding van de kritiek op de paardentopsport?

- *Vraag 21:* Denkt u dat zelfregulatie van de paardensector mogelijk is?

Van de respondenten geeft 45,1% aan dat misstanden voorkomen kunnen worden door elkaar aan te spreken. Daarentegen geeft 54,9% van de respondenten aan geen vertrouwen te hebben in zelfregulatie van de paardensector.

- *Vraag 22:* Waar moet de KNHS, volgens u, meer aandacht aan besteden bij het opleiden van deze officials?

De respondenten hebben aangegeven dat kennis over het dierenwelzijn het belangrijkste is bij het opleiden van de officials. Van de respondenten heeft 81,6% deze antwoordoptie gekozen. Hierna blijken communicatieve vaardigheden hoog aan het lijstje te staan, bij 72,1% van de respondenten. Praktijkcontrole op elkaar is gekozen door 63,5% van de respondenten. 2,5% van de respondenten heeft aangegeven tevreden te zijn over de officials. De optie 'anders, namelijk:' heeft toont meerdere malen dat respondenten vinden dat de officials onafhankelijk dienen te zijn van de KNHS. Dit antwoord is zes keer benoemd.

- *Vraag 23:* Vindt u dat de KNHS voldoende doet om het welzijn in de paardentopsport te waarborgen?

Negen procent van de respondenten geeft aan tevreden te zijn over de KNHS in het kader van dierenwelzijn in de paardentopsport, 24 procent geeft aan hier niet bekend mee te zijn of niet over te kunnen oordelen en 63,9 procent geeft aan dat de KNHS in hun ogen niet voldoende doet.

- *Vraag 24:* Vindt u dat de KNHS voldoende doet om het imago van de paardentopsport te verbeteren?

Van de respondenten heeft 10,6% deze vraag met 'ja' beantwoord, 24,9% geeft aan hier niet bekend mee te zijn of geen mening te hebben en 62,9% heeft deze vraag met 'nee' beantwoord. In de optie 'anders, namelijk' geeft de overige 1,6% geeft aan dat het imago geen prioriteit moet hebben maar dat er eerst verbeteringen in de sport doorgevoerd moeten worden.

Deelvraag 4: Waarin ziet de recreatieve ruiter kansen ter verbetering van het dierenwelzijn in de paardentopsport?

- *Vraag 26:* Bent u bekend met het keurmerk paard en welzijn?

Van de respondenten is 38,9% bekend met het keurmerk Paard en Welzijn en 61,1% onbekend.

- *Vraag 27+28:* Vindt u dat iedereen betrokken bij de paardensport een keurmerk zou moeten halen, om bekwaamheid in de omgang met paarden aan te tonen? Zo ja, wat mag dit op jaarbasis kosten?

Van de respondenten geeft 45,1% aan geen kansen te zijn in een keurmerk, bedoeld voor iedereen in de sport, 54,9% geeft aan hier wel kansen in te zien. Op jaarbasis mag dit keurmerk volgens de respondenten gemiddeld 110,91 euro kosten.

- *Vraag 29:* Ziet u kansen in een keurmerk ter verbetering van het dierenwelzijn in de paardentopsport? Zo ja, wat zou u terug willen zien in een keurmerk voor betreding van de hogere sport?

Van de respondenten geeft 25% aan geen kansen te zien, 45,1% geeft aan mogelijk kansen te zien en 29,9% geeft aan zeker kansen te zien in een keurmerk ter verbetering van het welzijn in de paardentopsport.

De respondenten die kansen zien in een keurmerk zien voornamelijk het bewijs van vrije beweging graag terug in een keurmerk (85,8%), gevolgd door een bewijs van contact met soortgenoten (83,5%). Hierna volgt een bewijs van het beperkt gebruiken van hulpmiddelen (67%), een bewijs van de gezondheid van het dier (65,1%) en een bewijs van de bekwaamheid van de ruiter (62,3%).

- *Vraag 31:* Bent u op de hoogte van het opzetten van de Equine Ethics and Wellbeing Commission door de FEI?

Een kwart van de respondenten is op de hoogte van het bestaan van deze commissie. Daarentegen wist 75% van de respondenten niet van het bestaan van deze commissie af.

- *Vraag 32:* 'Het instellen van een verplichte documentatie met zaken zoals de gezondheid van het paard, reizen die het paard aflegt, een overzicht van welke evenementen het paard heeft bezocht, welke eigenaren het paard heeft gehad en welke prestaties het paard heeft behaald. Ook dient de dierenartshistorie van paarden in deze documentatie geregistreerd te zijn.' Bent u het met deze aanbeveling eens?

Van de respondenten is 74,2% het eens met deze stelling. 25,8% is het niet met deze aanbeveling eens.

- *Vraag 33:* 'Het verbieden van tuig, waarvan (wetenschappelijk) is aangetoond dat de impact schadelijk is voor het dierenwelzijn.' Bent u het met deze aanbeveling eens?

Het overgrote merendeel van de respondenten, 93%, is het eens met deze aanbeveling. Zeven procent is het niet eens met de aanbeveling.

- *Vraag 34:* 'Het opzetten van een educatieprogramma, waaraan betrokkenen bij de paardensport verplicht deel moeten nemen.' Bent u het met deze aanbeveling eens?

De reacties op deze aanbeveling zijn verdeeld: 59,4% is het eens met deze aanbeveling en 40,6% is het oneens met de aanbeveling.

Analyse open vraag

- *Vraag 35:* Heeft u nog onbehandelde aanbevelingen ter verbetering van het dierenwelzijn en/of het imago van de paardentopsport? Zo ja, licht toe.

Deze vraag is door 78 respondenten ingevuld. De gecodeerde antwoorden zijn in bijlage X weergegeven. De antwoorden zijn gecodeerd en in 10 categorieën verdeeld. Onderstaande punten zijn aanbevelingen vanuit de recreatieve ruiter.

Handhaving (17x benoemd):

- Controle tijdens wedstrijden
- Controle bij trainingen (d.m.v. audits)
- Controle op te vroeg inrijden, minimumleeftijd instellen
- Ongewenst beeld bestraffen (ontbreken van harmonie, te strakke neusriemen, blauwe tongen, open monden, rollkur, bewezen schadelijke trainingsmethoden, extreem hulpmiddelengebruik, rijden achter de loodlijn)
- Handhaving van de wedstrijdreglementen waarborgen

- Hitteprotocol handhaven

Jurering (15x benoemd):

- Kritische blik op paardenwelzijn: puntenaftrek bij pijnsignalen, stress, achter de loodlijn lopen, zagen in de mond, extreem hulpmiddelengebruik, ondeugdelijk harnachement
- Beoordeling op samenwerking/harmonie tussen mens en dier
- Meer focus op ontspanning en gymnastiseren van het paard
- Juist lichaamsgebruik aanmoedigen en belonen, onnatuurlijke bewegingspatronen dienen niet meer beloond te worden, meer anatomisch correct in plaats van spektakel

Reglementen (15x benoemd):

- Trainingsmethoden die bewezen schadelijk zijn verbieden (Rollkur (opnieuw) verbieden in reglement)
- Wedstrijdreglementen handhaven
- Minimumleeftijd deelname voor jonge paarden aan wedstrijden verhogen (suggesties: vanaf 6 jaar)
- Bitloos deelnemen toestaan, geen verplicht gebruik van stang en trens
- Hitteprotocol rondom concours en vervoer verduidelijken en handhaven
- Maximale hoeveelheid wedstrijddeelnames per paard instellen
- Maximumaantal reiskilometers per paard vaststellen en documenteren
- Zweepgebruik bij springevenementen reguleren

Educatie (14x benoemd):

- Actiever kennis verspreiden over dierenwelzijn, pijnsignalen en pijnregistratie bij paarden
- Topsporters dienen vakbekwaamheid aan te kunnen tonen
- Controle op instructeurs
- Meer focus op balans en correct rijden in de opleiding van instructeurs
- Officials en juryleden onafhankelijk opleiden (niet door paardensportbeoefenaars te beïnvloeden)
- Biomechanica praktiseren
- Educatie over gebruik van hulpmiddelen
- Bewijs of diploma voorafgaand aan het aanschaffen van een paard met betrekking tot het houden van een paard
- Verplichte cursus paarden(ler)gedrag voorafgaand aan betreding in de sport

Harnachement (10x benoemd):

- Bitloos toestaan
- Verplichte stang en trens afschaffen
- Anatomisch verantwoord harnachement aanmoedigen
- Neusriemcontroles (niet te strak)
- Hulpmiddelen niet vrij verkrijgbaar
- Ondeugdelijk harnachement afstraffen in de punten/jurering
- Moedig een eenvoudige optoming aan

Anatomie (9x benoemd):

- Trainingsmethoden die anatomisch niet verantwoord zijn bestraffen
- 'in de krul' lopen afstraffen en focus op het gymnastiseren van het paard

- Aandacht voor de klassieke rijkunst
- Incorrect gebruik van het lichaam in de oefeningen niet belonen
- Meer focus op de biomechanica van het paard
- Minder spektakel, meer anatomisch correct lichaamsgebruik

Geld (7x benoemd):

- Geld moet geen drijfveer zijn
- Sponsors hebben te veel invloed
- Prijzengeld omlaag
- Vanuit het paardenwelzijn beoordelen wat er gebeurt op wedstrijden in plaats van uit een financieel oogpunt
- Geldbelang is een te grote drijfveer

Huisvesting (6x benoemd):

- Ook op wedstrijdlocaties de mogelijkheid voor paarden om buiten te lopen
- Controle op huisvesting van topsportpaarden: komt het dier buiten met soortgenoten?
- Schuilmogelijkheden waarborgen

Gezondheid (6x benoemd):

- Verplichte testen op cortisolwaarden
- Algehele bloedonderzoeken
- Lichamelijk onderzoek op maagzweren, verwondingen aan mondhoeken en spoorgaten
- Bloedonderzoeken vlak voor de start
- Voedingscontrole
- Controle op hoefgezondheid

Communicatie (6x benoemd):

- Open dialoog blijven voeren
- Uitspreken tegen trainingsmethoden die bewezen schadelijk blijken
- Toon transparantie, durf het ook uit te spreken als dingen niet goed gaan
- Stel duidelijke voorbeelden
- Handel proactief

Discussie

Het doel van het onderzoek is het in kaart brengen van de aanbevelingen van recreatieve ruiters, ter verbetering van het dierenwelzijn en hierdoor het imago van de paardentopsport. Uit De resultaten zijn per deelvraag beschreven. Niet elke vraag is in de resultaten weergegeven, enkel de vragen waar mogelijk conclusies uit kunnen worden opgemaakt. Dit hoofdstuk focust op de discussie per deelvraag.

Deelvraag 1: In hoeverre is de recreatiever ruiters betrokken bij het dierenwelzijn in de paardentopsport?

De respondenten geven aan neutraal tot bekend te zijn met de paardentopsport. Van de respondenten geeft 20,1% aan onbekend te zijn met de paardentopsport. Van de respondenten heeft 68,9% aangegeven wel eens in contact te zijn gekomen met welzijnsproblemen. 31,1% van de respondenten heeft aangegeven niet in aanraking te zijn gekomen met welzijnsproblemen. Wat opvallend is, is dat 84,5% procent van de respondenten in de volgende vraag (die overgeslagen mocht worden bij beantwoording met nee) heeft aangegeven in aanraking te zijn gekomen met stress in de paardentopsport. Dit percentage is hoger dan het percentage respondenten dat volgens de vraag daarvoor in aanraking is gekomen met welzijnsproblemen. Andere problemen waar de respondenten in grote getallen (meer dan 50%) mee in aanraking zijn gekomen zijn pijn, angst en gedragsproblemen. Uit deze vragen valt af te leiden dat de respondenten zichzelf als betrokken zien bij de het welzijn paardensport en in grote getallen in aanraking zijn gekomen met welzijnsproblemen in de paardentopsport. De respondenten zijn nog niet tevreden over het welzijn in de paardentopsport. De vraag: *“In hoeverre bent u tevreden over het welzijn in de paardentopsport?”* heeft tot een onvoldoende beoordeling, van een 2,37. 15,2% van de respondenten is wel tevreden, ten opzichte van 58,3% ontevreden respondenten ten aanzien van het dierenwelzijn in de paardentopsport. De ontevredenheid over het welzijn in de paardentopsport sluit aan bij het onderzoek van de Sectorraad Paarden (KNHS, KWPN, FNRS & LTO Nederland, 2022), waar eveneens uit is gebleken dat tussen de 55 en 60 procent van de respondenten vindt dat het welzijn onder druk staat in de paardentopsport.

Deelvraag 2: Wat vindt de recreatieve ruiters van de kritiek op de paardentopsport?

Bijna 96% van de respondenten geeft aangegeven in contact te zijn gekomen met kritiek op de paardentopsport. 73,3% van de respondenten heeft aangegeven dat ze deze kritiek ook terecht vonden. De respondenten komen voornamelijk in aanraking met kritiek door social media (92,8%). Ook komen respondenten via het nieuws (64,1%) en dierenrechtenorganisaties (54%) in grote getallen in aanraking met kritiek op de topsport.

De respondenten geven aan dat kritiek op de paardentopsport, naar hun mening, ook effect heeft op de recreatieve ruitersport. Dit sluit aan bij het onderzoek van Douglas, Owers en Campbell (2022) naar de Social License to Operate. De kritiek en focus op de paardentopsport heeft effect op de recreatieve ruitersport volgens de respondenten. Bij afschaffing van de paardentopsport verwachten ruiters dat dit effect gaat hebben op de recreatieve ruitersport. Dit sluit eveneens aan bij het onderzoek van Douglas et al. (2022) met betrekking tot het verschuiven van het focuspunt van de kritiek.

De eigen mening van de respondenten over de paardentopsport is bij bijna 39% negatief beïnvloed door lobbyisten of kritiek in de media. Daarentegen is van 23,4% van de respondenten de mening recentelijk juist op een positieve manier beïnvloed, voornamelijk door ruiters die een juist voorbeeld geven en die dit op social media delen.

Bij het bepalen van de mening van de recreatieve ruiters over de kritiek op de paardensport die vanuit verschillende partijen is benoemd zijn enkele vragen aan elkaar te koppelen. Zo zijn de stellingen over het gebruik van zweepen, sporen en bidden (Dier & Recht) te verbinden aan de stelling over het gebruik van hulpmiddelen (Partij voor de Dieren). De respondenten hebben aangegeven dat hulpmiddelen die pijn en stress veroorzaken verboden moeten worden, met een gemiddelde score van 4,24. Daarentegen staan de respondenten neutraal tegen het verbieden van zweepen en sporen en zijn de respondenten tegen het verbieden van bidden. De recreatieve ruiter is het niet eens met deze kritiekpunten en deze drie hulpmiddelen hoeven van de recreatieve ruiters dus niet verboden te worden.

Op het gebied van huisvesting zijn de recreatieve ruiters het eens met de kritiek van Dier & Recht over het te veel op stal staan van paarden in de topsport. Ook vinden de respondenten dat paarden in de topsport te veel stress ervaren door het reizen.

De respondenten zijn het eens met de kritiek van Lubach (2022) dat paardentopsport niet natuurlijk is en dat een paard geen sportattribuut is. Respondenten zijn het oneens met de stelling: *“Sport met dieren is niet van deze tijd”*. Hier valt uit af te leiden dat ondanks paardentopsport niet natuurlijk is volgens de respondenten, er anno 2023 nog wel sport met dieren mag worden beoefend volgens de respondenten.

De respondenten zijn het, over het algemeen, eens met de standpunten van de Partij voor de Dieren. De respondenten vinden dat het welzijn van paarden vastgelegd moet worden in de wet. Hier is het instellen van het *‘Wettelijk Paardenbesluit’* van de Partij voor de Dieren en de Dierenbescherming aan te verbinden. Daarnaast zien de respondenten graag dat groepshuisvesting de norm wordt en dat er een minimumleeftijd wordt ingesteld waarop paarden belast mogen worden. Met het afschaffen van de extreme wedstrijdssport, zoals de military en het springen van steeds hogere hindernissen is de recreatieve ruiter het ook eens.

Deelvraag 3: In hoeverre vindt de recreatieve ruiter dat er effectieve maatregelen zijn genomen naar aanleiding van de kritiek op de paardentopsport?

De KNHS streeft naar zelfregulatie in de paardensector. Van de respondenten geeft 45,1% aan dat dit in hun ogen haalbaar is, ten opzichte van 54,9% van de respondenten die geen vertrouwen hebben in zelfregulatie. Bij de vraag: *“Waar moet de KNHS, volgens u, meer aandacht aan besteden bij het opleiden van officials?”* is in de antwoordmogelijkheid *“anders, namelijk:”* meerdere malen benoemd dat de respondenten vinden dat officials onafhankelijk van de KNHS te werk moeten gaan. De respondenten hebben verder aangegeven dat kennis over het dierenwelzijn het belangrijkste punt is bij het opleiden van de officials, samen met communicatieve vaardigheden ten behoeve van het aanspreken van elkaar.

Van de respondenten vindt 63,9% dat de KNHS niet voldoende doet om het welzijn in de paardentopsport te waarborgen. Negen procent is hier tevreden over. Ook doet de KNHS volgens de respondenten niet voldoende om het imago van de paardentopsport te verbeteren: 62,9% van de respondenten is hier niet tevreden over.

Deelvraag 4: Waarin ziet de recreatieve ruiter kansen ter verbetering van het dierenwelzijn in de paardentopsport?

Een klein merendeel van de respondenten (54,9%) geeft aan kansen te zien een in keurmerk, voor iedereen in de paardensport als aantoonbaarheid van vakbekwaamheid in de omgang met paarden. In een keurmerk ter waarborging van het dierenwelzijn in de topsport ziet men minder kansen:

25,9% van de respondenten ziet hier mogelijkheden in. Bij de invoer van een keurmerk zien de respondenten graag een bewijs van vrije beweging (85,8%) en contact met soortgenoten (83,5%). Ook het bewijs van het beperkt gebruiken van hulpmiddelen (67%), een bewijs van de gezondheid van het dier (65,1%) en een bewijs van de vakbekwaamheid van de ruiter (62,5%) ziet het merendeel van de respondenten graag terug.

Met betrekking tot de aanbevelingen van de Equine Ethics and Wellbeing Commission is het merendeel van de respondenten (74,2%) het eens met het instellen van een verplichte documentatie met daarin zaken als de gezondheid van het paard, reizen die het paard aflegt, een overzicht van welke evenementen het paard heeft bezocht, welke eigenaren het paard heeft gehad en welke prestaties het paard heeft behaald. Ook zien de respondenten (93%) tuig, waarvan (wetenschappelijk) is aangetoond dat de impact schadelijk is voor het dierenwelzijn verboden worden. In een verplicht educatieprogramma voor betrokkenen bij de paardensport zien de respondenten minder kansen, 59,4 procent van de respondenten is het eens met de aanbeveling.

Uit de open vraag aan het eind van de enquête blijkt dat de respondenten voornamelijk met betrekking tot de handhaving en reglementen kansen zien. Zo dienen de wedstrijdreglementen beter gecontroleerd te worden op wedstrijden en zien de respondenten graag dat er ook bij trainingen gecontroleerd wordt. De respondenten willen een minimumleeftijd zien voor het inrijden van paarden, waarbij deze ook gehandhaafd wordt. Ook zien de respondenten de minimumleeftijd van paarden voor deelname aan wedstrijden verhoogd worden. Verder zien de respondenten ongewenst beeld idealiter bestraft worden. Onder ongewenst beeld verstaan de respondenten het ontbreken van harmonie, te strakke neusriemen, blauwe tongen, open monden, extreem hulpmiddelengebruik en bewezen schadelijke trainingsmethoden zoals het rijden achter de loodlijn en in de rollkur. De respondenten geven aan dat ze trainingsmethoden die bewezen schadelijk zijn verboden willen zien worden met de specificatie van de rollkur. Passages over de rollkur en het laag, diep en rond rijden blijken in het FEI-handboek van 2023 verwijderd, terwijl deze passages in voorgaande edities wel terug te vinden zijn.

Enkele respondenten hebben benoemd dat het hitteprotocol verduidelijkt en gehandhaafd moet worden. Het hitteprotocol van de Sectorraad Paarden dient in werking te treden bij een temperatuur van 27 graden of hoger (in de komende 24 uur) in de Bilt. Volgens Dier & Recht activiste, Sarah Pesie (2020), is het NK springen in 2020 tijdens een hittegolf (37 graden Celsius) verreden terwijl deze wedstrijd afgelast had moeten worden vanwege de hitte en het gevaar van oververhitte paarden. Bij verduidelijking en handhaving van het hitteprotocol kunnen misstanden als deze mogelijk voorkomen worden.

Meerdere respondenten hebben het toestaan van het bitloos rijden in de hogere klassen en het afschaffen van verplicht stang en trens gebruik genoemd als aanbeveling. In werkelijkheid is het gebruik van stang en trens in de hogere klassen toegestaan maar niet verplicht. *“Het Engelse hoofdstel of stang en Trens hoofdstel mogen in CDI1* and CDI2*, CDIO1*, CDIO2*, CDIJ, CDIOJ, CDIY, CDIOY, CDIU25 en CDIYH voor zevenjarige paarden, en junior of Young Rider Championships gebruikt worden.”* (FEI, 2023b). Het bitloos rijden is door de KNHS in de lagere klassen (tot ZZ-licht) toegestaan, in de hogere klassen niet vanwege de FEI-reglementen. Een groot onderdeel van het opleiden van paarden, volgens de FEI, betreft de acceptatie van het bit. KNHS (z.d.): *“De jury beoordeelt bijvoorbeeld of het paard het bit afkauwt, of het licht schuimt, of het bit recht in de mond ligt, of de mond gesloten is (als de mond open is accepteert het paard het bit niet) en of de tong opgetrokken is of uitsteekt.*

Ook met betrekking tot de jurering hebben de respondenten aanbevelingen. Zo zien de respondenten graag een kritische blik op het paardenwelzijn en beoordeling op het paardenwelzijn. De respondenten zien graag puntenaftrek bij pijnsignalen, stress, houdingen achter de loodlijn, extreem hulpmiddelengebruik en ondeugdelijk harnachement. Het gebruik van anatomisch verantwoord harnachement of een eenvoudige optoming dient beloond te worden. De respondenten zien graag meer focus op ontspanning en op het gymnastiseren van het paard. Juist lichaamsgebruik dient aangemoedigd te worden, in tegenstelling tot onnatuurlijke bewegingspatronen. De respondenten willen een verschuiving van spektakel naar meer anatomisch correct lichaamsgebruik waarbij de biomechanica van paarden geïmplementeerd wordt.

De respondenten willen dat de KNHS actiever kennis gaat verspreiden over het dierenwelzijn, pijnsignalen en pijnregistratie bij paarden ter verbetering van het welzijn. Verder zien respondenten kansen in het focussen op instructeurs. Zo dient er meer aandacht te komen voor balans en het correct rijden in de opleiding van instructeurs en dienen instructeurs gecontroleerd te worden volgens enkele respondenten. Meerdere respondenten hebben aangegeven kansen te zien in het tonen van vakbekwaamheid: voorafgaand aan de aanschaf van een paard, voorafgaand aan betreding van de sport of enkel voor topsporters.

Geld als drijfveer is door zeven respondenten genoemd als probleem. Zo zien respondenten het prijzengeld graag omlaaggaan. Ook zien respondenten dat sponsors te veel invloed hebben. Respondenten geven aan dat er op wedstrijden vanuit een welzijnsperspectief beoordeeld moet gaan worden in plaats van uit een financieel oogpunt.

Met betrekking tot huisvesting zien respondenten graag controle. Hiernaast is de mogelijkheid om buiten te lopen op wedstrijden is ook benoemd als aanbeveling.

Met betrekking tot gezondheid ziet de recreatieve ruiter mogelijkheden in verplichte bloedtesten, voor algehele bloedonderzoeken maar vooral voor het testen van cortisolwaarden. Hiernaast is lichamelijk onderzoek naar maagzweren, verwondingen aan mondhoeken en spoorgaten benoemd. Ook is een controle op voeding en hoegezondheid benoemd.

Als laatste wordt de KNHS en FEI aangeraden om een open dialoog te blijven voeren, transparantie te tonen (ook als dingen niet goed gaan), proactief te handelen en duidelijke voorbeelden te stellen. Deze aanbevelingen sluiten aan bij de 24 aanbevelingen van de Equine Ethics and Wellbeing Commission.

Standaarddeviatie

Er dient te worden gemeld dat de spreiding bij vrijwel alle vragen hoog is. De resultaten zijn dus niet te interpreteren als een unanieme mening van de recreatieve ruiters. De hoge standaarddeviatie is niet geheel onverwacht vanwege de vele verschillende meningen in de paardensport. Discussies over welzijn en de omgang met paarden zijn niet ongebruikelijk in de sector. Zoals de algemeen directeur van de KNHS, Patrice Assendelft, heeft gezegd: *“Het helpt natuurlijk niet als je constant openlijk aan het discussiëren bent, terwijl je eigenlijk een soort gemeenschappelijke opdracht hebt.”* (KNHS, 2023).

Validiteit

Het onderzoek is mogelijk niet representatief voor de recreatieve ruiters. Recreatieve ruiters die kritiek hebben op de paardentopsport zijn mogelijk meer geneigd geweest om het onderzoek in te vullen ten opzichte van recreatieve ruiters die geen problemen hebben met de paardentopsport. Hiernaast is de enquête in veel verschillende facebookgroepen verspreid maar niet overal toegelaten door de beheerders. De validiteit van het onderzoek loopt hierdoor gevaar. Ook heeft de enquête het in bepaalde groepen meer reacties gekregen waardoor het algoritme van Facebook deze

berichten uitgebreider heeft gedeeld dan in andere groepen. De groepen van waaruit veel responsies zijn gekomen zijn de IJslandse Paarden groep, de Friesche paarden groep, de Arabische Volbloed voor de Hobby en het PRE (Andalusiër) en PSL (Lusitano) forum. De uitkomst van het onderzoek zou mogelijk anders zijn als de enquête beter had gelopen in andere groepen.

Betrouwbaarheid

Er zijn minder responsies binnengekomen op de enquête dan voorafgaand aan de uitzet van het onderzoek gewenst was. Hierdoor is de betrouwbaarheid van het onderzoek blijven steken op 88 procent. De enquête heeft langer gelopen dan gepland, circa 5 weken. Ook zijn er tijdens de looptijd meerdere reminders verzonden en is er op deze manier geprobeerd de doelgroep te activeren.

Conclusie

De hoofdvraag van het onderzoek luidt als volgt: *‘Wat zou er volgens recreatieve ruiters in de paardentopsport in het kader van dierenwelzijn, moeten veranderen ter verbetering van de opinie op de paardensport?’*. Deze vraag wordt beantwoord met behulp van een kwantitatieve enquête, uitgezet onder recreatieve ruiters. Het doel van het onderzoek is het in kaart brengen van de aanbevelingen van recreatieve ruiters, ter verbetering van het dierenwelzijn en hierdoor het imago van de paardentopsport.

Deelvragen

De volgende deelvragen zijn opgesteld om antwoord te verkrijgen op de hoofdvraag. Per deelvraag zal er een conclusie beschreven worden.

Deelvraag 1: In hoeverre is de recreatieve ruiter betrokken bij het dierenwelzijn in de paardentopsport?

De recreatieve ruiters hebben aangegeven neutraal tot bekend te zijn met de paardentopsport. Bijna 70% van de respondenten is wel eens in contact gekomen met welzijnsproblemen in de paardentopsport. De respondenten hebben aangegeven niet tevreden te zijn over het welzijn in de paardentopsport wat overeenkomstig is met eerder onderzoek onder betrokkenen in de paardensport. De recreatieve ruiter ziet zichzelf als bekend met de paardentopsport en ziet mogelijkheden tot verbetering van het welzijn.

Deelvraag 2: Wat vindt de recreatieve ruiter van de kritiek op de paardentopsport?

Vrijwel alle respondenten (95,9%) hebben aangegeven in contact te zijn gekomen met kritiek op de paardentopsport. Het merendeel (73,3%) van de respondenten heeft aangegeven de kritiek terecht te vinden. De recreatieve ruiter is het eens met de standpunten van de Partij voor de Dieren. Vooral het verbieden van hulpmiddelen die aangetoond pijn en stress veroorzaken en het in de wet vastleggen van het welzijn van paarden zijn standpunten die door de recreatieve ruiters ondersteund worden. Met de standpunten van Lubach is de recreatieve ruiter het niet volledig eens. Uit de resultaten van de standpunten van Lubach valt af te leiden dat ondanks paardentopsport niet natuurlijk is volgens de recreatieve ruiters, er anno 2023 nog wel sport met dieren mag worden beoefend volgens de respondenten. Met de standpunten van Dier & Recht is de recreatieve ruiter het wisselend eens. Zo vindt de recreatieve ruiter niet dat bidden verboden moeten worden, maar is de recreatieve ruiter het wel eens met de kritiek van Dier & Recht over het te veel op stal staan van de paarden in de topsport. Ook vinden de recreatieve ruiters dat paarden in de topsport te veel stress ervaren door het reizen.

Deelvraag 3: In hoeverre vindt de recreatieve ruiter dat er effectieve maatregelen zijn genomen naar aanleiding van de kritiek op de paardentopsport?

Van de respondenten vindt 63,9% dat de KNHS niet voldoende doet om het welzijn in de paardentopsport te waarborgen. Negen procent is hier tevreden over. Ook doet de KNHS volgens de respondenten niet voldoende om het imago van de paardentopsport te verbeteren: 62,9% van de respondenten is hier niet tevreden over. Het streven van de KNHS naar zelfregulatie van de sector wordt door 45,1% van de respondenten ondersteund. Hieruit valt te concluderen dat de recreatieve ruiter niet tevreden is over de maatregelen die zijn genomen naar aanleiding van de kritiek op de paardensport.

Deelvraag 4: Waarin ziet de recreatieve ruiter kansen ter verbetering van het dierenwelzijn in de paardentopsport?

De recreatieve ruiter ziet kansen in het instellen van een verplichte documentatie met zaken als de gezondheid van het paard, reizen die het paard aflegt, een overzicht van welke evenementen het

paard heeft bezocht, welke eigenaren het paard heeft gehad en welke prestaties het paard heeft behaald. Ook ziet het grootste deel (93%) van de respondenten tuig, waarvan (wetenschappelijk) is aangetoond dat de impact schadelijk is voor het dierenwelzijn verboden worden. De recreatieve ruiter ziet mogelijke kansen in de handhaving van de regelgeving en in controles bij trainingen van topsporters. De respondenten zien kansen in een minimumleeftijd voor het inrijden en een verhoogde minimumleeftijd voor deelname aan wedstrijden. In het optreden tegen ongewenste beelden waardoor pijn of stress veroorzaakt kan worden ziet de recreatieve ruiter mogelijkheden. Respondenten willen de mogelijkheid tot bitloze deelname aan topsport zien. De respondenten bemoedigen het gebruik van een eenvoudige optoming en zouden dit ook graag, als gewaardeerd, terugzien in de jurering. De focus in de jurering dient, volgens de recreatieve ruiters, van spektakel naar harmonie tussen ruiter en paard en biomechanisch/anatomisch correct lichaamsgebruik te verschuiven. De respondent ziet kansen in beoordeling van wedstrijden vanuit een welzijns perspectief in plaats van uit een financieel oogpunt. Ook ziet de recreatieve ruiter kansen in het waarborgen van het welzijn in de topsport door lichamelijke- en bloedonderzoek naar aantoonbare stress-gerelateerde klachten, zoals een verhoogde cortisolwaarde of maagzweren. Als laatste wordt de KNHS en FEI aangeraden om een open dialoog te blijven voeren, transparantie te tonen (ook als dingen niet goed gaan), proactief te handelen en duidelijke voorbeelden te stellen.

Hoofdvraag

Wat zou er volgens recreatieve ruiters in de paardentopsport in het kader van dierenwelzijn, moeten veranderen ter verbetering van de opinie op de paardensport?

Dat er volgens de recreatieve ruiters iets moet veranderen in de paardentopsport is duidelijk geworden bij de beantwoording van deelvraag 1. De recreatieve ruiters hebben aangegeven mogelijkheden te zien in de volgende veranderingen:

1. De recreatieve ruiters willen het welzijn van paarden vastgelegd zien worden in de wet.
2. De recreatieve ruiters willen groepshuisvesting voor paarden als de norm zien. Hiernaast zien recreatieve ruiters paarden, idealiter, meer buiten.
3. Hulpmiddelen die pijn en stress veroorzaken mogen van de recreatieve ruiters verboden worden in de paardentopsport. De recreatieve ruiter is neutraal naar het gebruik/verbieden van sporen en zweepen. Bitten hoeven van de recreatieve ruiters niet verboden te worden.
4. De recreatieve ruiters willen een minimumleeftijd voor de belasting van paarden zien. Deze minimumleeftijd dient gecontroleerd te worden bij topsporters.
5. De recreatieve ruiter is voor het beëindigen van extreme paardensporten als de military en springwedstrijden met steeds hogere hindernissen
6. De recreatieve ruiter ziet kansen in het instellen van een verplichte documentatie met daarin zaken als de gezondheid van het paard, reizen die het paard aflegt, een overzicht van welke evenementen het paard heeft bezocht, welke eigenaren het paard heeft gehad en welke prestaties het paard heeft behaald.
7. De recreatieve ruiter heeft aangegeven dat tuig waarvan is aangetoond dat deze schadelijk is voor het dierenwelzijn verboden mag worden.

In de vorm van een open vraag zijn door enkele respondenten aanvullende aanbevelingen gedaan ter verbetering van het dierenwelzijn. Deze aanbevelingen betreffen handhaving, jurering, reglementen, educatie, harnachement, anatomie, geld, huisvesting, gezondheid en communicatie. De meest genoemde aanbevelingen/veranderingen zijn:

- Het waarborgen van het handhaven van de regels;
- Controle bij trainingen van atleten;

- Optreden bij ongewenst beeld (puntenaftrek): zichtbare pijn of stress, ontbreken van harmonie, te strakke neusriemen, ondeugdelijk harnachement, extreem hulpmiddelengebruik, neus achter de loodlijn of rollkur;
- Hitteprotocol verduidelijken en handhaven;
- Toestaan van bitloos rijden in de hogere klassen;
- Het aanmoedigen van meer anatomisch correct lichaamsgebruik waarbij de biomechanica van paarden gepraktiseerd wordt;
- Actievere educatie over het dierenwelzijn, pijnsignalen en pijnregistratie.

Aanbevelingen

De aanbevelingen vanuit de recreatieve ruiters betreffen een advies, het is niet aan de recreatieve ruiter om te beslissen over de paardentopsport. De mening van de recreatieve ruiters, als grootste deel van de actieve paardensportbeoefenaars, dient echter wel serieus te worden genomen. De recreatieve ruiter is namelijk niet tevreden over het dierenwelzijn in de paardentopsport. De kritiek op de topsport heeft volgens de recreatieve ruiter ook effect op de recreatieve ruitersport. Verandering in de waarborging van het welzijn in de paardentopsport is vereist ter verbetering van het imago van de algehele paardensport.

Dit onderzoek dient als vooronderzoek geïnterpreteerd te worden. Het onderzoek heeft een betrouwbaarheid van 88 procent. Om aanbevelingen concreter te maken dient het onderzoek op grotere schaal uitgevoerd te worden. Ook kunnen diepte-interviews verdieping brengen op de inhoud. Respondenten hebben aangegeven dat ze graag meer toelichting hadden willen geven. Voor een vervolgonderzoek bieden interviews hierin mogelijk een uitkomst.

De aanwezigheid van een hoge spreiding maakt dat de resultaten niet als unaniem geïnterpreteerd kunnen worden. Mogelijk is de spreiding bij een onderzoek op grotere schaal lager waardoor de resultaten duidelijker te interpreteren zijn.

Bronnenlijst

- AnimalsToday (2016, 16 augustus). *Amazone Adelinde Cornelissen aangeklaagd wegens dierenmishandeling*. Geraadpleegd op 9 november 2022, van <https://www.animalstoday.nl/amazone-adelinde-cornelissen-aangeklaagd-wegens-dierenmishandeling/>
- Besluit houders van dieren. (2022, 22 december). Overheid.nl. Geraadpleegd op 7 januari, van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0035217/2022-12-22>
- Boogman, A. (2022, 23 juli). *Martin Fuchs onder vuur bij Oostenrijkse dierenbescherming*. Geraadpleegd op 18 november 2022, van <https://www.horses.nl/springen/martin-fuchs-onder-vuur-bij-oostenrijkse-dierenbescherming/>
- Brambell, F.W.R. (1965). Report of the Technical Committee to Enquire into the Welfare of Animals kept under Intensive Livestock Husbandry Systems (Cmnd. 2836). Landbouwhogeschool.
- Campbell, M.L.H. (2021). An Ethical Framework for the Use of Horses in Competitive Sport: Theory and Function. *Animals* 2021, 11(6), 1725. <https://doi.org/10.3390/ani11061725>
- Campbell, M.L.H. (2016). Freedoms and frameworks: How we think about the welfare of competition horses. *Equine Veterinary Journal*, 48(5), 540-542. <https://doi.org/10.1111/evj.12598>
- De Avondshow met Arjen Lubach | VPRO. (2022, 25 april). Kap met paardensport | De Avondshow met Arjen Lubach (S1) [Video]. YouTube. Geraadpleegd op 23 november 2022, van <https://www.youtube.com/watch?v=DveU0yyvy3I>
- Dier & Recht (z.d.-a). *Paardensport is dierenleed*. Geraadpleegd op 23 november 2022, van <https://www.dierenrecht.nl/paardensport-is-dierenleed>
- Dier & Recht (z.d.-b). *Successen*. Geraadpleegd op 14 mei 2023, van <https://www.dierenrecht.nl/successen>
- Dier & Recht (z.d.-c). *Visie en missie*. Geraadpleegd op 14 mei 2023, van <https://www.dierenrecht.nl/visie-en-missie>
- Dier & Recht (z.d.-d). *Werkwijze*. Geraadpleegd op 14 mei 2023, van <https://www.dierenrecht.nl/werkwijze>
- Douglas, J., Owers, R., Campbell, M.L.H. (2022). Social Licence to Operate: What Can Equestrian Sports Learn from Other Industries? *Animals* 2022, 12(15), 1987. <https://doi.org/10.3390/ani12151987>
- Dufour, M. (2022, 27 juni). *Toppaard van Carton-Grootjans breekt heen op concours en moet half uur wachten op verdoving*. Geraadpleegd op 18 november 2022, van <https://www.horses.nl/overig-nieuws/ongeluk/toppaard-van-carton-grootjans-breekt-been-op-concours-en-moet-half-uur-wachten-op-hulp/>
- Equine Ethics and Wellbeing Commission (2023). *Draft Recommendations*. Geraadpleegd op 8 mei 2023, van <https://equinewellbeing.fei.org/assets/documents/EEWB%2024%20Draft%20Recommendations.pdf>
- FEI (z.d.-a). *Disciplines*. Geraadpleegd op 21 november 2022, van <https://www.fei.org/disciplines>

- FEI (z.d.-b). *Equine Ethics & Wellbeing Commission*. Geraadpleegd op 31 oktober 2022, van <https://inside.fei.org/fei/about-fei/structure/ad-hoc-commissions#timeline>
- FEI (2023a). Code of Conduct for the welfare of the horse. Geraadpleegd op 8 mei 2023, van https://inside.fei.org/sites/default/files/Code_of_Conduct_Welfare_Horse_1Jan2013.pdf
- FEI (2023b). *Dressage rules* (Rapport 2023-26). Fédération Equestre Internationale.
- FEI (2023c). *Jumping rules* (Rapport 2023-27). Fédération Equestre Internationale.
- FEI (2023d). *Eventing rules* (Rapport 2023-26). Fédération Equestre Internationale.
- Fledderus, T. (2022, 27 april). *Laat jouw paard en jezelf zien!* Geraadpleegd op 31 oktober 2022, van <https://www.knhs.nl/nieuws/2022/laat-jouw-paard-en-jezelf-zien/>
- Furtado, T., Preshaw, L., Hockenhull, J., Wathan, J., Douglas, J., Horseman, S., Smith, R., Pollard, D., Pinchbeck, G., Rogers J., & Hall, C. (2021). How Happy Are Equine Athletes? Stakeholder Perceptions of Equine Welfare Issues Associated with Equestrian Sport. *Animals* 2021, 11(11), 3228. <https://doi.org/10.3390/ani11113228>
- Hamilton, K.L., Lancaster, B.E. & Hall, C. (2022). Equine conflict behaviors in dressage and their relationship to performance evaluation. *Journal of Veterinary Behavior*, 55-56, 48-57. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2022.07.011>
- Helesky, C.R. (2023). Social License to Operate – Why Public Perception Matters for Horse Sport – Some Personal Reflections. *Journal of Equine Veterinary Science*. <https://doi.org/10.1016/j.jevs.2023.104266>
- Hilbrands, M. (2022, 22 oktober). *Paardenactivisten rennen met ontbloot bovenlijf piste van Indoor Friesland in: 'Een zware domper. Dit was vrij schokkend'*. Geraadpleegd op 31 oktober 2022, van <https://lc.nl/friesland/Paardenactivisten-rennen-met-ontbloot-bovenlijf-piste-van-Indoor-Friesland-in-Een-zware-domper.-Dit-was-vrij-schokkend-28003169.html>
- KNHS. (2016). *Nederland Paardenland* [Brochure]. Geraadpleegd op 22 november 2022, van <https://www.knhs.nl/over-knhs/publicaties/brochure-nederland-paardenland/>
- KNHS. (2020a). *Jaarplan 2020*. Geraadpleegd op 23 november 2022, van <https://www.knhs.nl/media/17390/jaarplan-knhs-2020.pdf>
- KNHS (2020b). *Management van het recreatiepaard*. Geraadpleegd op 22 november 2022, van <https://www.knhs.nl/content-nieuwsbrieven/management-van-het-recreatiepaard/>
- KNHS (2021a, 30 december). *Edward Gal volledig vrijgesproken van aantijgingen PETA*. Geraadpleegd op 9 oktober 2022, van <https://www.knhs.nl/nieuws/2021/edward-gal-volledig-vrijgesproken-van-aantijgingen-peta/>
- KNHS. (2021b). *Jaarverslag KNHS 2021*. Geraadpleegd op 22 november 2022, van <https://www.knhs.nl/media/22832/knhs-jaarverslag-2021.pdf>
- KNHS (2023, 13 april). *PATRICE ASSENDELT: 'OPPASSEN DAT JE ALS PAARDENBRANCHE NIET ZELF JE GROOTSTE VIJAND BENT'*. Geraadpleegd op 10 mei 2023, van <https://www.knhs.nl/nieuws/2023/patrice-assendelft-oppassen-dat-je-als-paardenbranche-niet-zelf-je-grootste-vijand-bent/>

KNHS (z.d.). Bitloos rijden in de dressuur. Geraadpleegd op 12 augustus 2023, van <https://klantenservice.knhs.nl/dressuur/a/bitloos-rijden-in-de-dressuur>

KNHS (z.d.-a). *Disciplines bij de KNHS*. Geraadpleegd op 22 november 2022, van <https://www.knhs.nl/top-sport/disciplines/>

KNHS (z.d.-b). *Dressuur: niveaus en klassen*. Geraadpleegd op 22 november 2022, van [https://www.knhs.nl/top-sport/disciplines/dressuur-para/dressuur-niveaus-en-klassen/#:~:text=Breedtesport%3A%20klasse%20B%2C%20L1%2C,Topsport%3A%20Internationale%20\(FEI\)%2Dwedstrijden](https://www.knhs.nl/top-sport/disciplines/dressuur-para/dressuur-niveaus-en-klassen/#:~:text=Breedtesport%3A%20klasse%20B%2C%20L1%2C,Topsport%3A%20Internationale%20(FEI)%2Dwedstrijden)

KNHS (z.d.-c). *Kerncijfers KNHS*. Geraadpleegd op 10 april 2023, van <https://www.knhs.nl/over-knhs/publicaties/kerncijfers-knhs/>

KNHS (z.d.-d). *Springsport: klassen en niveaus*. Geraadpleegd op 22 november 2022, van <https://www.knhs.nl/top-sport/disciplines/springen/springsport-klassen-en-niveaus/>

KNHS (z.d.-e). *TREC*. Geraadpleegd op 13 maart 2023, van <https://www.knhs.nl/top-sport/disciplines/trec/>

KNHS (z.d.-f). *Welzijnscode*. Geraadpleegd op 10 april, van https://www.knhs.nl/media/23846/knhs-23352-whitepaper_hr-web.pdf

KNHS, KWPN, FNRS & LTO Nederland (2022). *Onderzoek welzijn achterban*. Geraadpleegd op 30 januari, van <https://www.lto.nl/wp-content/uploads/2023/01/Onderzoek-welzijn-achterban-KNHS-FNRS-KWPN-LTO-NL.pdf>

KPW (z.d.-a). *Algemeen*. Geraadpleegd op 24 december 2022, van <https://keurmerkpaardenwelzijn.nl/wordpress/algemeen/>

KPW (z.d.-b). *Keurmerkhouders*. Geraadpleegd op 3 februari 2023, van <https://keurmerkpaardenwelzijn.nl/wordpress/tarieven/>

LTO Nederland (z.d.). *Wat zijn onze speerpunten voor 2023?* Geraadpleegd op 24 april 2023, van <https://www.lto.nl/wat-zijn-onze-speerpunten-voor-2023/>

McCulloch, S.P. (2012). A Critique of FAWC's Five Freedoms as a Framework for the Analysis of Animal Welfare. *Journal of Agricultural and Environmental Ethics* (26), 959-975. <https://doi.org/10.1007/s10806-012-9434-7>

Mellor, D.J., Beausoleil, N.J., Littlewood, K.E., Mclean, A.N., McGreevy, P.D., Jones, B. & Wilkins, C. (2020). The 2020 Five Domains Model: Including Human-Animal Interactions in Assessments of Animal Welfare. *Animals* 2020, 10(10). 1870. <https://doi.org/10.3390/ani10101870>

NOS Sport (2021, 1 augustus). *Zwitserse ruiter moet paard bij eventing laten inslapen*. Geraadpleegd op 18 november 2022, van <https://nos.nl/artikel/2391983-zwitserse-ruiter-moet-paard-bij-eventing-laten-inslapen>

NOS Sport (2023, 15 april). *Grand National onder druk: 118 arrestaties, drie sterfgevallen en Schotse winnaar*. Geraadpleegd op 8 mei 2023, van <https://nos.nl/artikel/2471538-grand-national-onder-druk-118-arrestaties-drie-sterfgevallen-en-schotse-winnaar>

Omroep Brabant (2019, 25 augustus). *Dierenactivisten van Vegan Strike Group verstoren EK paardensport*. Geraadpleegd op 31 oktober 2022, van

<https://www.omroepbrabant.nl/nieuws/3057310/dierenactivisten-van-vegan-strike-group-verstoren-ek-paardensport>

Opinie. (z.d.). In Van Dale Online. Geraadpleegd op 30 januari 2023, van <https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/opinie#.ZGFQY3ZBy3A>

Partij voor de Dieren (z.d.). *Het gebruik van paarden bij sport en wedstrijden*. Geraadpleegd op 31 oktober 2022, van <https://www.partijvoordedieren.nl/standpunten/paardrijden>

Pesie, S. (2020, 11 augustus). *Paarden oververhit bij wedstrijden tijdens hittegolf*. Geraadpleegd op 18 november 2022, van <https://www.dierenrecht.nl/nieuwsartikelen/paarden-oververhit-bij-wedstrijden-tijdens-hittegolf#:~:text=De%20aangespannen%20wedstrijd%20in%20Houten,protocol%20kent%20helaas%20geen%20sancties.>

Publiek. (z.d.). In Van Dale Online. Geraadpleegd op 30 januari 2023, van <https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/publiek#.ZGFPdHZBy3A>

RTL Nieuws (2022, 2 juli). *Toppaard Britse amazone Canter verongelukt op CHIO Aken*. Geraadpleegd op 18 november 2022, van <https://www.rtlnieuws.nl/sport/artikel/5318723/toppaard-britse-amazone-canter-verongelukt-op-chio-aken>

RTL (z.d.). „*Totilas - das Millionengeschäft mit dem Jahrhundertpferd*“ im VOX-Livestream auf RTL+ streamen. Geraadpleegd op 8 mei 2023, van <https://www.rtl.de/cms/totilas-das-millionengeschaeft-mit-dem-jahrhundertpferd-im-vox-livestream-auf-rtl-streamen-4883484.html>

RTL (z.d.). *RTL Extra dekt verbotene Trainingsmethode „Barren“ bei Ludger Beerbaum auf*. Geraadpleegd op 8 mei 2023, van <https://www.rtl.de/cms/pferde-im-training-geschlagen-rtl-extra-deckt-skandal-um-reit-star-ludger-beerbaum-auf-4897933.html>

Sectorraad Paarden (z.d.-a). *Bestuur*. Geraadpleegd op 10 april 2023, van <https://sectorraadpaarden.nl/bestuur/>

Sectorraad Paarden (z.d.-b). *Missie, Visie & Strategie*. Geraadpleegd op 23 november 2023, van <https://sectorraadpaarden.nl/missie-visie-strategie/>

Sectorraad Paarden (z.d.-c). *Paardenwelzijn*. Geraadpleegd op 23 november 2022, van <https://sectorraadpaarden.nl/dierenwelzijn/>

Sectorraad Paarden (2023, 31 januari). *TEKEN DE PETITIE ‘EEN EERLIJK DEBAT OVER OMGANG MET PAARDEN’!* Geraadpleegd op 9 mei 2023, van <https://sectorraadpaarden.nl/teken-de-petitie-een-eerlijk-debat-over-omgang-met-paarden/>

Sectorraad Paarden (2021). *Welzijnsvisie Sectorraad Paarden 2021–2025*. Geraadpleegd op 4 december 2022, van <https://sectorraadpaarden.nl/wp-content/uploads/2022/07/Welzijnsvisie-Sectorraad-Paarden-2021-def.pdf>

Trendpanel Paard & Stichting HIP (2019). *Nederlanders positief over paarden*. *Hippische Monitor*, 2019, 10-11.

Vermaat, W. (2020, 22 januari). *Paardensport is onverantwoorde hobby*. Geraadpleegd op 20 november 2022, van <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/paardensport-is-onverantwoorde-hobby~b1636dd0/>

Wet dieren. (2022, 22 december). Overheid.nl. Geraadpleegd op 7 januari 2023, van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0030250/2022-12-22>

Wolframm, I.A., Douglas, J. & Pearson, G. (2023). Changing Hearts and Minds in the Equestrian World One Behaviour at a Time. *Animals* 2023, 13(4), 748. <https://doi.org/10.3390/ani13040748>

World Horse Welfare (2022, 21 juni). Social licence and the involvement of horses in sport [Video]. Youtube. Geraadpleegd op 9 mei 2023, van <https://www.youtube.com/watch?v=bUddn-vsik8>

Bijlagen

Bijlage I – Dier & Recht

Visie en missie

Visie

Dier&Recht ziet een toekomst waarin mensen in harmonie leven met de natuur. Een wereld waar de mens respectvol omgaat met de dieren en de planeet (Dier & Recht, z.d.-c).

Wij zien een toekomst waarin plantaardige voeding de norm is, eventueel aangevuld met kleine porties kweekvlees. De intensieve veehouderij bestaat niet meer, en er is veel ruimte voor natuur en wilde dieren. In een eerlijke wereld hebben alle dieren een leven dat recht doet aan hun behoeftes (Dier & Recht, z.d.-c).

Om dat doel te bereiken, moet er nog een hoop gebeuren. De mens gedraagt zich al eeuwenlang als absolute alleenheerser over alles wat leeft. De natuur wordt gezien als grondstof, alles van waarde wordt verbruikt en de rest vervuild. Dieren zijn er om op te eten, te gebruiken of te bezitten. Wilde dieren worden gedood zolang we er geen last van hebben, anders worden ze verjaagd of gedood. En elk jaar wordt hun leefgebied kleiner (Dier & Recht, z.d.-c).

Ons economische model is gebaseerd op constante groei, een onmogelijk streven op een wereld met beperkte ruimte en grondstoffen. Deze omgang met de aarde leidt onherroepelijk tot onze eigen ondergang (Dier & Recht, z.d.-c).

Missie (gericht op de paardensport)

Enorm veel dieren worden structureel uitgebuit en behandeld als producten. Dier&Recht strijdt voor een wereld waarin alle dieren bestaansrecht hebben en een leven kunnen leiden dat past bij hun behoeftes en natuurlijke gedrag (Dier & Recht, z.d.-c).

Paarden

Ook huisdieren hebben recht op een leven dat aansluit op hun natuurlijke behoeftes. Als sociale kuddedieren hebben paarden een enorme behoefte aan ruimte, beweging en sociaal contact met soortgenoten. Toch worden ze vaak gehouden op een manier die daar niet in voorziet (Dier & Recht, z.d.-c).

Topsport beoefenen is zeker geen natuurlijke behoefte van een paard en al helemaal niet als dat gebeurt onder druk van pijn en dwangmiddelen. Dier&Recht voert actie voor een wettelijke bescherming van paarden (Dier & Recht, z.d.-c).

Wijze van handelen

Campagnes

Dier&Recht brengt misstanden in de media en voert zo druk uit op overheid, politici, instanties en organisaties. Samen met onze achterban strijden we voor betere leefomstandigheden voor kwetsbare dieren (Dier & Recht, z.d.-d).

Rechtszaken

Dier&Recht zet zich in voor een betere rechtspositie van het dier. We voeren rechtszaken tegen fokkers van zieke rashonden, verlenen juridisch advies aan gedupeerde hondeneigenaren en dagen als het nodig is zelfs de Nederlandse Staat voor de rechter om een beter dierenwelzijnsbeleid af te dwingen (Dier & Recht, z.d.-d).

Voorlichting

Dier&Recht informeert over schrijnende misstanden die vaak onbekend zijn bij het grote publiek.

Over het trieste leven van vleeskalveren, over het gebruik van pijn en dwang in de paardensport of over het chronische lijden van stukgefokte honden en katten. Meer kennis over deze onderwerpen helpt mensen bij het maken van doordachte en meer diervriendelijke keuzes (Dier & Recht, z.d.-d).

Lobby

Soms is een lobby het beste middel om dierenleed te bestrijden. Sommige misstanden zijn niet wettelijk verboden, dan gaan we voor een aanpassing van de wet. In die gevallen lobbyen we bij politici of partijen die zich inzetten voor dierenwelzijn (Dier & Recht, z.d.-d).

Successen

Dier & Recht (z.d.-b) benoemd de volgende successen:

- Het verbod op het houden van kortsnuitige honden;
- Het politiek optreden tegen designer cats in de vorm van nieuwe handhavingsregels;
- Het opstellen normen voor minimale snuitlengte van rashonden;
- Het politiek opstellen van een slachtverbod voor hoogdrachtige dieren;
- Het overhalen van drie farmaceutische bedrijven om te stoppen met het gebruik van het hormoon PMSG, afkomstig uit paardenbloed;
- Het afnemen van de kalversterfte;
- Het bijstaan van gedupeerde eigenaren in rechtszaken tegen malafide fokkers;
- Het voorkomen van het doodspuiten van lichte, maar verder gezonde kalfjes;
- Het verbieden van het elektrische waterbad bij de slacht van kippen;
- Het overstappen van supermarkten op weidemelk (Dier & Recht, z.d.).

Bijlage II – Equine Ethics and Wellbeing Commission

Equine Ethics and Wellbeing Commission (2023)

The following 24 draft Recommendations will be discussed in more detail at the 2023 Sports Forum. These recommendations are in addition to those previously shared with the FEI Board, and are intended for submission for consideration by the FEI Board at a later stage.

DRAFT RECOMMENDATIONS

1. Be a Leader

The FEI will play a critical role in advancing equine welfare globally by setting an example that others aspire towards.

Recommendation 1

Develop and share a future-focused ‘Good Life for Horses’ vision and a strategy for safeguarding equine wellbeing and ensuring the future involvement of horses in sport.

Recommendation 2

Publicly commit to defining, promoting and ensuring a Good Life for horses as the fundamental tenet of the FEI Equine Wellbeing Strategy.

Recommendation 3

Develop and use an ‘equine centric’ design approach for FEI event planning and management to ensure that equine behavioural, social, physical (including thermal) and mental needs are a key consideration in choice of location/venues/provision of facilities and management of a FEI affiliated event.

Recommendation 4

Promote only ethical and evidence-based equestrianism. Ensure ongoing development of an understanding of the importance of utilising ethical, evidence-based practices in horse training, management and performance.

Recommendation 5

Ensure that the horse’s interests are always placed before the interests of the human or sport and celebrate equestrians who clearly place their horse’s interests before their own.

2. Be Trusted

The FEI will embed equine welfare within its structure and ways of working to demonstrate its commitment to prioritising equine welfare in both policy and practice.

Recommendation 6

Create a permanent internal FEI Equine Ethics and Wellbeing ‘body/office’ to advocate specifically for the welfare interests of horses in sport, providing a ‘voice for the horse’ and supporting the FEI in ensuring welfare is paramount.

Recommendation 7

Develop and implement a robust FEI internal decision-making process to ensure that equine welfare and ethics are genuinely prioritised in the development of FEI policy and in practice.

Recommendation 8

Adopt a transparent and evidence-based approach for assessing the impact on horse welfare of new and existing items of tack and equipment in training and competition. Prioritise individual equine welfare in relation to the regulation of new and existing tack and equipment, being prepared to de-regulate tack because of risks to equine welfare.

Recommendation 9

Establish and implement a process for ensuring high standards of welfare and investigating risky practices for horses when 'outside of competition' through establishing something similar to human athlete checks under the WADA code.

Recommendation 10

Ensure the existing Equestrian Community Integrity Unit (ECIU) is trusted and supportive, and there is an effective 'whistleblowing' process for dealing with all FEI related concerns/complaints concerning equine welfare in and out of competition. Empower FEI equestrians to be 'Active Bystanders' and to challenge bad practice when they see it.

Recommendation 11

Ensure the existence of an effective 'zero-tolerance' policy which prevents, prohibits and punishes any practice that compromises equine welfare and safety during and outside of competition.

3. Be Transparent

The FEI will validate its commitment to equine welfare by being proactive in how it communicates, engaging in dialogue and providing credible information.

Recommendation 12

Proactively and positively engage with the public (including equestrian stakeholders) in matters related to equine welfare.

Recommendation 13

Develop an agreed FEI 'welfare centric' terminology for use when describing the way in which humans and horses interact in sport.

Recommendation 14

Develop and share a set of FEI Equine 'Ethics and Wellbeing Position Statements' to ensure consistent understanding and messaging in relation to the FEI's commitment to equine welfare across the FEI family.

Recommendation 15

Proactively track and monitor 'Social Licence to Operate' and progress in relation to equine welfare, through use of a dedicated assessment tool (a 'Social Licence Dashboard'). Measure progress against

agreed equine welfare objectives and identify areas of public concern to help guide future FEI initiatives.

Recommendation 16

Require mandatory collection and publication of comprehensive lifecycle information (birth to death health/travel/event attendance/ownership/performance records) and injury statistics for horses involved in sport, alongside a trusted identification registration and traceability system.

4. Be Pro-Active

The FEI must be prepared to challenge the status quo and demonstrate a dynamic path of action towards achieving the highest standards of equine welfare, taking their stakeholders with them.

Recommendation 17

Ensure that all FEI stakeholders commit to the 'FEI Equestrian Charter'.

Recommendation 18

Update the FEI Code of Conduct for the Welfare of the Horse to reflect the FEI's commitment to ensuring all horses have 'A Good Life', underpin the FEI Equestrian Charter, and to define what 'A Good Life' means in relation to the management and working life of horses.

Recommendation 19

Develop and disseminate a 'road map' (an implementation plan with timelines) for addressing the six priority areas of focus described by the EEWB. Require and empower all FEI stakeholders make use of the six enablers to address the priority areas of focus within their own context.

Recommendation 20

Establish and promote an equine ethics and wellbeing education programme for all equestrians. Require FEI stakeholders to complete at least two core modules related to equine wellbeing and Social Licence to Operate preferably within their first year of association with the FEI.

Recommendation 21

Empower officials to ensure welfare is paramount, through improved mandatory training and ongoing professional development, greater support for ensuring effective enforcement and more accountability for achieving high standards of individual horse welfare at all times at an event.

Recommendation 22

Recommend evidence based acceptable transport frequency and journey length for ensuring the welfare of competition horses and sustainability of the sport.

5. Be Open to Independent Evaluation

The FEI will achieve higher standards of welfare and earn trust more sustainably by inviting external scrutiny.

Recommendation 23

Implement additional checks by trained professionals and officials to ensure horses are always 'Fit to Compete' by investing in more extensive and stricter health and welfare monitoring pre and post competition to prevent horses entering the competition arena if experiencing pain and/or stress.

Recommendation 24

Establish a permanent FEI Equine Ethics and Wellbeing Independent Advisory Committee to act as a 'critical friend' and provide an external perspective and independent advice related to the welfare of horses in sport.

Bijlage III – Samenwerkende partijen Sectorraad Paarden

De Sectorraad Paarden bestaat uit een samenwerking van onderstaande verenigingen of belanghebbende partijen (Sectorraad Paarden, z.d.-a):

- KWPN (Koninklijk Warmbloed Paardenstamboek Nederland);
- KNHS (Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie);
- Koepel Fokkerij;
- FNHB (Federatie van Nederlandse Hippische Brancheorganisaties);
- LTO Nederland (Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland);
- FNRS (Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra);
- SNDR (Stichting Nederlandse Draf- en Rensport);
- Bond van Hengstenhouders;
- Verenigde Sportpaardenhandel Nederland;
- Nederlandse Vereniging voor Gebitsverzorging bij het paard (NVVGP);
- Keurmerk Paard en Welzijn;
- Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde;
- Vereniging Hengsten Opfokkers;
- Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie bij Dieren;
- Nederlandse Vereniging van Hoefsmeden;
- Vereniging van Zadel en Tuig deskundigen;
- Centrale Bond van Paardenhandelaren in Nederland;
- Vereniging Paarden Sportmassieurs NL;
- Vereniging paarden Export en Transport Nederland;
- ZLTO (LTO Zuid);
- LTO Noord;
- LLTB (Limburgse Land- en Tuinbouwbond).

Bijlage IV – Welzijnsregelingen Sectorraad Paarden

De Sectorraad Paarden fungeert als aanspreekpunt en spreekbuis voor de paardensector richting de overheid. Hiernaast behartigt de SRP de belangen van de paardensector in Nederland vanuit een samenwerking tussen de sport, de fokkerij en de ondernemers. In 2009 heeft de SRP het plan van aanpak voor welzijn geïntroduceerd. In 2014 heeft de SRP de online paardenwelzijnscheck ontwikkeld. Deze welzijnscheck bevat vragen over de wijze waarop paarden gehouden worden. Hierbij komen aspecten als voeding, weidegang, contact met soortgenoten en algemene verzorging aan bod. Op basis van het doel van het paard is de vragenlijst gepersonaliseerd. Uit de welzijnscheck vormt een adviesrapport met mogelijke verbeterpunten voor het houden van paarden (Sectorraad Paarden, z.d.-c).

In 2016 is de Sectorraad Paarden een samenwerking aangegaan met het Keurmerk Paard en Welzijn (KPW). Het KPW is voortgekomen uit de Welzijnsmonitor Paardenhouderij uit 2012. In deze welzijnsmonitor is een meetprotocol van dierenwelzijn bij paarden beschreven. In 2014 is het Keurmerk Paard en Welzijn opgezet met als doel: het welzijn van paarden te bevorderen door bedrijven in de sector informatie en advies te geven. In 2017 heeft de SRP het KPW overgenomen en in 2018 is het keurmerk uitgerold (Sectorraad Paarden, z.d.). Het Keurmerk Paard en Welzijn is gebaseerd op de vijf vrijheden van Brambell en op het Welfare Quality systeem. Het Welfare Quality systeem houdt in dat het welzijn aan de hand van goede voeding, goede huisvesting, goede gezondheid en gepast gedrag wordt geëvalueerd. De keuringen en inspecties voeren ervaren paardendierenartsen uit die zijn opgeleid voor de beoordelingen volgens de criteria van het KPW. Deze dierenartsen kunnen de vereiste informatie over de omgevingsparameters en dierparameters verzamelen en kunnen afwijkende dierparameters interpreteren (KPW, z.d.-a).

In 2018 is de Sectorraad Paarden aangesloten bij het Vertrouwensloket Landbouwhuisdieren. Bij het Vertrouwensloket kunnen meldingen over verwaarlozing van landbouwhuisdieren bij bedrijven gedaan worden. Het Vertrouwensloket voorkomt dierenleed en de daarmee samenhangende negatieve publiciteit (Sectorraad Paarden, z.d.-c).

In 2019 heeft de Sectorraad Paarden een protocol voor extreme temperaturen geïntroduceerd en de Gids voor Goede Praktijken. Het protocol voor extreme temperaturen treedt in werking bij een temperatuur van 27 graden Celsius of meer in de Bilt voor de komende 24 uur. Het protocol bevat adviezen voor voorkomende situaties bij hitte, zowel voor op stal, in de wei en gedurende transport. In de Gids voor Goede Praktijken focust de SRP zich op bewustwording en kennisvergroting bij paardenhouders. In de gids zijn 12 richtlijnen opgesteld en uitgewerkt ten aanzien van het dierenwelzijn. Deze richtlijnen hebben betrekking op voeding, huisvesting, beweging, gedrag en gezondheid en bevatten handvatten voor paardenhouders ten aanzien van de wetgeving (Sectorraad Paarden, z.d.-c).

Anno 2023 is de Sectorraad Paarden bezig met het actueel houden van de Gids voor Goede Praktijken, het stimuleren van het naleven van de Gids voor Goede Praktijken, het door ontwikkelen van het Keurmerk Paard en Welzijn en het duidelijker in de markt zetten van het keurmerk. Ook is de SRP bezig met het actueel houden en stimuleren van het gebruik van de paardenwelzijnscheck (Sectorraad Paarden, z.d.-c).

Enkele van de algemene uitgangspunten waar de Sectorraad Paarden voor de periode van 2021 tot 2025 naar streeft binnen de paardensport betreffen:

- transparantie binnen de paardensport;
- het delen en vergaren van kennis;

- het onderling aanspreken van paardenliefhebbers bij een verminderd welzijn;
- het voorkomen van economische drijfveren boven het belang van het paardenwelzijn;
- het voorkomen van onnodige lichamelijke ingrepen (zoals het scheren van tastharen);
- een waardig pensioen na beëindiging van de carrière van een paard;
- het keuren van paarden om gezondheid te beoordelen;
- het enkel inzetten van paarden in de sport op het niveau dat aansluit bij de fysieke mogelijkheden, leeftijd en volwassenheidsniveau van het dier. In het geval dat het paardenwelzijn in gevaar komt op wedstrijd kan een dierenarts of official deelname aan een evenement annuleren of stoppen. Ruiters dienen kennis te hebben van de leerprincipes van het paard. Tijdens wedstrijden mag het welzijn van het paard niet ondergeschikt zijn aan de te behalen prestatie. Naast de basisuitrusting van het harnachement wordt zo min mogelijk gebruik gemaakt van hulpmiddelen (Sectorraad Paarden, 2021).

Bijlage V – FEI-reglementen dressuur, springen en eventing

Dressuur

Voor de dressuur en paradressuur geldt dat paarden in de hogere sport minimaal zeven jaar oud dienen te zijn. Voor de categorie onder de 25 en CDI2* proeven of hoger geldt dat de paarden minimaal acht jaar oud moeten zijn. Voor de jeugdcategorieën geldt dat de paarden of pony's minimaal zes jaar oud zijn. Het zadel dient passend te zijn voor het paard. Het hoofdstel dient een neusriem te hebben, maar deze mag niet te strak zitten om ongemak bij het paard te voorkomen. Het Engelse hoofdstel of stang en Trens hoofdstel mogen in CDI1* and CDI2*, CDIO1*, CDIO2*, CDIJ, CDIOJ, CDIY, CDIOY, CDIU25 en CDIYH voor zevenjarige paarden, en junior of Young Rider Championships gebruikt worden. Bitten mogen het paard geen pijn doen of de tong mechanisch beperken. Zweepen zijn verboden in de arena, maar zijn wel toegestaan (mits maximaal 1.20 meter lang) tijdens trainingen of het losrijden. Hulpteugels zijn verboden tijdens de trainingen, het losrijden en de proeven. Oorproppen zijn verboden, behalve tijdens de ereronde vanwege veiligheidsredenen. Hoefschoeien, peesbeschermers of bandages zijn verboden tijdens het rijden van de wedstrijd (FEI, 2023b).

Springen

In de springsport worden strafpunten toegekend bij het omgooien van een hindernis of delen hiervan, zoals een balk. Strafpunten worden ook toegekend bij een weigering of verzet, hierbij kan het paard langs de hindernis gaan, stilstaat of stopt of het rijden van voltes ongeacht de reden. Bij een val van een paard dient het paard door de veterinaire dienst gecontroleerd te worden voordat het dier gebruikt mag worden. Een val resulteert in diskwalificatie. Ook het overmatig gebruik van sporen of de zweep kan resulteren in diskwalificatie. Overmatig gebruik van de zweep omvat het raken van het hoofd, meer dan drie keer achter elkaar slaan en het ontstaan van wonden. Bij verdenking van onconventionele trainingswijzen, zoals het slaan/raken van de benen van het paard (barreren) zodat het hoger gaat springen of gevoeliger wordt op de hindernis of het te breed zetten van hindernissen waardoor het paard de hindernis moet raken, zal de atleet en het betrokken paard voor ten minste 24 uur gediskwalificeerd worden voor alle wedstrijden. De jury mag hiernaast verdere acties ondernemen gepast bij de situatie. Paarden dienen ten minste negen jaar zijn voor de Olympische spelen, Wereld Kampioenschappen en FEI World Cup finales. Wedstrijden voor jonge paarden worden georganiseerd vanaf de leeftijd van vijf. Des te hoger het niveau, des te ouder het paard dient te zijn (FEI, 2023c).

Eventing

Bij eventing of samengestelde wedstrijden wordt het paard veterinair gemonitord. Hierbij is er gelijk een dierenartscheck bij aankomst op de wedstrijdlocatie. Voorafgaand aan de dressuurproef is de eerste algemene inspectie van het paard, uitgevoerd door de jury en dierenartsen. De beweging van het paard en algehele gezondheid wordt beoordeeld. Bij kreupelheid van het paard volgt diskwalificatie. Bij twijfel aan de gezondheid van het paard kan deze voor verder onderzoek naar een speciale stal gebracht worden waarbij het paard onder controle van dierenartsen staat. De tweede controle vindt plaats voor de springwedstrijd. Bij het onderdeel Cross Country is er een dierenarts aanwezig in de loswerkarena en is er een veterinaire check bij de finish. Bij de finish bepaald de dierenarts of het paard fit genoeg is om meteen naar de stal te stappen, voor verdere behandeling moet blijven voordat het paard naar stal kan of vervoerd moet worden naar stal of de dierenkliniek. Gevallen waarin paardenmisbruik of paardenleed voorkomt dienen gemeld te worden. Wanneer een atleet de veterinaire check niet laat doen zal er automatisch een waarschuwing worden uitgeschreven en opgestuurd naar de nationale sportfederatie. Ongecontroleerd rijden, te snel of te langzaam rijden, het afvuren van het paard naar de hindernis, voor of achter de beweging van het paard blijven tijdens het springen, gebrek aan reactievermogen van paard of ruiter, doorgaan na drie

weigeren, een val of diskwalificatie, het publiek in gevaar brengen, hindernissen springen die geen deel uitmaken van het parcours, opzettelijk belemmeren van de competitie of het niet opvolgen van de instructies van de officials en/of een vermoeid paard onder druk zetten worden gezien als gevaarlijke handelingen en zullen worden afgestraft (FEI, 2023d).

Bijlage VI- FEI code of conduct for the welfare of the horse

The FEI requires all those involved in international equestrian sport to adhere to the FEI Code of Conduct and to acknowledge and accept that at all times the welfare of the Horse must be paramount. Welfare of the horse must never be subordinated to competitive or commercial influences. The following points must be particularly adhered (FEI, 2023a).

to:

1. General Welfare:

a) Good Horse management

Stabling and feeding must be compatible with the best Horse management practices. Clean and good quality hay, feed and water must always be available.

b) Training methods

Horses must only undergo training that matches their physical capabilities and level of maturity for their respective disciplines. They must not be subjected to methods which are abusive or cause fear.

c) Farriery and tack

Foot care and shoeing must be of a high standard. Tack must be designed and fitted to avoid the risk of pain or injury.

d) Transport

During transportation, Horses must be fully protected against injuries and other health risks. Vehicles must be safe, well ventilated, maintained to a high standard, disinfected regularly and driven by competent personnel. Competent handlers must always be available to manage the Horses.

e) Transit

All journeys must be planned carefully, and Horses allowed regular rest periods with access to food and water in line with current FEI guidelines.

2. Fitness to compete:

a) Fitness and competence

Participation in Competition must be restricted to fit Horses and Athletes of proven competence. Horses must be allowed suitable rest period between training and competitions; additional rest periods should be allowed following travelling.

b) Health status

No Horse deemed unfit to compete may compete or continue to compete, veterinary advice must be sought whenever there is any doubt.

c) Doping and Medication

Any action or intent of doping and illicit use of medication constitute a serious welfare issue and will not be tolerated. After any veterinary treatment, sufficient time must be allowed for full recovery before Competition.

d) Surgical procedures

Any surgical procedures that threaten a competing Horse's welfare or the safety of other Horses and/or Athletes must not be allowed.

e) Pregnant/recently foaled mares

Mares must not compete after their fourth month of pregnancy or with foal at foot.

f) Misuse of aids

Abuse of a Horse using natural riding aids or artificial aids (e.g., whips, spurs, etc.) will not be tolerated.

3. Events must not prejudice Horse welfare:

a) Competition areas

Horses must be trained and compete on suitable and safe surfaces. All obstacles and competition conditions must be designed with the safety of the Horse in mind.

b) Ground surfaces

All ground surfaces on which Horses walk, train or compete must be designed and maintained to reduce factors that could lead to injury.

c) Extreme weather

Competitions must not take place in extreme weather conditions that may compromise welfare or safety of the Horse. Provision must be made for cooling conditions and equipment for Horses after competing.

d) Stabling at Events

Stables must be safe, hygienic, comfortable, well ventilated and of sufficient size for the type and disposition of the Horse. Washing-down areas and water must always be available.

4. Humane treatment of horses:

a) Veterinary treatment

Veterinary expertise must always be available at an Event. If a Horse is injured or exhausted during a Competition, the Athlete must stop competing and a veterinary evaluation must be performed.

b) Referral centres

Wherever necessary, Horses should be collected by ambulance and transported to the nearest relevant treatment centre for further assessment and therapy. Injured Horses must be given full supportive treatment before being transported.

c) Competition injuries

The incidence of injuries sustained in Competition should be monitored. Ground surface conditions, frequency of Competitions and any other risk factors should be examined carefully to indicate ways to minimise injuries.

d) Euthanasia

If injuries are sufficiently severe a Horse may need to be euthanised on humane grounds by a veterinarian as soon as possible, with the sole aim of minimising suffering.

e) Retirement

Horses must be treated sympathetically and humanely when they retire from Competition.

5. Education:

The FEI urges all those involved in equestrian sport to attain the highest possible levels of education in areas of expertise relevant to the care and management of the Competition Horse.

Bijlage VII – Enquête

Beste recreatieve ruiter, welkom bij deze vragenlijst.

Graag nodig ik u uit om deel te nemen aan mijn afstudeeronderzoek onder recreatieve ruiters naar het welzijn in de paardentopsport. Het dierenwelzijn in de paardentopsport ligt onder druk en dit raakt alle betrokkenen bij de hippische sector. Het maatschappelijke draagvlak voor de paardensport neemt af. U bent nodig om uw stem te laten horen. Bent u tevreden over het welzijn in de paardentopsport? Of ziet u toch graag dingen veranderen? De enquête vergt wat van uw tijd, circa 25 minuten, maar de KNHS en FEI zijn op dit moment druk bezig met de kritiek op de paardentopsport dus dit is HET moment om uw stem te laten horen. Uw mening telt! De verzamelde gegevens zullen anoniem verwerkt worden in het onderzoek, dus schroom niet om uw ongezouten mening te geven.

Alvast bedankt voor uw medewerking!

Met vriendelijke groet,

Sille Lohuis

De eerste vragen betreffen algemene gegevens, zoals uw geslacht, woonplaats en leeftijd en bepalen of u binnen de doelgroep van het onderzoek valt.

1. Ik identificeer mij als: man, vrouw, anders.
2. In welke leeftijdscategorie bevindt u zich? < 16, 17-20, 21-30, 31-40, 41-50, 51-60, 60+.
3. In welke provincie bent u woonachtig? Friesland, Groningen, Drenthe, Overijssel, Gelderland, Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland, Utrecht, Zeeland, Brabant, Limburg.
4. Een recreatieve ruiter is: 'Een ruiter die voor de hobby rijdt, geen wedstrijden rijdt en zijn inkomsten niet uit de paardensport haalt.'. Identificeert u zich als een recreatieve ruiter? Ja/Nee (bij beantwoording met nee eindigt de enquête).

Onder de paardentopsport verstaat de KNHS de internationale wedstrijdssport, hier ligt de focus op tijdens het onderzoek.

5. In hoeverre bent u bekend met de paardentopsport? (Niet / ik zie wel eens iets voorbijkomen van de paardentopsport / ik volg de paardentopsport intensief)
6. Welke gevoel heeft u bij de paardentopsport? (Schaal 1-5, 1 negatief, 5 positief)
7. In hoeverre bent u tevreden over het welzijn in de paardentopsport? (Schaal 1-5, 1 negatief, 5 positief)
8. Bent u wel eens in aanraking gekomen met welzijnsproblemen in de paardentopsport? (ja/nee)
9. Zo ja: Volgens onderzoek van Brambell dienen dieren vrij te zijn van honger en dorst, chronische stress, thermaal ongerief, pijn, verwonding, ziekte en angst. Met welke van deze welzijnsproblemen bent u in aanraking gekomen in de paardentopsport? Vink aan: stress, pijn, ziekte, angst, gedragsproblemen, voedingsproblemen, verwonding, anders: namelijk).

De paardentopsport is het segment van de paardensport dat het meest onder een vergrootglas ligt bij de media. Verongelukte paarden, aangeklaagde ruiters en welzijnsproblemen komen in het nieuws en bereikt het Nederlandse publiek. In hoeverre bent u in contact gekomen met negatieve berichtgeving over de paardensport?

10. Bent u wel eens in aanraking gekomen met kritiek op de paardentopsport? Ja/Nee

11. Zo ja, via welke kanalen? Nieuws, tv-fragmenten, politiek, dierenrechtenorganisaties, actiegroeperingen, sociale media, anders, namelijk:
12. Vond u deze kritiek terecht? Ja, omdat: / Nee, omdat:
13. In hoeverre denkt u dat kritiek op de paardentopsport effect heeft op de recreatieve ruitersport? (schaal 1-5, 1 niet, 5 erg veel)
14. Is uw mening over het dierenwelzijn in de paardentopsport op negatieve wijze beïnvloed door kritiek vanuit lobbyisten en de media? Ja / Nee
15. Bent u in contact gekomen met bronnen waardoor uw mening over het dierenwelzijn in de paardentopsport op een positieve manier is beïnvloed? Ja, namelijk: / Nee

Ook externe groeperingen tegen de paardensport laten regelmatig van zich horen. Van Dier & Recht tot de Partij voor de Dieren of De Avondshow van Lubach. De volgende vragen focussen op de standpunten van deze groeperingen.

16. In hoeverre bent u het eens met de volgende standpunten van Dier & Recht over de paardentopsport? (Schaal 1-5, 1 oneens, 5 eens)
 - a. Winnen is belangrijker dan welzijn in de paardentopsport.
 - b. Het gebruik van sporen zou verboden moeten zijn.
 - c. Het gebruik van zweepen zou verboden moeten zijn.
 - d. Het gebruik van bidden zou verboden moeten zijn.
 - e. Paarden in de topsport staan te veel op stal.
 - f. Paarden in de topsport ervaren te veel stress door het reizen.
 - g. Paardentopsport is niet natuurlijk.
17. In hoeverre bent u het eens met de volgende standpunten uit De Avondshow van Lubach (april 2022) over de paardentopsport? (Schaal 1-5, 1 oneens, 5 eens)
 - a. Sport met dieren is niet van deze tijd.
 - b. Een paard is geen sportattribuut.
 - c. Paarden in de topsport hebben geen vrije wil.
 - d. Een paard verricht topsport onder dwang.
18. In hoeverre bent u het eens met de volgende standpunten van de Partij voor de Dieren over de paardentopsport? (Schaal 1-5, 1 oneens, 5 eens)
 - a. Het welzijn van paarden moet vastgelegd worden in de wet.
 - b. Groepshuisvesting voor paarden moet de norm worden.
 - c. Hulpmiddelen die pijn en stress veroorzaken moeten verboden worden.
 - d. Er moet een minimumleeftijd waarop paarden en pony's belast mogen worden ingesteld worden.
 - e. Er moet een einde komen aan de extreme paardensport, zoals de military
 - f. Er moet een einde komen aan springwedstrijden met steeds hogere hindernissen.
19. De Partij voor de Dieren wil dat er een einde komt aan de extreme wedstrijdssport. In hoeverre denkt u dat afschaffing van de paardentopsport dreigt? (Schaal 1-5, 1 niet, 5 zeker)
20. In hoeverre denkt u dat afschaffing van de paardentopsport effect zal hebben op de recreatieve ruitersport?

De KNHS is voorstander van de paarden(top)sport. Voormalig KNHS-directeur Theo Fledderus heeft opgeroepen om elkaar aan te spreken op schendingen van het dierenwelzijn.

21. Denkt u dat zelfregulatie van de paardensector mogelijk is? Ja, door elkaar aan te spreken kunnen we misstanden voorkomen / Nee

Uit onderzoek, onder betrokkenen in de paardensport, is gebleken dat bijna 40% van de respondenten vindt dat officials niet goed in durven te grijpen als het welzijn in het geding komt. De KNHS heeft aangegeven bezig te zijn met het opleiden van officials.

22. Waar moet de KNHS, volgens u, meer aandacht aan besteden bij het opleiden van deze officials? (Praktijkcontrole op elkaar, kennis over dierenwelzijn, communicatieve vaardigheden, anders, namelijk:)
23. Vindt u dat de KNHS voldoende doet om het welzijn in de paardentopsport te waarborgen? Ja / Nee / anders, namelijk:
24. Vindt u dat de KNHS voldoende doet om het imago van de paardentopsport te verbeteren? Ja / Nee / anders, namelijk:

De Sectorraad Paarden heeft in januari 2023 een petitie gestart om een open dialoog aan te gaan binnen de paardensport. Volgens de Sectorraad Paarden worden incidenten als de norm gepresenteerd door tegenstanders van de paardensport en geeft dit een vertekend beeld van de paardensport.

25. In hoeverre bent u het eens met deze stelling? (Schaal 1-5, 1 niet, 5 erg veel)

De Sectorraad Paarden is hiernaast bezig met doorontwikkeling van het Keurmerk Paard en Welzijn.

26. Bent u bekend met dit keurmerk? Ja / Nee
27. Vindt u dat **iedereen** betrokken bij de paardensport een keurmerk zou moeten halen, om bekwaamheid in de omgang met paarden aan te tonen? (Ja / Nee)
28. Zo ja, wat mag dit op jaarbasis kosten? (antwoorden in hele euro's)
29. Ziet u kansen in een keurmerk ter verbetering van het welzijn in de paardentopsport? Ja / Nee / Weet niet
30. Zo ja, wat zou u terug willen zien in een keurmerk voor betreding van de hogere sport?
 - a. Bewijs van vrije beweging (weidegang of paddock, buiten de stal)
 - b. Bewijs van contact met soortgenoten
 - c. Bewijs van bekwaamheid van de ruiter
 - d. Bewijs van het beperkt gebruiken van hulp- of dwangmiddelen (controle door onaangekondigde audits uit te voeren)
 - e. Bewijs van gezondheid van de dieren (dierenartshistorie)
 - f. Anders, namelijk:

De FEI, als internationale sportfederatie, is eveneens voorstander van de paarden(top)sport. De FEI is verantwoordelijk voor de wedstrijdreglementen van de internationale paardensport. Naar aanleiding van de kritiek heeft de FEI in juni 2022 een commissie, de Equine Ethics and Wellbeing Commission, opgericht om te bedenken hoe er ingespeeld kan worden op de vraagstukken met betrekking tot het welzijn van paarden binnen de topsport. Eind april 2023 heeft deze Equine Ethics and Wellbeing Commission 24 aanbevelingen gepresenteerd.

31. Bent u op de hoogte van het opzetten van deze commissie door de FEI? Ja / Nee

De volgende vragen gaan over drie concrete aanbevelingen die door de Equine Ethics and Wellbeing Commission aan de FEI gepresenteerd zijn.

32. *Het instellen van een verplichte documentatie met zaken zoals de gezondheid van het paard, reizen die het paard aflegt, een overzicht van welke evenementen het paard heeft bezocht, welke eigenaren het paard heeft gehad en welke prestaties het paard heeft behaald. Ook dient de dierenartshistorie van paarden in deze documentatie geregistreerd te zijn.* Bent u het met deze aanbeveling eens? (Ja / Nee)
33. *Het verbieden van tuig, waarvan (wetenschappelijk) is aangetoond dat de impact schadelijk is voor het dierenwelzijn.* Bent u het met deze aanbeveling eens? (Ja / Nee)

34. *Het opzetten van een educatieprogramma, waaraan betrokkenen bij de paardensport verplicht deel moeten nemen. Bent u het met deze aanbeveling eens?*

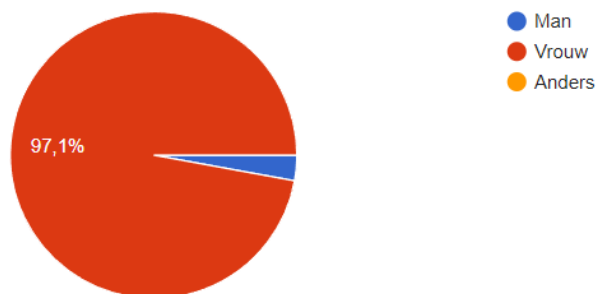
35. Heeft u zelf nog onbehandelde aanbevelingen ter verbetering van het dierenwelzijn en/of het imago van de paardentopsport? Ja, namelijk: / Nee

Hartelijk dank voor uw deelname!

Bijlage VIII – Resultaten enquête

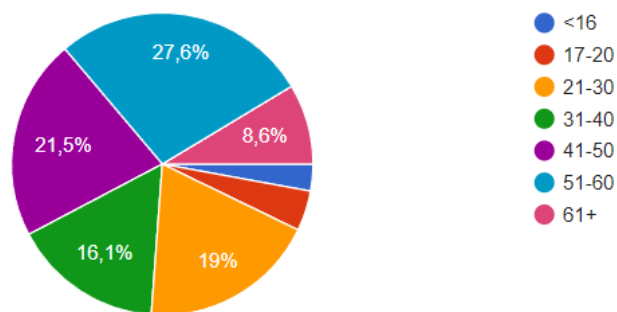
Ik identificeer mij als:

279 antwoorden

In welke leeftijdscategorie bevindt u zich?

279 antwoorden

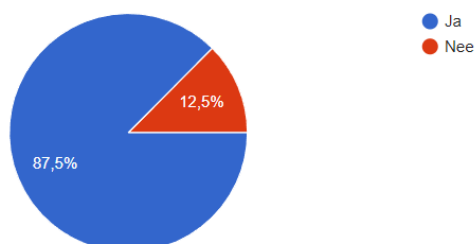
In welke provincie bent u woonachtig?

279 antwoorden

Een recreatieve ruiter is: 'Een ruiter die voor de hobby rijdt, geen officiële wedstrijden rijdt en zijn inkomsten niet uit de paardensport haalt.'. Identificeert u zich als een recreatieve ruiter?

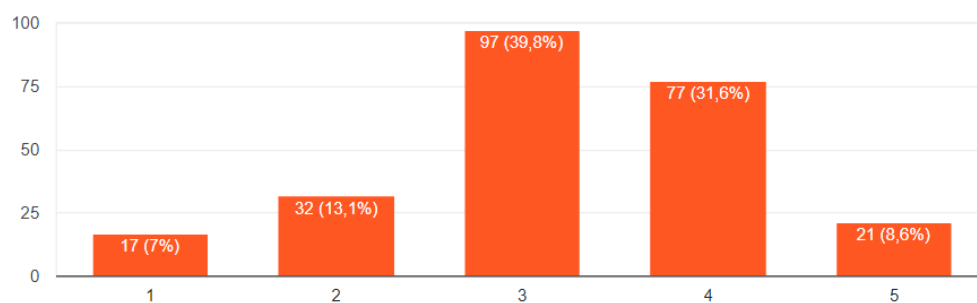
279 antwoorden

In hoeverre bent u bekend met de paardentopsport?

 [Kopiëren](#)

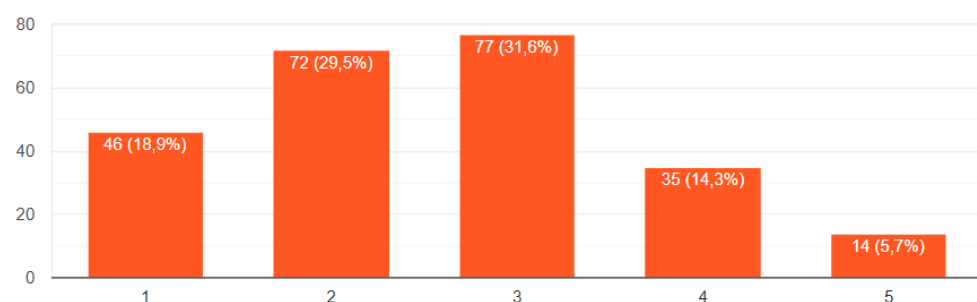
244 antwoorden

Welk gevoel heeft u bij de paardentopsport?

 [Kopiëren](#)

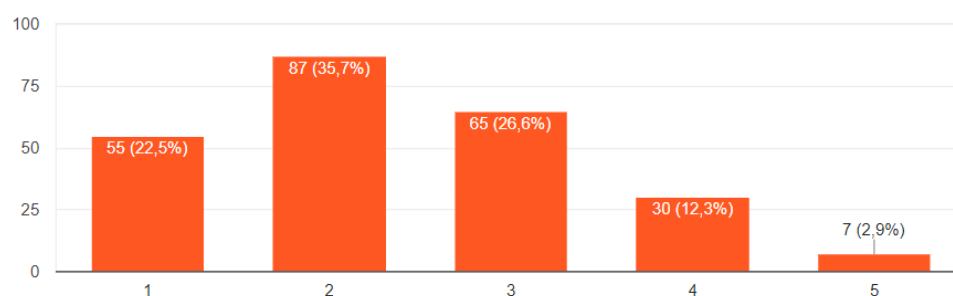
244 antwoorden

In hoeverre bent u tevreden over het welzijn in de paardentopsport?

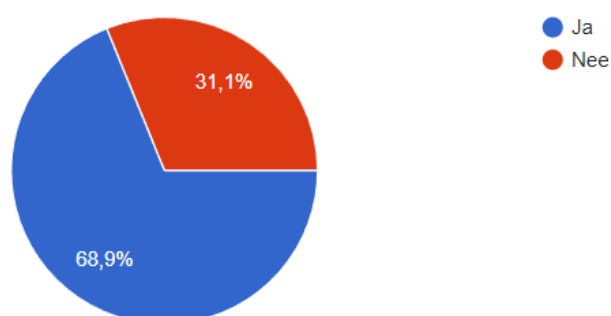
 [Kopiëren](#)

244 antwoorden

Bent u wel eens in aanraking gekomen met welzijnsproblemen in de paardentopsport?

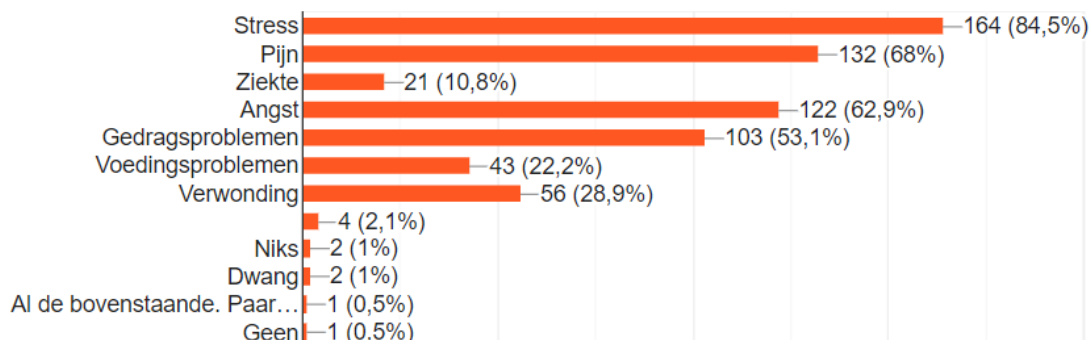
244 antwoorden

Zo ja: Volgens onderzoek van Brambell dienen dieren vrij te zijn van honger en dorst, chronische stress, thermaal ongerief, pijn, verwonding, ziekte en angst. Met welke van deze welzijnsproblemen bent u in aanraking gekomen in de paardentopsport?

 Kopiëren

194 antwoorden

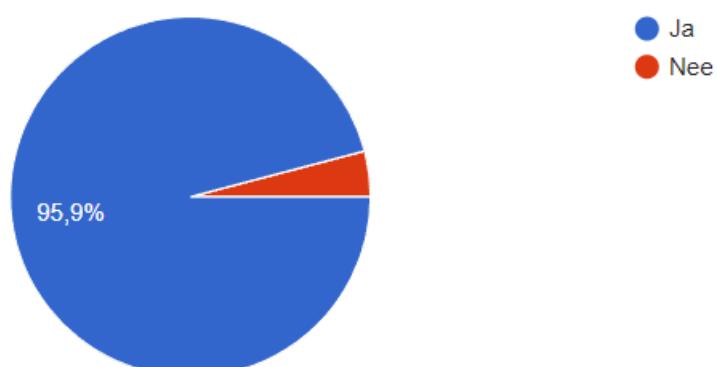

Al de bovenstaande. Paarden zijn levenswezens en ook de paarden die in de topsport lopen kunnen hier last van hebben. Maar dit wordt vaak door een goed team opgevangen.	0,5%
Daar kan ik geen eerlijk antwoord op geven, aangezien ik slechts toeschouwer ben, en dus niet van dichtbij kan meemaken.	0,5%
Onnodige en niet nuttige behandelingen om je paard beter te laten presteren	0,5%
Vermoeidheid	0,5%
Mishandelingen	0,5%
Gebrek aan bewegingsvrijheid	0,5%
Ruwe ruiters en biomechanisch incorrecte trainingsmethoden	0,5%
Geweld	0,5%
Gebrek weidegang	0,5%
Acute stress	0,5%
Totaal fout op de hoeven staan	0,5%
Niet correct lopen	0,5%
Enorm veel paarden die in onbalans lopen	0,5%
Niet	0,5%
Vooral op nationaal is het immens het paardenleed	0,5%
Eenzaamheid	0,5%
Gedragsproblemen bestaan niet..jammer van formulering	0,5%
Blessures a.g.v. verkeerde training	0,5%
Niets van deze problemen. Paarden worden perfect verzorgd. Zouden mijns inziens meer buiten moeten komen.	0,5%
Paarden worden in de dressuur te veel in de krul getrokken	0,5%
Uitputting	0,5%

Niks	2 (1%)
Dwang	2 (1%)
Al de bovenstaande. Paard...	1 (0,5%)
Geen	1 (0,5%)
Daar kan ik geen eerlijk a...	1 (0,5%)
Onnodige en niet nuttige b...	1 (0,5%)
Vermoeidheid	1 (0,5%)
Mishandelingen	1 (0,5%)
Gebrek aan bewegingsvrij...	1 (0,5%)
ruwe ruiters en biomechan...	1 (0,5%)
Geweld	1 (0,5%)
Gebrek weidegang	1 (0,5%)
Acute stress	1 (0,5%)
Totaal fout op de hoeven s...	1 (0,5%)
Niet correct lopen	1 (0,5%)
Enorm veel paarden die in...	1 (0,5%)
Niet	1 (0,5%)
vooral op nationaal is het i...	1 (0,5%)
Eenzaamheid	1 (0,5%)
Gedragsproblemen besta...	1 (0,5%)
Blessures a.g.v. verkeerde...	1 (0,5%)
Niets van deze problemen...	1 (0,5%)
Paarden worden in de dre...	1 (0,5%)
Uitputting	1 (0,5%)

Bent u wel eens in aanraking gekomen met kritiek op de paardentopsport?

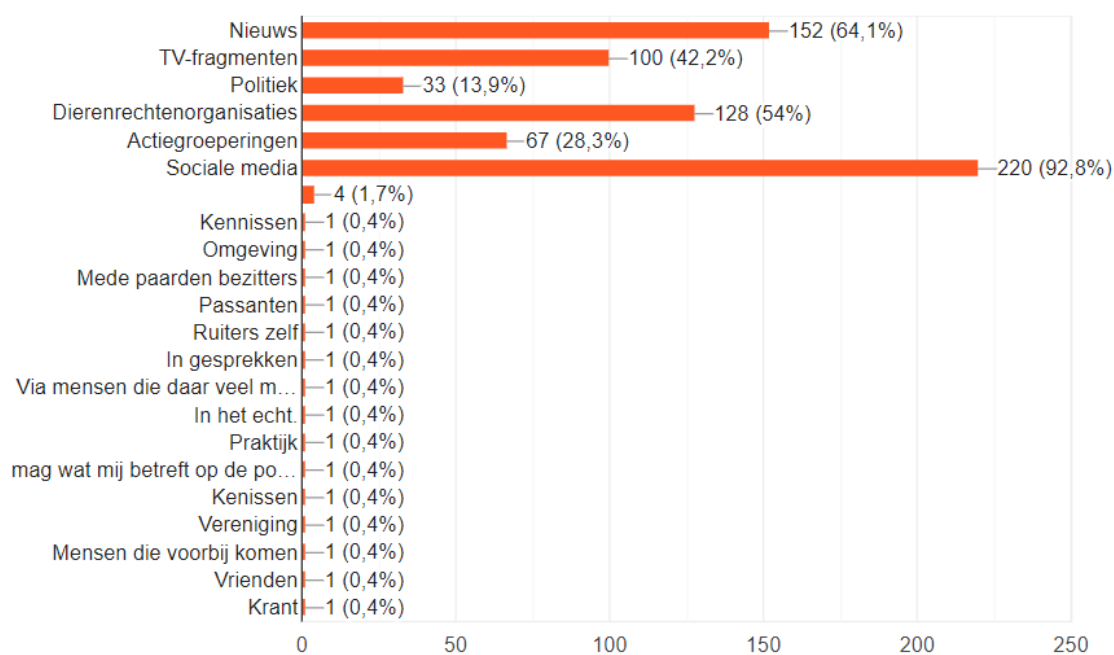
244 antwoorden

Zo ja, via welke kanalen?

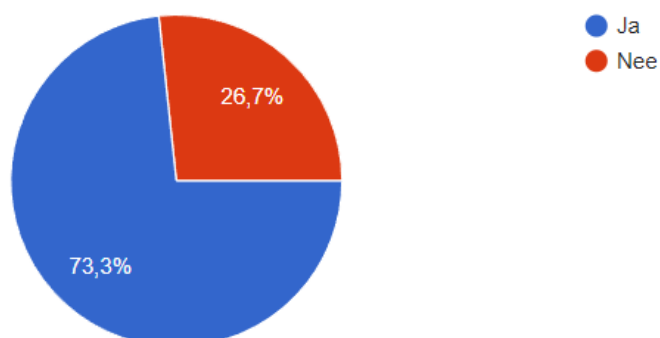
[Kopiëren](#)

237 antwoorden

Zo ja, vond u deze kritiek terecht?

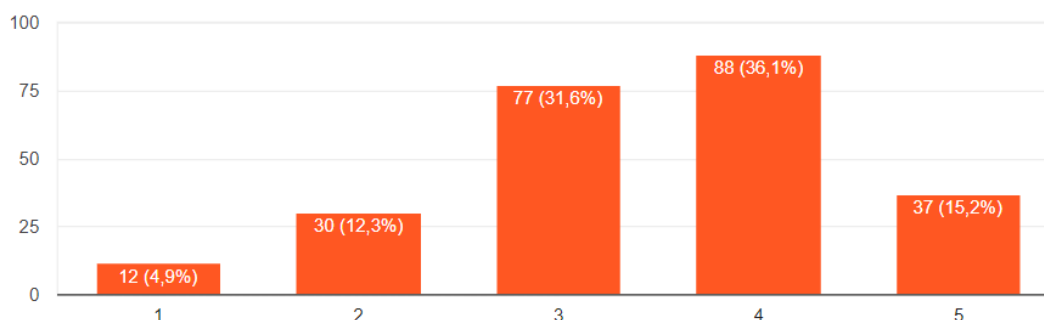
236 antwoorden

In hoeverre denkt u dat kritiek op de paardentopsport effect heeft op de recreatieve ruitersport?

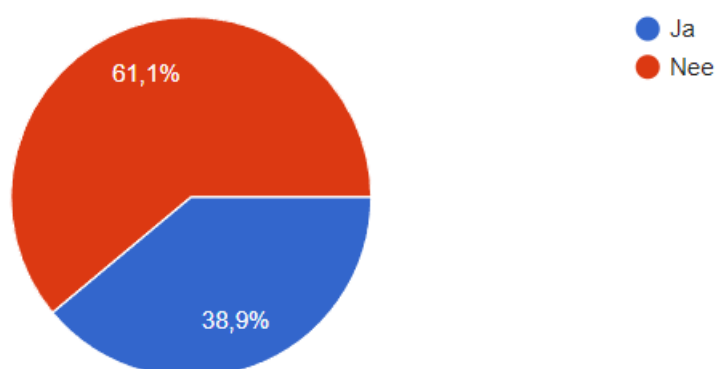
 [Kopiëren](#)

244 antwoorden

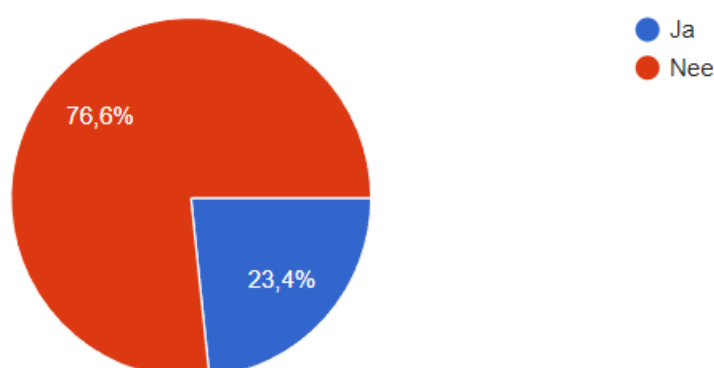
Is uw mening over het dierenwelzijn in de paardentopsport op negatieve wijze beïnvloed door kritiek vanuit lobbyisten en/of de media?

244 antwoorden

Bent u recentelijk in contact gekomen met bronnen waardoor uw mening over het dierenwelzijn in de paardentopsport op een positieve manier is beïnvloed?

244 antwoorden

Zo ja, welke bronnen hebben uw mening ten aanzien van het dierenwelzijn in de paardentopsport positief beïnvloed?

TV	Media
----	-------

Kritische fokkers	Praktijk
Sociale media die laat zien dat het ook anders kan	Sociale media
Ik zie topsporters die hun zaken goed voor elkaar hebben.	praktijk
Social media en tv. Hier komen mensen in beeld die daadwerkelijk iets doen	(Sociale) media
Emiel Voest academie	Ruiter
Ik ken verschillende topsporters, die zeer goed voor hun paarden zorgdragen.	Praktijk
Sociale media	Sociale media
De toppaarden krijgen super verzorging met eigen grooms die ze goed kennen, je ziet in de dressuurtop dat ook oudere paarden nog geweldig kunnen presteren, je zou kunnen aannemen dat die dus goed en verantwoord verzorgd/getraind/gereden worden. Ik denk dat de subtop groter gevaar loopt het minder nauw te nemen. Het is gewoon belangrijk dat ruiters het welzijn vh paard laten prevaleren boven geld/druk van buitenaf/eerzucht	Praktijk
Openheid van topsporters door een kijkje in de keuken	Transparantie
Sociale media van grote stallen die het leven van hun paarden laten zien	Sociale media
Social media	Sociale media
Mijn mening is over het algemeen positief er zitten altijd rotte appels tussen. Maar zie ook sportruiters die wel oog hebben voor het welzijn van hun dier.	Ruiter
Ik zoek fijne ruiters op, zoals helen langehanenberg, Uta Graf	Ruiter
Topsporters zelf	Ruiter
Een fragment van een springruiter die met een eenvoudige optoming een internationale wedstrijd reed.	Media
Een post in social media over een topruiter die zonder hoefijzers rijdt	Sociale media
Kennissen	Praktijk
Ik kom voor mijn werk veel op professionele stallen en zie dat er actie wordt ondernomen om welzijn te verbeteren	Praktijk
Cursus paarden sportmasseur gevolgd waardoor ik veel meer inzicht en kennis heb kunnen krijgen	Praktijk
Een aantal topsporter spreken zich uit. Zweedse springruiters zonder ijzers bijvoorbeeld.	Ruiter
Ruiters	Ruiter
Er zijn gelukkig ook topsport ruiters die het anders doen	Ruiter
Er zijn wat trainers goed bezig en op verschillende fb paginas	Sociale media
Instagram waarin ruiters laten zien hoe zij hun paardenwelzijn optimaliseren	Sociale media
Instagramaccount blondedressage	Sociale media
Magazines zoals het bit	Media
Stallen in de omgeving	Praktijk
Sociale media	Sociale media
Jolanda Adelaar, laat zien dat men veel diervriendelijker kan zijn met haar grandprix hengst, en dat zij het ook niet eens is met veel regeltjes bijv betreft hoofdstel.	Ruiter
Facebook en via via	Sociale media
De oude kern paardenmensen, dus niet de mensen met paarden, die er met een eerlijk oog naar kijken. Soms de wat jongere generatie die eerlijk en objectief zijn	Praktijk
kristy snepvangers	Ruiter
Interview met Jeroen dubbeldam op NPO 1 en verschillende podcasts	Media
Berichtgeving over verbetering van regels	Verandering
online platforms van profi's over eerlijk biomechanisch trainen zoals Rien en Inge van der Schaft. En over zelfmanagement van het paard in de mensenwereld, zoals door Tristan Tucker TRT training.	Media
Tijdschriften en dat er ook nog mensen zijn die het anders doen en andere tak van sporten zijn binnen de paarden wereld die vriendelijker zijn	Media
Een goede kennis van mij rijdt in de topsport en geeft ontzettend veel om t welzijn van haar top hengsten	Praktijk

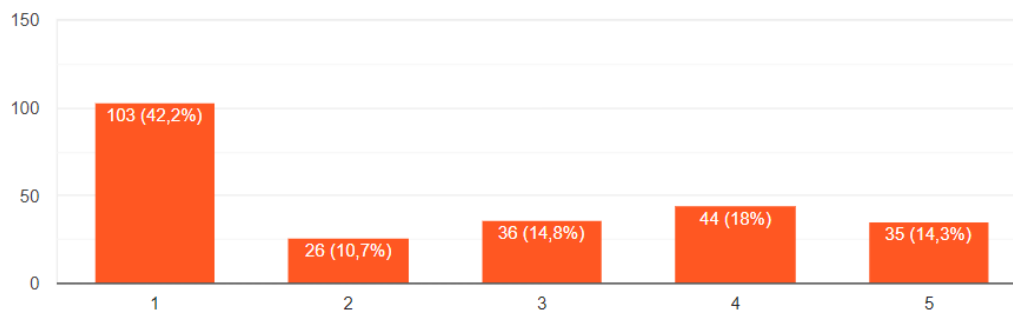
Ik train paarden vanuit de (hoge) dressuur topsport, die om zowel fysieke of mentale redenen niet meer happy zijn. Bij mij komen ze in kudde, sociaal en 24/7 buiten met ruwvoer. De samenwerkingen met topsport ruiters is positief, we vertrouwen elkaar en doen het voor het paard.	Praktijk
Jill Huijbregts - een voorbeeld van iemand die wel echt aan haar paard denkt	Sociale media
Social media van topruiters die op een correcte manier met hun paard(en) omgaan.	Sociale media
Social media	Sociale media
Bezoek aan wedstrijd.	Praktijk
Individuele die wel paardvriendelijk trainen	Ruiters
Online media	Sociale media
Evenementen zoals horse event het kan soms echt wel op n andere manier	Praktijk
Een aantal paardenyoutubers hebben hier hun mening over gegeven	Sociale media

In hoeverre bent u het eens met de volgende standpunten van Dier & Recht over de paardentopsport?

Winnen is belangrijker dan welzijn in de paardentopsport.

 [Kopiëren](#)

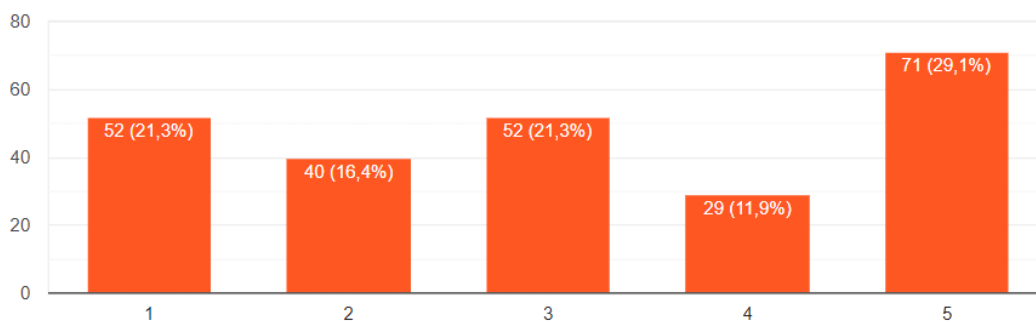
244 antwoorden

Het gebruik van sporen zou verboden moeten zijn.

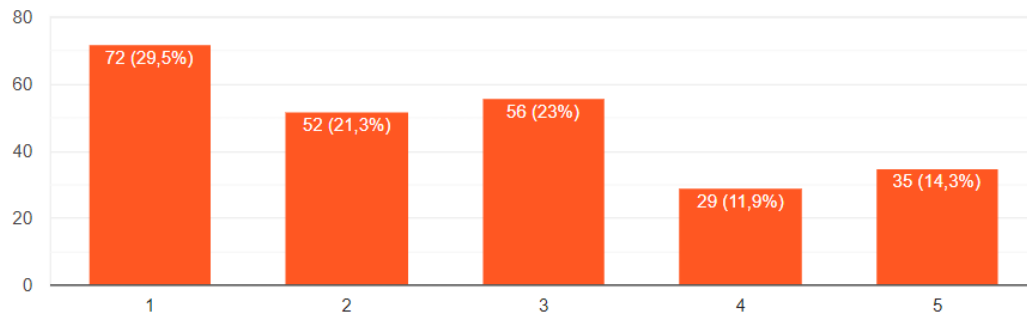
 [Kopiëren](#)

244 antwoorden

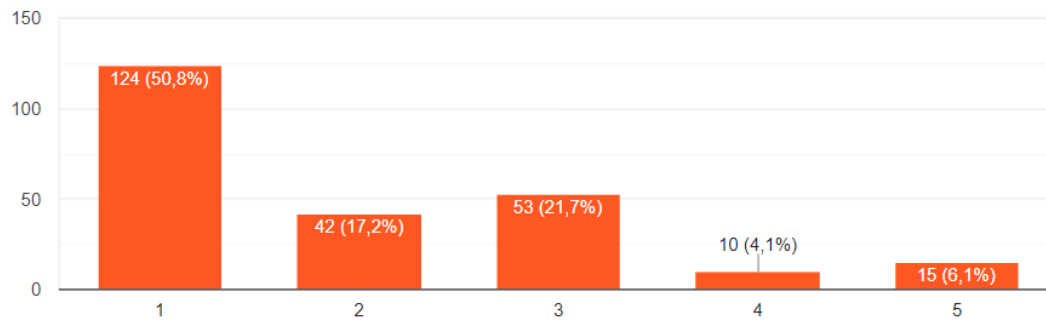
Het gebruik van zweepen zou verboden moeten zijn.

244 antwoorden

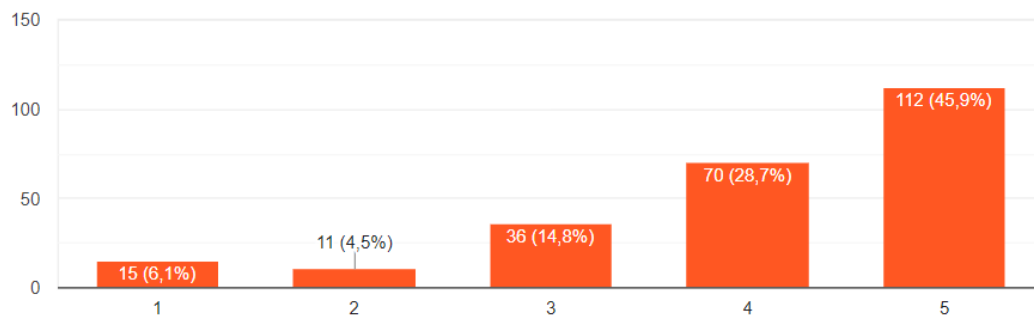
Het gebruik van bidden zou verboden moeten zijn.

244 antwoorden

Paarden in de topsport staan te veel op stal.

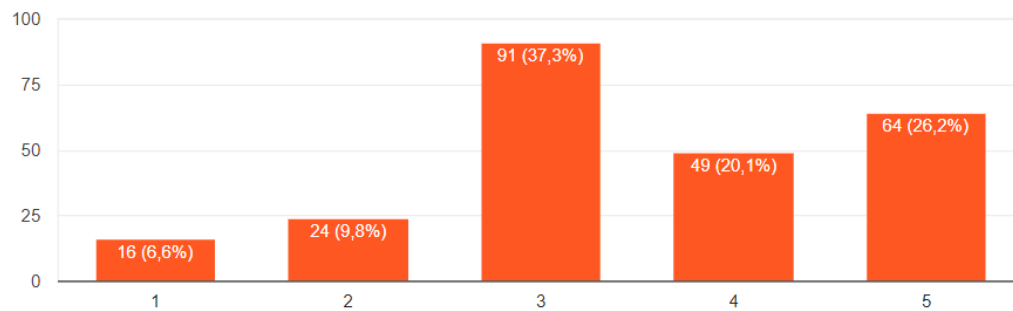
244 antwoorden

Paarden in de topsport ervaren te veel stress door het reizen.

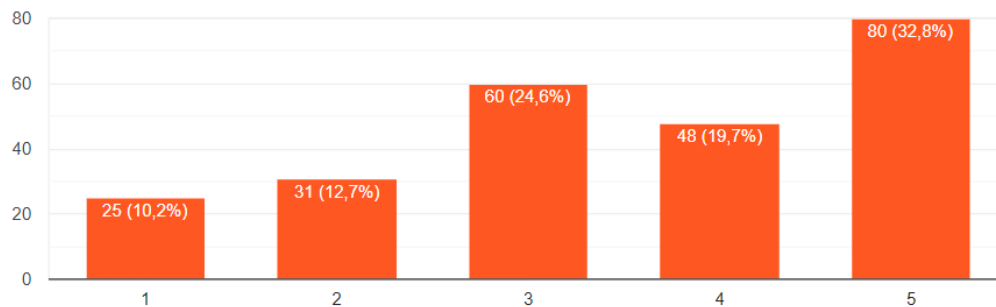
[Kopiëren](#)

244 antwoorden

Paardentopsport is niet natuurlijk.

244 antwoorden

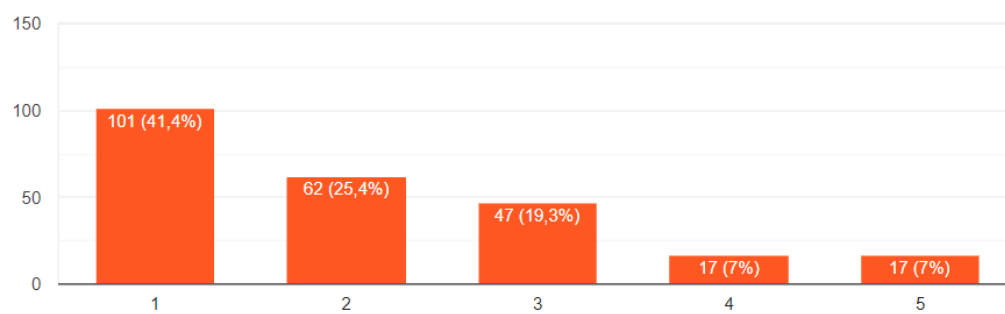

In hoeverre bent u het eens met de volgende standpunten uit De Avondshow van Lubach (april 2022) over de paardentopsport?

[Kopiëren](#)

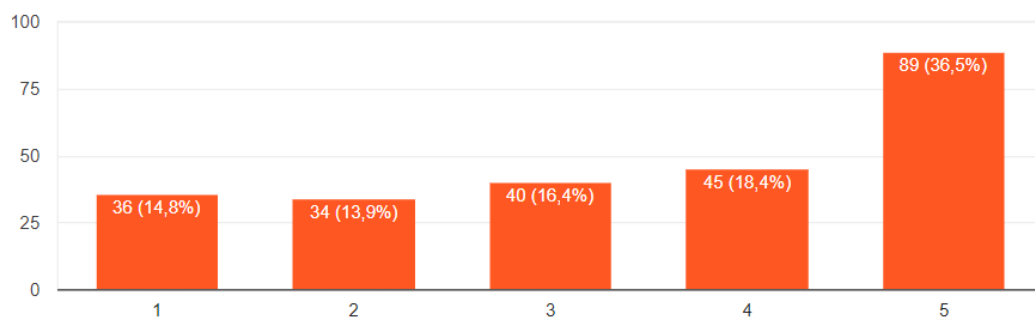
Sport met dieren is niet van deze tijd.

244 antwoorden

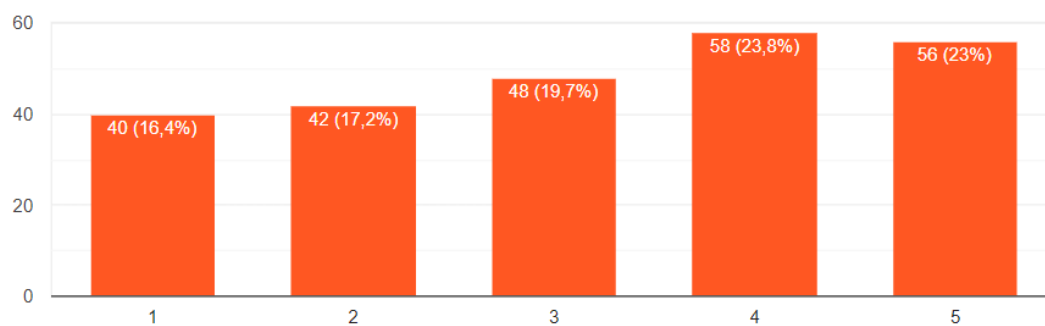
Een paard is geen sportattribuut.

244 antwoorden

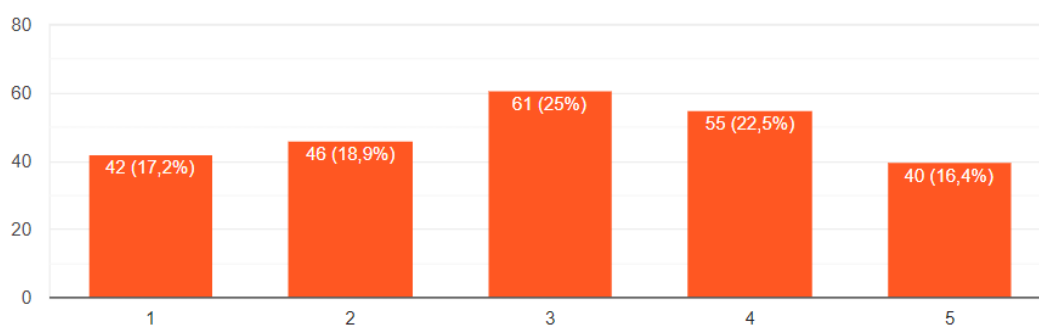
Paarden in de topsport hebben geen vrije wil.

244 antwoorden

Een paard verricht topsport onder dwang.

244 antwoorden

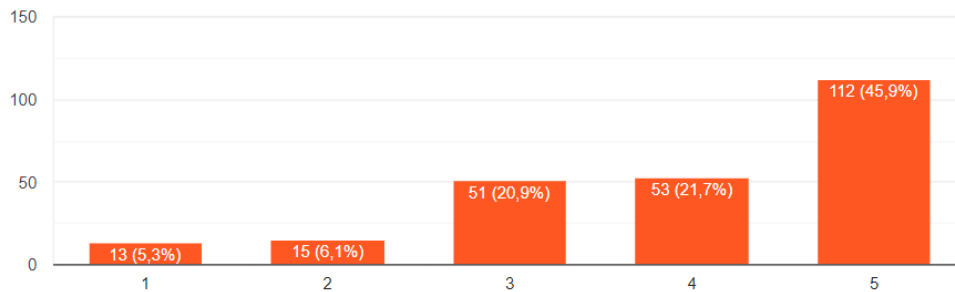

In hoeverre bent u het eens met de volgende standpunten van de Partij voor de Dieren over de paardentopsport?

 Kopiëren

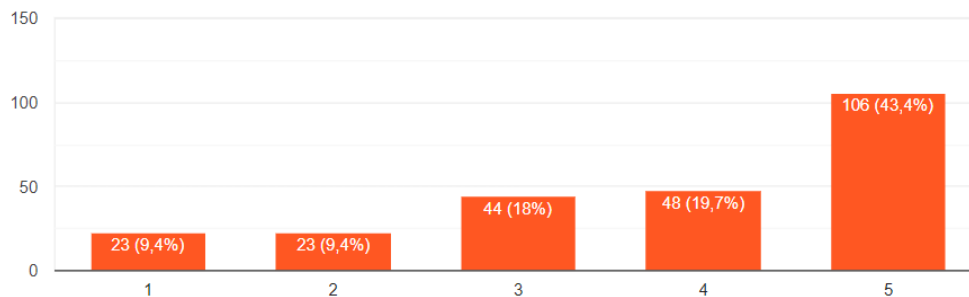
Het welzijn van paarden moet vastgelegd worden in de wet.

244 antwoorden

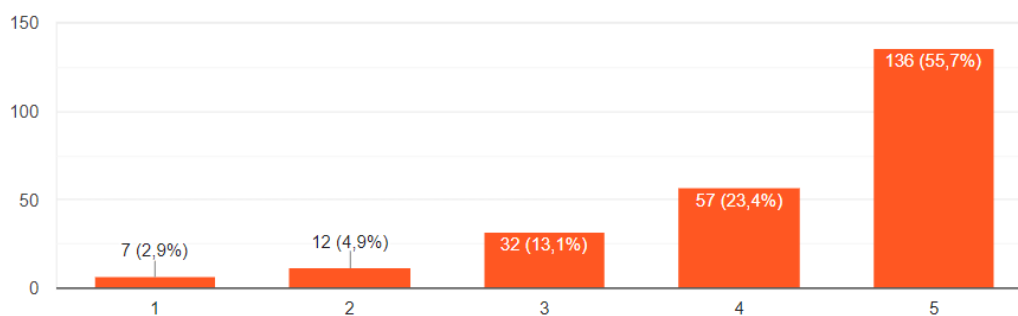
Groepshuisvesting voor paarden moet de norm worden.

244 antwoorden

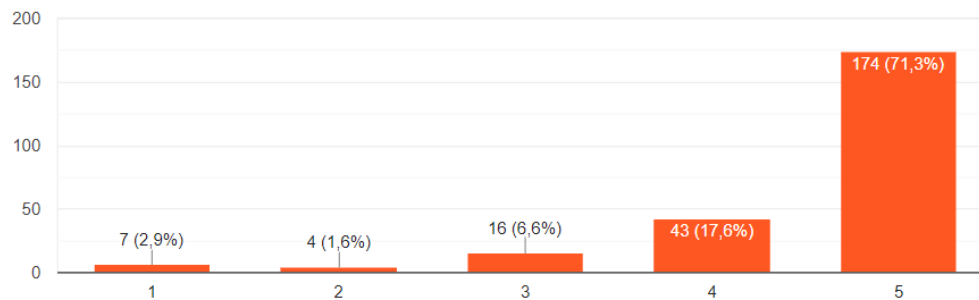
Hulpmiddelen die pijn en stress veroorzaken moeten verboden worden.

244 antwoorden

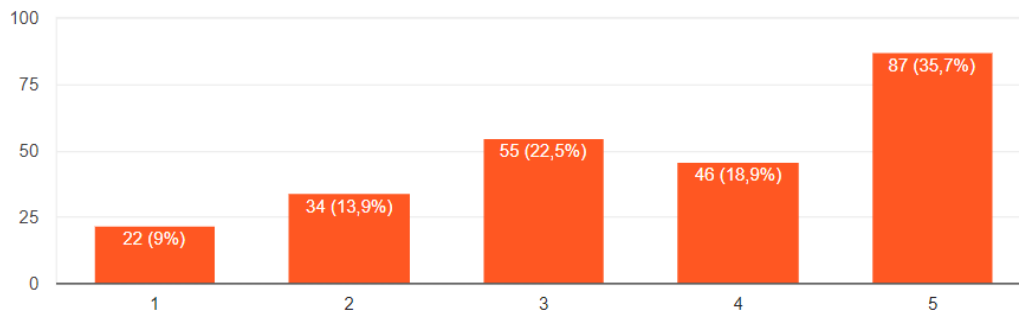
Er moet een minimumleeftijd waarop paarden en pony's belast mogen worden ingesteld worden.

244 antwoorden

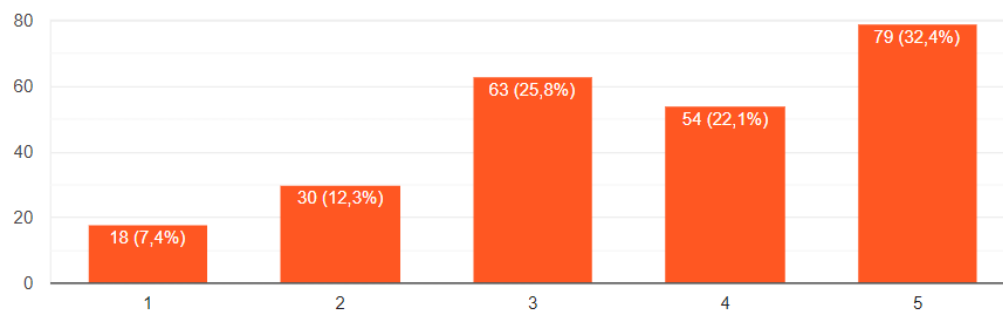
Er moet een einde komen aan de extreme paardensport, zoals de military.

244 antwoorden

Er moet een einde komen aan springwedstrijden met steeds hogere hindernissen.

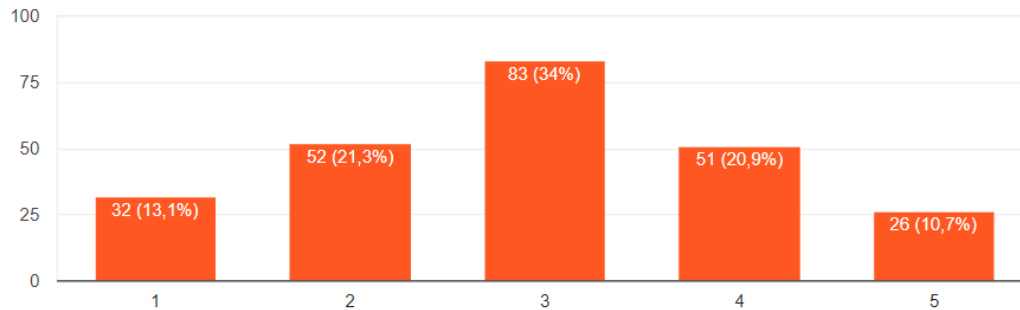
244 antwoorden

De Partij voor de Dieren wil dat er een einde komt aan de extreme wedstrijd sport. In hoeverre denkt u dat afschaffing van de paardentopsport dreigt?

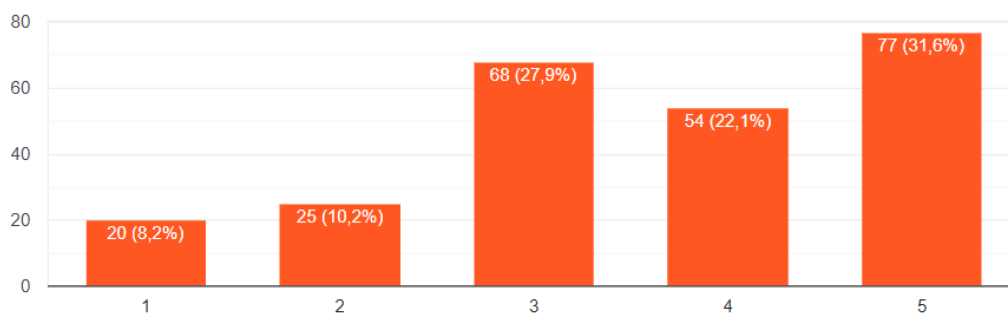
 [Kopiëren](#)

244 antwoorden

In hoeverre denkt u dat afschaffing van de paardentopsport effect zal hebben op de recreatieve ruitersport?

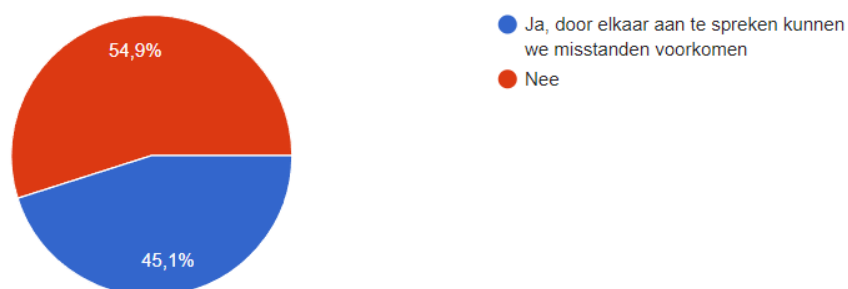
244 antwoorden

Denkt u dat zelfregulatie van de paardensector mogelijk is?

 [Kopiëren](#)

244 antwoorden

Uit onderzoek, onder betrokkenen in de paardensport, is gebleken dat bijna 40% van de respondenten vindt dat officials niet goed in durven te grijpen als het welzijn in het geding komt. De KNHS heeft aangegeven bezig te zijn met het opleiden van officials.

Waar moet de KNHS, volgens u, meer aandacht aan besteden bij het opleiden van deze officials?

 [Kopiëren](#)

244 antwoorden

Achter de officials staan en deze heel veel mandaat geven. Daarnaast deze officials ook regelmatig controleren, zodat er geen afpersingspraktijken kunnen plaatsvinden. Oftewel, Officials een opzichzelfstaande functie.	0,4%
Geen ervaring mee	0,4%
Juryleden meer bewust maken van paarden welzijn. BV blind laten jureren zodat ze niet bevooroordeeld zijn wanneer er een bekende naam in de sport aan de start verschijnt.	0,4%
Meer kennis om samen te werken met een paard. De samenwerking tussen paard en ruiter zwaar laten mee wegen in de beloning die de ruiter krijgt.	0,4%
Stoppen met deze dieren mishandeling	0,4%
Regelgeving aanpassen	0,4%
Officials GEEN controlerende functies geven. Dit zou er voor kunnen gaan zorgen dat veel officials er mee gaan stoppen.	0,4%
De jury bepaalt het ideaalbeeld, de instructeurs begeleiden de route er naartoe	0,4%
Communicatie ook naar buiten toe: waar wordt op gelet en waarom. Dan wordt deze functie makkelijker én effectiever.	0,4%
Er heerst mi nu een angst cultuur sponsors en topruiters hebben te veel invloed waardoor een onafhankelijke rol niet mogelijk is. Het is een "klein wereldje"	0,4%
Terug naar de oorsprong en het doel. Nederland is de aanjager van de huidige beoordeling in dressuur. Ook gericht op het Nederlandse paard dat bepaalde onderdelen van de klassieke dressuur niet goed kan uitvoeren. Daarom is de beoordeling ook aangepast ten koste van andere rassen.	0,4%
Officials moeten videomaken van de ruiters, ombewijs te kunnentonen	0,4%
Pijnsignalen herkennen en hierop inspelen	0,4%
Ik denk dat de eisen wanneer iemand uit wordt gesloten van deelname aan een concours veel duidelijker moeten zijn. Hang het reglement op bij binnenkomst op het terrein. Zo sta je als official ook veel sterker.	0,4%
Ik weet het niet	0,4%
Op basis van welke criteria wordt die official opgeleid en moet diegene mensen aanspreken?	0,4%
Knhs moet onafhankelijke toezichthouders opleiden en geen juryleden verplichten	0,4%

Achter de officials staan... —1 (0,4%)
 Geen ervaring mee —1 (0,4%)
 Juryleden meer bewust... —1 (0,4%)
 Meer kennis om samen t... —1 (0,4%)
 Stoppen met deze diere... —1 (0,4%)
 Regelgeving aanpassen —1 (0,4%)
 Officials GEEN controler... —1 (0,4%)
 De jury bepaalt het idea... —1 (0,4%)
 communicatie ook naar... —1 (0,4%)
 Er heerst mi nu een ang... —1 (0,4%)
 Terug naar de oorsprong... —1 (0,4%)
 officials moeten videom... —1 (0,4%)
 Pijnsignalen herkennen... —1 (0,4%)
 Ik denk dat de eisen wa... —1 (0,4%)
 Ik weet het niet —1 (0,4%)
 Op basis van welke crite... —1 (0,4%)
 Knhs moet onafhankelijk... —1 (0,4%)

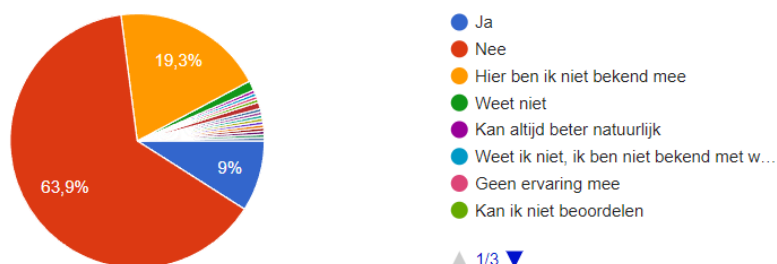
Als jury word je gewoon niet meer gevraagd als je daadwerkelijk punten geeft die je eigenlijk wil geven een 4 ...en commentaar heb op dat je je paard niet goed opleid...en daar zit het probleem, je word gewoon niet meer gevraagd, want mensen schrijven zich niet in ..als die "strengere Jury lid "komt...	0,4%
Geen andere belangen hebben dan het welzijn van het paard.	0,4%
Niet meer door de vingers kijken van pijnuitdrukkingen bij paarden	0,4%
Pijnsignalen van paarden herkennen	0,4%
Onafhankelijkheid	0,4%
Is heel moeilijk, gaat veel geld in om. En Ons kent ons.	0,4%
Ook bij de knhs zou de opleiding veel beter moeten.	0,4%
Investeren in de jeugd – cultuurverandering initiëren	0,4%
Iedereen die nu opleid eruit. En volledig opnieuw beginnen. En alle een juiste opleiding laten volgen. Zowat deze gezonde juist bewegende paarden weer leren herkennen. En zo zien dat bijna alles in de sport niet juist beweegt.	0,4%
Kennis over wat harnachement echt doet. Hoe een te strakke neusriem en zeker sperriem voelt, hoe bepaalde bidden werken (met name de "vriendelijke" dubbelgebroken bidden die ervoor zorgen dat een paard zijn mond niet meer kan beschermen met zijn tong). Met meer bewustzijn van de pijn die een paard ondergaat en probeert te ontwijken (geschiedenis van de sperriem is ook een interessante, komt van een riem die bedoelt was om het bit bij hard trekken van de lagen af te houden...) officials eerder naar voren stappen. Hoop ik.	0,4%
Openstaan voor andere trainingmethoden	0,4%
Kennis van en het toetsen aan de regels	0,4%
Biomechanica van het paard en pijnsignalen herkennen	0,4%
Kennis van harmonieuze combinaties	0,4%
Officials echt onafhankelijk laten zijn en bijhouden van de effectiviteit is	0,4%
Betere regelgeving, in het fei handboek van 2023 zijn passages over Idr en hoofdhouding achter de verticaal zelfs verwijderd. Deze zijn in oudere wel terug te vinden. Waarom is dat gebeurt als het welzijn van de paarden voorop gesteld zou worden?	0,4%
De KNHS moet zélf optreden en het niet aan de officials overlaten	0,4%
KNHS is te eenzijdig georiënteerd. Et bestaat meer dan Engelse rijnsport. Helaas wordt de dressuur als her paardrijden gezien terwijl de diverse disciplines van elkaar zouden kunnen leren.	0,4%
Je zou deze officials geen enkele band met de KNHS mogen laten hebben. Anders is het WIJ VAN WC-eend	0,4%

als jury word je gewoon... -1 (0,4%)
 Geen andere belangen... -1 (0,4%)
 niet meer door de vinger... -1 (0,4%)
 Pijnsignalen van paarde... -1 (0,4%)
 Onafhankelijkheid -1 (0,4%)
 Is heel moeilijk, gaat vee... -1 (0,4%)
 Ook bij de knhs zou de... -1 (0,4%)
 investeren in de jeugd -... -1 (0,4%)
 Iedereen die nu opleid e... -1 (0,4%)
 Kennis over wat harnac... -1 (0,4%)
 Openstaan voor andere... -1 (0,4%)
 Kennis van en het toets... -1 (0,4%)
 Biomechanica van het p... -1 (0,4%)
 Kennis van harmonieuz... -1 (0,4%)
 Officials echt onafhankel... -1 (0,4%)
 Betere regelgeving, in h... -1 (0,4%)
 De KNHS moet zélf opr... -1 (0,4%)
 KNHS is te eenzijdig ge... -1 (0,4%)
 Je zou deze officials gee... -1 (0,4%)

Vindt u dat de KNHS voldoende doet om het welzijn in de paardentopsport te waarborgen?

Kopieër

244 antwoorden

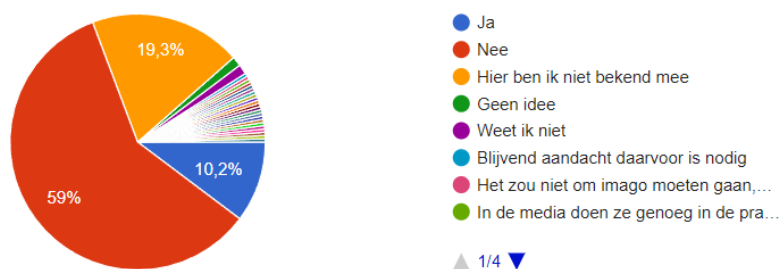

- Weet ik niet
 - Kan beter
 - Soms wel en soms niet. Twijfelachtig
 - Spreek je uit, het paard van Minderho...
 - Geen idee.
 - Past zich aan, maar grotere omwentel...
 - Ze doen beter hun best en er komt ste...
 - Er zal best eea gebeuren, maar het is...
 - Zover ze kunnen
 - Het is lastig voor de knhs omdat ze nou eenmaal bepaalde prestatie doelen hebben. Maar het zou mooi zijn als ze de korte termijn prestatie doelen even parkeren en meer visie ontwikkelen h...
 - Meer kan altijd, maar ze doen wel ontzettend hun best om het te verbeteren
- ▲ 3/3 ▼

Vindt u dat de KNHS voldoende doet om het imago van de paardentopsport te verbeteren?

Kopieër

244 antwoorden

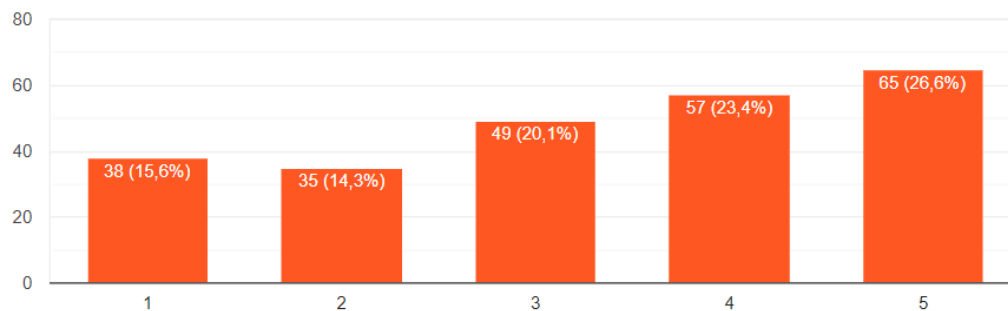

- geen mening
 - Weet niet wat knhs op dit moment doet.
 - Het gaat niet om het verbeteren van h...
 - Imago val;t niet te verbeteren gewoon...
 - Moet veel meer gedaan worden
 - Waarom aan het imago willen werken?
 - Weet niet
 - Lobby inzetten
 - Geen idee.
 - Geen idee eigenlijk.
 - Heeft u de nederlandse equipe aange...
 - kan ik niet echt beoordelen, maar krijg...
 - Soms
 - Ze zouden wat harder mogen zijn in h...
 - 50/50
 - Sinds de media en de stichtingen prob...
 - Imago verbetering is precies het probleem: imago is beeldvorming, is nog geen inhoud of echte verandering
 - Ik denk het wel
 - Ze doen veel om het imago van de sport te redden, niet zo veel om echte verbeteringen door te voeren
- ▲ 2/4 ▼ ▲ 3/4 ▼ ▲ 4/4 ▼

In hoeverre bent u het eens met de stelling: 'Incidenten worden als de norm gepresenteerd door tegenstanders van de paardensport. Dit geeft een vertekend beeld van de paardensport.'?

 Kopiëren

244 antwoorden

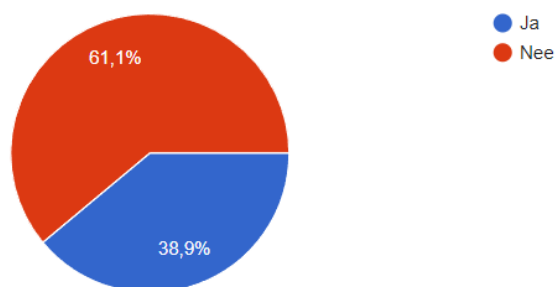

De Sectorraad Paarden is hiernaast bezig met doorontwikkeling van het Keurmerk Paard en Welzijn.

Bent u bekend met dit keurmerk?

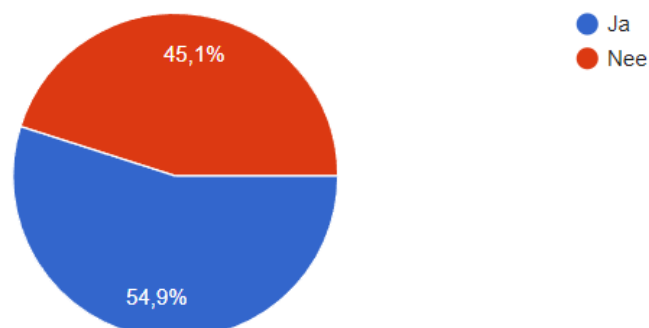
 Kopiëren

244 antwoorden

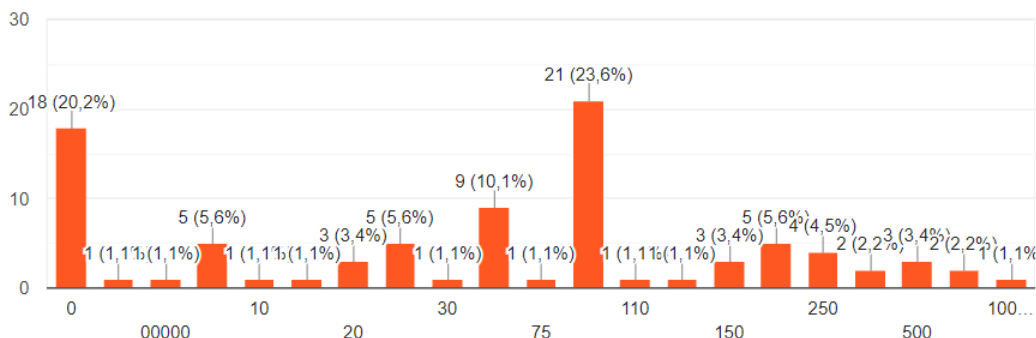
Vindt u dat **iedereen** betrokken bij de paardensport een keurmerk zou moeten halen, om bekwaamheid in de omgang met paarden aan te tonen?

244 antwoorden

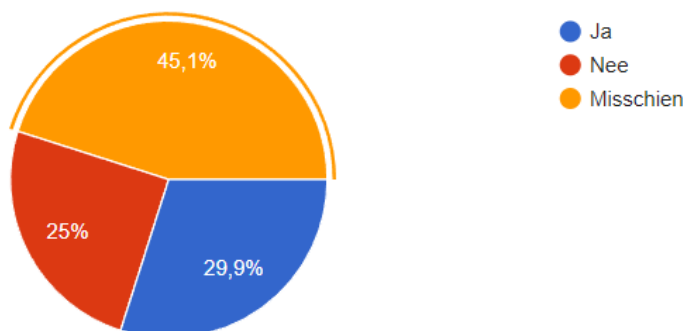
Zo ja, wat mag dit op jaarbasis kosten? (antwoorden in hele euro's)

89 antwoorden

Ziet u kansen in een keurmerk ter verbetering van het welzijn in de paardentopsport?

244 antwoorden

Zo ja, wat zou u terug willen zien in een keurmerk voor betreding van de hogere sport?

212 antwoorden

Anders namelijk:

Bewijs van goed voldoende eten	0,5%
Bestaande wetgeving voldoet	0,5%
Scholing welzijn	0,5%
De vraag is: hoe gaat dit door mensen die hier hun geld aan verdienen allemaal omzeild worden	0,5%
Wie gaat dat controleren?	0,5%
Los van niveau: De houderij moet de ruimte krijgen en gedwongen worden mbt huisvesting en omgang met paarden	0,5%
Niet werken met paarden voor de 4 jaar (5 nog beter)	0,5%
Ik denk dat je het zo gewoon niet kunt stellen, wordt te rigide, en dat is ook precies wat je u vaak ziet, van beide kanten. BV	0,5%

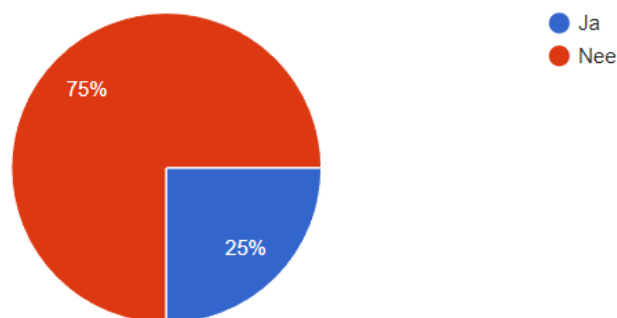
Bewijs van gezondheid va...	1 (0,5%)
Bewijs van goed voldoende...	1 (0,5%)
Bestaande wetgeving vold...	1 (0,5%)
Scholing welzijn	1 (0,5%)
De vraag is: hoe gaat dit d...	1 (0,5%)
Wie gaat dat controleren?	1 (0,5%)
Los van niveau: De houde...	1 (0,5%)
Niet werken met paarden...	1 (0,5%)
Ik denk dat je het zo gewo...	1 (0,5%)
Beetje jammer dat er op n...	1 (0,5%)
Geen hulpmiddelen! elke...	1 (0,5%)
Topsport en huisvesting, d...	1 (0,5%)
Bewijs van goed en regel...	1 (0,5%)
Gebruik van hulpmiddelen...	1 (0,5%)
Kennis nemen van van ho...	1 (0,5%)
De grootste flauwekul. Sp...	1 (0,5%)
Bij herhaaldelijk overtred...	1 (0,5%)
Controle op alle bovensta...	1 (0,5%)
Ik zie in een keurmerk gee...	1 (0,5%)
Grootte van de stallen, bv...	1 (0,5%)
Vreselijk al dit afvinken en...	1 (0,5%)
Zo'n keurmerk kost alleen...	1 (0,5%)
Het keurmerk zegt eigenlij...	1 (0,5%)
Alle bovenstaande, maar...	1 (0,5%)
eerst wettelijk aanpassen...	1 (0,5%)
Traingethodes zoals rdl...	1 (0,5%)
Officiële waarschuwingen...	1 (0,5%)
Gediagnosticeerde ziektes...	1 (0,5%)
Alle bovenstaande vind ik...	1 (0,5%)
Alles wat hier boven staat...	1 (0,5%)
Bewijs van goede voeding...	1 (0,5%)
24 / 7 toegang tot water ru...	1 (0,5%)

groepshuisvesting, ja dat vind ik ook belangrijk, heb ik zelf ook, maar soms kan het voor een bepaald paard of omstandigheden toch beter zijn om, al dan niet tijdelijk, voor een andere optie te kiezen. Vooral éérs meer bewustzijn (van beide kanten), dán pas kan je uberhaupt ook meer reguleren denk ik!	
Beetje jammer dat er op nee geen reactie gegeven mag worden. Iedereen kan een keurmerk halen maar wat zegt dat dan? Punten omdat een stal een buitenluik heeft? Net als een mens heeft ieder paard andere wensen. Niet ieder paard doet het goed in een groep, niet ieder paard kan onbeperkt ruwvoer aan, en dan heb je een keurmerk? Wat dan? Hoe wordt er gecontroleerd? Een controle is een momentopname? Wat zegt die controle dan? Besef kweken en geen eenheidsworst daar gaat het om.	0,5%
Geen hulpmiddelen! Elke verzorger & ruiter vakbekwaamheid behaald.	0,5%
Topsport en huisvesting, daarover vraagt u de mening van hobbyruiters? De meeste zijn nog nooit bij een topstal binnen geweest...	0,5%
Bewijs van goed en regelmatige hoofverzorging (max 6 weken bekapinterval) alternatieve hoefbescherming zoals hoefschoenen of kunststof plakbescherming	0,5%
Gebruik van hulpmiddelen ligt nieten her beperkte maar in de manier waarop. Een but wordt scherp door de hand van de ruiter. Een zweep kan je mee slaan of een kleine aanmoediging mee geven, sporen kunnen scherp zijn als er geschopt wordt maar kan ook verfijning van de hulp geven (zeker als je zwakke benen hebt). Bovenstaanders op zich ik, maar het gaat om hoe je dingen inzet. Er is niet 1 goede manier! Er zijn meer wegen die naar Rome leiden!	0,5%
Kennis nemen van hoe paarden onderling communiceren en hoe wij als mensen met ze kunnen samenwerken in plaats van onze wil aan ze op te leggen	0,5%
De grootste flauwekul. Sport moet een gevolg zijn van dierenwelzijn en dierenliefde	0,5%
Bij herhaaldelijk overtreden overgaan tot schorsen.	0,5%
Controle op alle bovenstaande punten ook op onverwachte momenten. Bij onvoldoende, intrekken keurmerk dus geen wedstrijden kunnen rijden	0,5%
Ik zie in een keurmerk geen toekomst	0,5%
Grootte van de stallen, bv hoeveel uur per dag lopen de paarden? Passend harnachement. Ruwvoer kwaliteit. Stresssituaties etc.	0,5%
Vreselijk al dit afvinken en het zetdecdeur open voor bureaucratischvgesjoemel in plaats van een cultuurverandering die nodig is	0,5%
Zo'n keurmerk kost alleen maar weer geld zonder dat er persé kwaliteit tegenover staat	0,5%
Het keurmerk zegt eigenlijk niet zo veel... als jij 10 jaar geleden het keurmerk hebt behaald kan je nu een stal met te kleine boxen hebben (ivm nieuwe regelgeving) maar het keurmerk staat nog wel op de deur	0,5%
Alle bovenstaande, maar wel met een duidelijke context van wat	0,5%

we daar onder verstaan, voortgekomen uit een dialoog in brede zin en niet bepaald door de KNHS alleen	
Eerst wettelijk aanpassen, daarna het andere	0,5%
Trainingsmethodes zoals rdl afschaffen. Invoer minima leeftijd beleren	0,5%
Officiële waarschuwingen van officials op wedstrijden als deze goed en correct hun werk doen	0,5%
Gediagnosticeerde ziektes in Paspoort vermelden!!!!!!!!!!	0,5%
Alle bovenstaande vind ik onzin. Wie gaat dat keuren en onderzoeken?	0,5%
	0,5%
Alles wat hierboven staat zou de normale gang van zaken moeten zijn. Dat dat eisen voor een keurmerk zouden moeten zijn is treurig voor woorden.	0,5%
Bewijs van goede voeding dus voldoende ruwvoer verdeeld over de dag.	0,5%
24/7 toegang tot water ruwvoer en de hele dag vrije beweging met schuilmogelijkheden	0,5%

Bent u op de hoogte van het opzetten van deze commissie door de FEI?

244 antwoorden

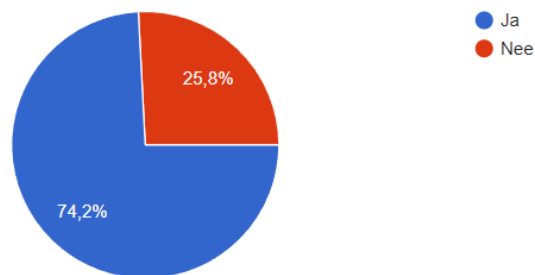

De volgende vragen gaan over drie concrete aanbevelingen die door de Equine Ethics and Wellbeing Commission aan de FEI gepresenteerd zijn.

'Het instellen van een verplichte documentatie met zaken zoals de gezondheid van het paard, reizen die het paard aflegt, een overzicht van welke evenementen het paard heeft bezocht, welke eigenaren het paard heeft gehad en welke prestaties het paard heeft behaald. Ook dient de dierenartshistorie van paarden in deze documentatie geregistreerd te zijn.' Bent u het met deze aanbeveling eens?

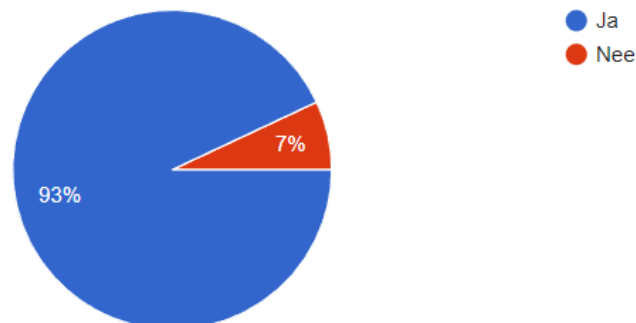
 [Kopiëren](#)

244 antwoorden

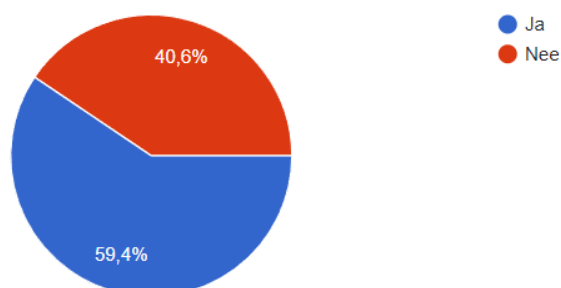
'Het verbieden van tuig, waarvan (wetenschappelijk) is aangetoond dat de impact schadelijk is voor het dierenwelzijn.' Bent u het met deze aanbeveling eens?

244 antwoorden

'Het opzetten van een educatieprogramma, waaraan betrokkenen bij de paardensport verplicht deel moeten nemen.' Bent u het met deze aanbeveling eens?

244 antwoorden

Bijlage IX – Resultaten JASP

Descriptive Statistics

	In hoeverre bent u bekend met de paardentopsport?	Welk gevoel heeft u bij de paardentopsport?
Valid	244	244
Mean	3.217	2.586
Std. Deviation	1.013	1.121
Minimum	1.000	1.000
Maximum	5.000	5.000

Descriptive Statistics

	In hoeverre bent u tevreden over het welzijn in de paardentopsport?	In hoeverre denkt u dat kritiek op de paardentopsport effect heeft op de recreatieve ruitersport?
Valid	244	244
Mean	2.373	3.443
Std. Deviation	1.052	1.047
Minimum	1.000	1.000
Maximum	5.000	5.000

Descriptive Statistics

	Winnen is belangrijker dan welzijn in de paardentopsport.	Het gebruik van sporen zou verboden moeten zijn.	Het gebruik van zweepen zou verboden moeten zijn.
Valid	244	244	244
Mean	2.516	3.111	2.602
Std. Deviation	1.525	1.515	1.391
Minimum	1.000	1.000	1.000
Maximum	5.000	5.000	5.000

Descriptive Statistics

	Het gebruik van bitten zou verboden moeten zijn.	Paarden in de topsport staan te veel op stal.	Paarden in de topsport ervaren te veel stress door het reizen.
Valid	244	244	244
Mean	1.975	4.037	3.496
Std. Deviation	1.203	1.159	1.171
Minimum	1.000	1.000	1.000
Maximum	5.000	5.000	5.000

Descriptive Statistics

	Paardentopsport is niet natuurlijk.	Sport met dieren is niet van deze tijd.	Een paard is geen sportattribuut.
Valid	244	244	244
Mean	3.520	2.127	3.480
Std. Deviation	1.335	1.226	1.467
Minimum	1.000	1.000	1.000
Maximum	5.000	5.000	5.000

Descriptive Statistics

	Paarden in de topsport hebben geen vrije wil.	Een paard verricht topsport onder dwang.
Valid	244	244
Mean	3.197	3.020
Std. Deviation	1.397	1.329
Minimum	1.000	1.000
Maximum	5.000	5.000

Descriptive Statistics

	Het welzijn van paarden moet vastgelegd worden in de wet.	Groepshuisvesting voor paarden moet de norm worden.
Valid	244	244
Mean	3.967	3.783
Std. Deviation	1.182	1.342
Minimum	1.000	1.000
Maximum	5.000	5.000

Descriptive Statistics

Hulpmiddelen die pijn en stress veroorzaken moeten verboden worden. Er moet een minimumleeftijd waarop paarden en pony's belast mogen worden ingesteld worden.		
Valid	244	244
Mean	4.242	4.529
Std. Deviation	1.044	0.909
Minimum	1.000	1.000
Maximum	5.000	5.000

Descriptive Statistics

Er moet een einde komen aan de extreme paardensport, zoals de military. Er moet een einde komen aan springwedstrijden met steeds hogere hindernissen.		
Valid	244	244
Mean	3.582	3.598
Std. Deviation	1.335	1.258
Minimum	1.000	1.000
Maximum	5.000	5.000

Descriptive Statistics

De Partij voor de Dieren wil dat er een einde komt aan de extreme wedstrijdssport. In hoeverre denkt u dat afschaffing van de paardentopsport dreigt?		
Valid	244	
Mean	2.947	
Std. Deviation	1.173	
Minimum	1.000	
Maximum	5.000	

Descriptive Statistics

In hoeverre denkt u dat afschaffing van de paardentopsport effect zal hebben op de recreatieve ruitersport?		
Valid	244	
Mean	3.586	
Std. Deviation	1.256	
Minimum	1.000	
Maximum	5.000	

Descriptive Statistics

In hoeverre bent u het eens met de stelling: "Incidenten worden als de norm gepresenteerd door tegenstanders van de paardensport. Dit geeft een vertekend beeld van de paardensport."?		
Valid	244	
Mean	3.311	
Std. Deviation	1.406	
Minimum	1.000	
Maximum	5.000	

Bijlage X – Antwoorden open vraag

Heeft u zelf nog onbehandelde aanbevelingen ter verbetering van het dierenwelzijn en/of het imago van de paardentopsport? Zo ja, licht toe.

De jeugd van nu wil niets verplicht doen. Bovenstaande zal schade aanrichten mbt nieuwe paarden jongens en-meisjes.	
Ook op wedstrijdlocaties moeten paarden buiten kunnen lopen. Verder onderschrijf ik alle 24 punten van deze commissie.	Huisvesting
FEI zou om te beginnen rollkur moeten verbieden. Dit hebben ze sinds dit jaar uit het reglement gehaald en was daarvoor wel verboden maar werd genegeerd. Op deze manier is de FEI niet serieus te nemen over paarden welzijn.	Reglementen
Verplichte bloedtesten op cortisol waarden en algeheel bloed en lichamelijk onderzoek op maagzweren, verwondingen aan mondhoeken, spoorgaten, etc. bij topsportpaarden	Gezondheid
Wolven weg uit ons land zodat paarden en veulens niet steeds op stal hoeven staan	
Betere jury die veel kritischer kijkt naar paardwelzijn en dit ook deelt.	Jurering
Niet de prestatie maar de samenwerking met paard en mens belonen.	Jurering
Meer controle tijdens wedstrijden	Handhaving
Maximum aan afgelegde reiskilometers per jaar voor een sportpaard.	Reglementen
Jurering en wedstrijd reglementen meer afstraffen; drastisch punten aftrek bij pijnsignalen van het paard, achter de loodlijn lopen, niet over de rug lopen, sporen verbieden (nergens voor nodig als je dressuur rijdt zoals het ooit bedoeld is).	Jurering, reglementen, handhaving
Ten eerste het dubbele bit verbieden. Veel recreatieve ruiters rijden veel paard vriendelijker dan topsport ruiters.... ik zie het ook in mijn omgeving. Personen die bitloos rijden mogen niet mee doen aan wedstrijden? Omgekeerde wereld toch?	Reglementen, harnachement
Graag niet nog meer regeltjes en administratieve rompslomp!	Documentatie
Controle op te vroeg inrijden	Handhaving
Zorg dat ongehoorzaamheid van het paard zoals niet stil willen (durven?) staan, onder de ruiters vandaan rennen, niet op een zachte hulp het gevraagde uitvoeren zeer streng wordt gestraft, bijvoorbeeld met een firewall, gele of rode kaart. Kwantificeer het 'poetisch oordeel', het ontbreken van harmonie kan niet leiden tot een goede voldoende. Een leek moet een proef kunnen beoordelen als 'mooi'. Zo liet ik een leek de weg proef van Totilas zien, het antwoord was 'afschuwelijk'. Dan moet je serieus schrikken. Zo begon mijn reis en de reacties op deze enquête is het resultaat tot nu toe. Oude en nieuwe rijmethoden, de paarden zijn anders? Ze zijn veel beter gebouwd. Meer fokken op karakter? Zijn ze van zichzelf meer gestrest en dat ze daarom niet meer stil kunnen staan? Is de baanlengte en breedte nog gepast voor de gemiddelde bouw? Alle aanpassingen moeten we open voor staan om de leek een beeld te geven van de topsport die 'mooi' is. En eerlijk, het beeld is dan voor het overgrote deel 'saai'. Zoals een franse deelnemer liet zien in de cd4 op chio. Of de engelse deelnemer die zo mooi zit. Prijs dat. Bekogel ons met het goede, we zitten nu in loopgraven. De bitloos, boomloos, ijzerloos met de haflinger tov de nieuwe harde technische dwang manier, het heeft beide niets te maken met rijkunst.	Handhaving, jurering, communicatie
Controle op huisvesting	Huisvesting
Ik denk zeker dat het goed is om meer en kritischer na te denken over dierenwelzijn in onze sport, of het écht wel zo "leuk is" allemaal als wij nu zelf denken, dat daar zeker nog veel ruimte voor verbetering is. Maar daarvoor is denk ik vooral meer en open dialoog nodig, en kan niet even in regeltjes gepakt worden, zoals sommige instanties nu graag willen, omdat ik	Communicatie

denk dat het dan gewoon echt te kort door de bocht gaat worden.	
Leeftijd voor jonge paarden naar 5 jaar brengen. Eerder geen wedstrijden, zowel dressuur als springen.	Reglementen
Schuilstallen op land toestaan, bloedonderzoeken vlak voor de start ipv onderdeel, bitloos toestaan.	Reglementen, gezondheid, harnachement
Hitte protocol rondom concours en vervoer	Reglementen, handhaving
Geld(lees sponsors) moeten geen drijfveer zijn in deze mooie " sport" te zot voor woorden dat sponsors zo veel invloed hebben. Maar ook academie's die maar door en door mogen gaan met aansnoerneusriem, sperriem en trainingsmethoden zoals Anky ed, methodes die anatomisch niet verantwoord zijn en niet alleen in dressuur maar ook bij springen, mennen en western!	Geld, anatomie, harnachement
Laat juryleden het 'in de krul lopen' afstraffen en weer meer oog voor het gymnastiseren van het paard hebben, dus dat het paard van zichzelf de juiste houding opzoekt (ontspanning).	Jurering, anatomie
Vakbekwaamheid plicht	Educatie
Meer actief kennis verspreiden over het dierwelzijn en hoe pijn wordt geregistreerd.	Educatie
Educatie op basis van welzijn moet meer aandacht krijgen	Educatie
Verdieping over hoegezondheid en goede / juiste voeding. Ruwvoer & balancer ipv voordroog/kuil en krachtvoer met veel suikers	Gezondheid
Ik vind dat de KNHS veel meer moet en kan doen. Begin klein (Nederland) dan volgt de rest vanzelf.	Proactief handelen
Veel vriendelijker jureren, andere opleiding van instructeurs, aandacht voor klassieke rijkunst	Jurering, educatie, anatomie
Een maximum aantal dieren voor een particulier, zodat bij meerdere dieren zij als ondernemer worden gezien en dus ook controle kunnen krijgen. Of particulieren met meerdere paarden (vaker) controleren	Handhaving
1e aanbeveling: haal de haakjes maar weg. Wetenschappelijk is de basis. Bij de educatie ook hoe je hulpmiddelen Ed moet gebruiken en waarop je ze niet mag gebruiken.	Educatie, harnachement
Het moet ook betaalbaar blijven voor mensen met kleine portemonnee	Geld
De FEI spreekt zich in haar statuten niet langer uit tegen de rollkur terwijl dat eerder wel het geval is. Hoe serieus kan je zo'n initiatief dan nemen?	Communicatie
Gewoon verbieden de paardensport	Afschaffen
Tijdens wedstrijden beterkijken naar Taal van het paard dus staart zwiepen is ongemak. Verl voorbeeld gebruik maar rijdhij wel over de rug echt van achter naar voor etc	Jurering
Paarden komen voor hun 6e niet de ring in. Worden na hun 5e minimaal pas ingereden. Verlagen van prestatiedruk. Juryleden moeten op een andere manier gaan jureren. Prijzengeld omlaag, paarden zijn geen handel waar!	Reglementen, handhaving, jurering, geld
Kijk ook alsjeblieft eens naar de reining sport. Vreselijk wat daar gebeurt, vooral in de hogere klassen!	
1. Handhaven van de welzijns regels: geen te strakke neusriemen, blauwe tongen, permanent open monden, rollkur in de warm up. 2. In de dressuur moet de jury niet langer incorrect rijden en incorrect gebruik van het lichaam in de oefeningen belonen. Hogere cijfers omdat de ruiter een bekende naam is moet ook stoppen. Als leden van een jury niet in staat zijn om eerlijk te jureren is een schorsing en her-educatie miss een optie	Handhaving, harnachement, anatomie, jurering, educatie
Niet alleen controle op wedstrijden, maar ook met trainingen. Audits uitvoeren.	Handhaving
Nee	
Officials en juryleden opleiden tot onafhankelijke, niet door paardensportbeoefenaars of eigenaars te beïnvloeden + scholing voorzien waarbij harmonie en interactie tussen paard en ruiter weerspiegeld wordt in	Jurering, educatie

de beoordeling van de prestatie	
Een paard mag niet te vaak deelnemen. Er moet gekeken worden naar eventueel littekenweefsel/verwondingen, ook bij inrijden moet er verplicht gecontroleerd worden, er moet meer beoordeeld worden op harmonie, balans en goede samenwerking tussen ruiter en paard. Rollkur, pressiemiddelen en onnatuurlijke bewegingspatronen moeten niet meer beloond worden. Stoppen met extreme obstakels bij cross en springwedstrijden.	Documentatie, reglementen, jurering
Soepeler beleid van de overheid voor het plaatsen van schuilstallen.	Huisvesting
Nee	
Vanuit paardenwelzijn kijken naar wat er gebeurt op wedstrijden ipv vanuit financieel oogpunt	Geld
Er zijn genoeg mensen die het al anders doen maar dit zijn nog roependen in de woestijn. Er gaat nog te veel geld in om dat is het grootste probleem	Geld
Trainings methodes die bewezen schadelijk zijn bevonden mogen niet worden getollereerd Opleiding van jonge paarden moet ZWAAR onder de loep	Anatomie, handhaving, reglementen
Er moet veel meer gekeken worden naar de biomechanica van het paard	Gezondheid, anatomie
Al eerder genoemd; investeren in de jeugd volgens nieuwe norm.	
Het aanschaffen van een paard kan in principe iedereen er is geen bewijs of diploma nodig. Je hoeft niet te laten zien dat je capabel genoeg bent in het houden van een paard. Ik denk dat dat juist de eerste stap is. In de topsport zijn de meeste ogen al op je gericht. In de basisport is dit veel minder en neemt men minder kritiek/feedback aan van een ander.	Educatie
Mocht er een keurmerk komen mag dit geen verdienmodel zijn omdat het voor iedereen toegankelijk zou moeten zijn.	Handhaving
Afgelastingen van wedstrijden bij temperatuur vanaf 25 graden	Gezondheid, reglementen
Het is allemaal afhankelijk van wat er precies aanbevolen wordt. Maar ik zou graag zien dat de dingen die als "vriendelijk" worden gezien ook goed onder de loep genomen worden. En dat hulpmiddelen niet meer zomaar gekocht kunnen worden. Plus, een verplichte cursus paardengedrag en hoe paarden leren. Schrikbarend veel "paardenliefhebbers" lijken niet te beseffen dat een paard je niet pest en dat een paard niet snapt wat een straaljager is. Voor angst worden nog teveel paarden gestraft.	Handhaving, educatie, harnachement
Verbieden van verplichte neusriem of bittens te moeten dragen bij wedstrijden	Reglementen
Bomen in de wei! Niet alleen bij topsport paarden.	Huisvesting
Je hoeft de profruiters niets te leren....alleen is het geldbelang de grote boosdoener...helaas.	Geld
Fei is de grootste aanjager van geen welzijn, dit moet gewoon wettelijk geagendeerd worden	Reglementen
Klassieke rijkunst invoeren. Dit is vriendelijk voor paard en ruiter. En prachtig om te zien.	Anatomie
Aanpassen van regels in gemeentes mbt houden van paarden mbt welzijn.	Huisvesting
Visuele stress in de ring moet echt bestraft worden met lagere punten hetzelfde geld voor achter de loodlijn lopen	Jurering
Juryleden veel beter opleiden en een eerlijk protocol met punten geven waarin bijvoorbeeld o.a. -het gebruik van de stang (horizontaal getrokken), -het rijden achter de teugel/loodlijn -De rollkur - zagen in de mond - extreem hulpmiddelgebruik - ondeugdelijk harnachement, te strakke neusriemen wordt afgestraft in de punten	Jurering, handhaving, harnachement
Veel meer kennis over pijnsignalen bij paarden	Educatie

Het is altijd een beetje dubbel vind ik. Ik ben het in zekere zin met hun eens, maar wie gaat het controleren. Tevens denk ik dat je het meer in de basis moet zoeken. Dus paard paard laten zijn, buiten staan met soortgenoten en dan niet een uurtje, maar een heel aantal uren. En daarbij begint het denk ik met de jury leden en toezichthouders die anderd gaan jureren. Zoals bijvoorbeeld in de dressuur. Meer anatomisch correct in plaats van spektakel	Huisvesting, jurering, handhaving, anatomie
Geef meer openheid en durf ook uit te spreken als dingen niet goed gaan	Communicatie
Instructeursopleidingen verbeteren en meer naar correct rijden en balans van paard ipv presteren en winnen	Educatie, prestatie
Biomechanica moet gepraktiseerd worden. Beeldvorming bij de jeugd over ideaalbeeld weghalen uit de commercie en de quick fix.	Educatie, anatomie
Maak het deelnemen aan topsport met paarden duurder en zorg dat hulpmiddelen op de juiste manier gebruikt worden	Handhaving, geld
Meer controle op lesgeven	Handhaving, educatie
Paarden hebben geen wielen, zijn dus niet gemaakt om op te rijden. Ze moeten, omdat wij erop willen rijden, alles onderdrukken waarmee ze mee geboren worden. 1 vluchtinstinct 2 meer op het achterbeen terwijl ze van nature 3/5 op de voorhand zijn gebouwd 3 zijn claustrofisch, moeten daarentegen wel in kleine ruimten (trailer, stal) En dat alleen omdat wij er geld aan moeten verdienen of om ons een plezier te doen. Ik heb nog nooit een paard vrijwillig naar de zadelkamer zien lopen omdat hij/zij zo graag gereden wil worden.	Afschaffen
Schaf de verplichte stand en trens af.	Reglementen, harnachement
Je verbetert het imago niet door keurmerken en rapporten, maar door voorbeelden te stellen. Treedt op tegen excessen. Verbiedt de idiote optomingen in de springsport, controleer op strakke neusriemen en bestraf dit met puntenaftrek of diskwalificatie. Houd op met de media/ toetsenbordruiters de schuld te geven en maak zelf schoon schip.	Communicatie, handhaving, jurering, harnachement
zelf ontwikkeling en bewustwording van het gevoel een dier en paard	Educatie
Niet meer met zweepen mogen rijden tijdens springevenementen. Met dressuur vind ik het wel kunnen omdat het dan vaak als aanwijsstok wordt gebruikt om het paard bepaalde vaak lastige oefeningen te vragen. Met springen is dit niet aan de orde en vind ik dus ook niet dat hierbij een zweep nodig is. Het enige waar ruiters het voor gebruiken is hun paard er mee slaan en dat zou niet toegestaan moeten zijn.	Reglementen
Al die richtlijnen leiden er meestal toe dat de recreant moet gaan betalen voor bewijzen die in mijn ogen niets zeggen. Met een simpele trens kan je een paard net zo goed schade toebrengen als je maar hardhandig genoeg te werk gaat. Het is bekend dat tennisrackets ipv zweepen gebruikt worden met de training omdat dit geen striemen achterlaat...	Harnachement
Fokkerijen mogen ook betrokken worden in welzijnsnormen. De arme fokmerries die jaar na jaar uitgebuit worden. Op keuringen worden die uitgemergelde onbespierde dieren gewoon geshowed maar t doet pijn aan mijn ogen hoe slecht die eruit zien.	Gezondheid, fokkerij

Checklist Schriftelijk Rapporteren

1. Het taalgebruik

- ☐ Voldoet aan de grammatica-, spellings- en stijlregels
- ☐ Kenmerkt zich door een actieve schrijfstijl
- ☐ Is zakelijk, formeel en objectief
- ☐ Is samenhangend (verwijs- en verbindingswoorden)
- ☐ Heeft een adequaat gebruik van persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden
- ☐ Is afgestemd op de doelgroep
- ☐ Heeft een uniforme stijl

2. De ordening

- ☐ Kenmerkt zich door een (inhoudelijk) logische opbouw
- ☐ Kenmerkt zich door juist opgebouwde thematische alinea's

3. Het rapport

- ☐ Heeft een uniforme opmaak
- ☐ Heeft een decimale hoofdstuk- en paragraafnummering met maximaal drie cijfers
- ☐ Heeft hoofdstukken/paragrafen met een passende titel
- ☐ Heeft een inleidende passage in alle hoofdstukken (m.u.v. hoofdstuk 1)
- ☐ Heeft een nieuw hoofdstuk op een nieuwe pagina
- ☐ Heeft genummerde bladzijden
- ☐ Is vrij van plagiaat

4. Figuren en tabellen

- ☐ Zijn zelfstandig te begrijpen
- ☐ Ondersteunen de tekst
- ☐ Hebben een passende titel (boven de illustratie)
- ☐ Zijn apart (door)genummerd
- ☐ Hebben een verwijzing in de tekst

Verslagopbouw

5. De omslag

- ☐ Bevat de titel
- ☐ Vermeldt de auteur(s)
- ☐ Vermeldt eventueel opleiding of opdrachtgever

6. De titelpagina

- ☐ Bevat de titel
- ☐ Vermeldt de auteur(s)
- ☐ Vermeldt de opdrachtgever(s)
- ☐ Vermeldt de plaats en de datum

7. Het voorwoord

- ☐ Bevat de persoonlijke aanleiding tot het schrijven van het rapport
- ☐ Bevat persoonlijke bedankjes
- ☐ Beschrijft eventueel de taakverdeling binnen de groep en/of het opleidingskader

8. De inhoudsopgave

- ☐ Vermeldt alle genummerde onderdelen van het rapport
- ☐ Vermeldt de samenvatting, bronnenlijst en de bijlage(n)
- ☐ Heeft een correcte paginaverwijzing

9. De samenvatting

- ☐ Is zelfstandig te begrijpen
- ☐ Is een beknopte versie van het rapport
- ☐ Bevat de conclusies en aanbevelingen
- ☐ Geeft suggesties voor verder onderzoek
- ☐ Bevat geen nieuwe informatie

10. De inleiding

- ☐ Is hoofdstuk 1
- ☐ Beschrijft de context en relevantie
- ☐ Bevat de hoofdvraag
- ☐ Bevat de deelvragen
- ☐ Vermeldt de doelstelling
- ☐ Bevat een leeswijzer

11. Materiaal en methode

- ☐ Beschrijft de gevolgde onderzoeksmethode
- ☐ Motiveert de keuze voor deze onderzoeksmethode
- ☐ Beschrijft de variabelen en/of eenheden
- ☐ Beschrijft de methode van data-analyse

12. De resultaten

- ☐ Zijn gestructureerd weergegeven
- ☐ Zijn correct geanalyseerd

13. De discussie

- ☐ Vermeldt de interpretatie(s) van de resultaten
- ☐ Bevat een vergelijking met relevante literatuur
- ☐ Geeft de valide argumentatie weer
- ☐ Evalueert de gevolgde onderzoeksmethode
- ☐ Bevat een kritische reflectie op de eigen bevindingen

14. De conclusies en aanbevelingen

- ☐ Bevatten antwoord(en) op de hoofdvraag
- ☐ Zijn gebaseerd op relevante feiten
- ☐ Bevatten geen nieuwe informatie

15. De APA-bronvermelding

- ☐ Is als verwijzing in de tekst correct vermeld
- ☐ Is als bronnenlijst op de juiste wijze vormgegeven

16. De bijlagen

- ☐ Ondersteunen de tekst
- ☐ Bevatten geen eigen analyse
- ☐ Hebben verwijzingen in de tekst
- ☐ Zijn genummerd en voorzien van een passende titel
- ☐ Zijn overzichtelijk en leesbaar weergegeven